

IZV. PROF. ANA
GAVRILOVIĆ

Život kakav
poznajemo
ovisi o čistoj
pitkoj vodi

STR. 10

BRANKO NAD

JOSEP M. GARRELL,
PREDSJEDNIK UDRUŽENJA
EUROPSKIH SVEUČILIŠTA

Sveučilište
mora jasno
promišljati
budućnost

STR. 5

PRIVATNI ARHIV

god XIV.
broj 165.
28. kolovoza 2023.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

USPJESI DILJEM EUROPE

SPLITSKO SPORTSKO SVEUČILIŠNO LJETO

STR. 14

SPLITSKI
STUDENTSKI
STANDARD

Nikad veći
interes za
smještaj u
studentskom
domu

STR. 24

JAKOV MATIĆ

EUROPSKA
PRVENSTVA U
BORILAČKIM
SPORTOVIMA

Sveučilište
u Zagrebu
još jednom
najuspješnije

STR. 12

NAJAVLJEN NOVI, TRAŽENI STUDIJ

U Splitu će se uskoro studirati
logopedija i edukacijska rehabilitacija

STR. 7

SASA BURIC/CROPIX

DOMAGOJ BIONIC

PROF. ROMANA MATANOVAC VUČKOVIĆ, DOCENTICA NA KATEDRI ZA GRAĐANSKO PRAVO

Tržište rada traži stručnjake koji znaju zaštititi intelektualno vlasništvo

Na Sveučilištu u Zagrebu otvoren je natječaj za novu generaciju polaznika poslijediplomskog sveučilišnog interdisciplinarnog specijalističkog studija Intelektualno vlasništvo

RAZGOVARALA **NATAŠA MESARIĆ**

Ideja je rezultat intelektualnog rada stvaratelja pa kreativno ili umjetničko ostvarenje kao plod te ideje pripada upravo stvaratelju i pod određenim uvjetima predstavlja njegovo intelektualno vlasništvo. Ono nije fizički opipljivo, ali ima sve karakteristike imovine – može se prodati, kupiti, licencirati, darovati ili naslijediti kao i svako drugo vlasništvo. Upravo zato su na tržištu rada sve potrebni obrazovani stručnjaci koji ga znaju zaštititi, a osobito u kreativnim i umjetničkim zanimanjima. Krađa ideja, neovlašteno kopiranje dizajna, nepoštovanje autorskih prava i plagijati prisutni su u svim sferama pa se zaštitom intelektualnog vlasništva, osim pravnika, danas bave i mnoge druge profesije.

Razgovarali smo s voditeljicom studija Intelektualno vlasništvo prof. Romanom Matanovac Vučković s Pravnog fakulteta, na kojemu je docentica na Katedri za građansko pravo, gdje predaje na kolegijima Građansko pravo I i II te Autorsko pravo. Na Aka-

demiji dramskih umjetnosti i Muzičkoj akademiji predaje na kolegijima Autorsko pravo i Legislativa u audiovizualnoj industriji.

Uspješna zaštita intelektualnog vlasništva potiče kreativnost ali i gospodarstvo. Kako to izgleda u praksi i što se sve može zaštititi?

- Gotovo svaki proizvod koji kupujemo ili usluga kojom se koristimo imaju neku vezu s intelektualnom vlasnošću. Primjerice, pametni telefoni bez kojih ne možemo zamisliti svakodnevni život i rad koriste niz tehničkih komponenti koje su zaštićene kao **patenti**, svaki od njih ima vanjski izgled koji je zaštićen **industrijskim dizajnom**, a nazivi proizvođača ili modela zaštićeni su **žigom**. Osim toga, proizvođači pametnih telefona će sve informacije proizvodnim procesima i metodama rada te dobavljačima i klijentima zaštititi kao **poslovnu tajnu**. No, to nije sve – fotografije, grafički dizajn, tekstovi i videa kojima se pametni telefoni reklamiraju također su zaštićeni jer njihovi tvorci na svoje uratke polažu **autorsko pravo**.

Autorsko pravo osobito je važno u kreativnoj i umjetničkoj sferi poput književnosti, glazbe, slikarstva i dizajna, ali i u izvedbenim umjetnostima poput glume i plesa. Autorsko pravo sve se više širi i u IT industriji kroz zaštitu baza podataka, računalnih programa i sličnih djela. Moderno, digitalno doba nameće nam nova pravila i nove izazove u stvaranju pravnog okvira koji će efikasno štititi autore i osiguravati im ostvarivanje prava za svoja autorska djela.

Kako je došlo do pokretanja studija Intelektualno vlasništvo?

- Sveučilište u Zagrebu uočilo je nedostatak kadrova specijaliziranih za područje intelektualnog vlasništva koji mogu u praksi uspješno rješavati probleme zaštite intelektualnih tvorevina. Senat Sveučilišta 2014. godine donio je odluku o osnivanju i izvođenju interdisciplinarnog poslijediplomskog specijalističkog studija Intelektualno vlasništvo.

Ponosno možemo reći da već godinama stvaramo stručnjake iz područja intelektualnog vlasništva i već

sljedeće akademske godine upisujemo novu generaciju polaznika. Iznjedit ćemo kadrove koji će davati pravnu, ekonomsku i svaku drugu stručnu pomoć kreativnim, kulturnim i inovativnim industrijama.

Koji nastavnički kadar predaje polaznicima studija?

- Interdisciplinarnost je jedna od temeljnih značajki ovoga studija. Sinergijom znanja nastavnčkog kadra različitih struka osigurava se sveobuhvatno obrazovanje o zaštiti intelektualnih tvorevina i njihovoj ulozi u suvremenoj znanosti i gospodarstvu. Stoga se u izvedbu programa studija pored nastavnika s Pravnog fakulteta i još devet sastavnica Sveučilišta u Zagrebu priključuju i stručnjaci iz prakse – suci i djelatnici Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo, a po potrebi i akteri u pojedinim industrijama temeljenim na intelektualnom vlasništvu.

Upis na interdisciplinarni poslijediplomski specijalistički studij Intelektualno vlasništvo traje do 25. rujna, a sve informacije možete pronaći na <http://intvla.unizg.hr/>

VOJNO POMORSTVO

Prvi diplomant studija je kadet Ernest Inkret

Studijski program Vojno pomorstvo namijenjen je obrazovanju budućih časnika Ministarstva obrane Republike Hrvatske, a omogućuje obrazovanje i za potrebe Ministarstva mora, prometa i infrastrukture te Ministarstva unutarnjih poslova

PIŠE **MARIO MUSULIN**

Kadet Ernest Inkret prvi je diplomant studija Vojno pomorstvo koje se provodi u suradnji Sveučilišta u Splitu i Hrvatskog vojnog učilišta "Dr. Franjo Tuđman". Kadeti 16. naraštaja u razdoblju od 17. do 21. srpnja 2023. imali su obrane diplomskih radova kao prvi naraštaj koji je uspješno zadovoljio sve akademske i obučne kriterije studija Vojno pomorstvo. Studijski program Vojno pomorstvo namijenjen je obrazovanju budućih časnika Ministarstva obrane Republike Hrvatske. Također, omogućuje obrazovanje i za potrebe Ministarstva mora, prometa i infrastrukture te Ministarstva unutarnjih poslova. Smjerovi studija su Vojna nautika i Vojno brodograđarstvo.

Prvi u nizu diplomskih radova za obranu bio je najbolji polaznik 16. naraštaja kadeta, kadet nad narednik Ernest Inkret s temom "Budućnost razvoja autonomnih sustava za protuminsko djelovanje" uz mentorstvo kapetana bojnog broda izv. prof. Luke Mihanovića te komentorstvo kapetana korvet Grge Kere. Kadet Ernest Inkret akademske godine 2018./2019. upisao je sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij Vojno pomorstvo Sveučili-

šta u Splitu na Hrvatskom vojnom učilištu "Dr. Franjo Tuđman" kao polaznik prvog naraštaja studija te je obranom diplomskog rada stekao titulu magistar inženjer Vojnog pomorstva: smjer Vojna nautika. Povjerenstvo za obranu činili su predsjednica doc. Maja Škiljo, te članovi kapetan bojnog broda izv. prof. Luka Mihanović te kapetan korvete Grgo Kero.

Nakon uspješno provedene obrane nazočnima su se prigodno obratili prof. Goran Kardum koji je uz studij od samih početaka, voditeljica studija Vojno pomorstvo prof. Merica Slišćević te kapetan bojnog broda izv. prof. Luka Mihanović, suvoditelj studija Vojno pomorstvo. Uz čestitke na uspješnoj obrani poželjeli su sreću u budućoj karijeri kadetu Ernestu Inkretu.

Na upit kapetana bojnog broda izv. prof. Luke Mihanovića o zadovoljstvu sa samim studijem, kadet Ernest Inkret izrazio je zadovoljstvo, i sadržajem studija i izvedbom studijskog programa. Sami počeci su bili teški, ali s godinama studiranja zadovoljstvo se kontinuirano povećavalo čime je završena prva obrana diplomskog rada na studiju Vojno pomorstvo.

ODRŽANA 6.SJEDNICA

Rektorski zbor sastao se u novim prostorima Sveučilišta u Zagrebu

Raspravljalo se, između ostaloga, o Uredbi o programskom financiranju visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta u RH te provedenom savjetovanju s javnošću o ovom dokumentu, nacrtu prijedloga nastavnih i stručnih elemenata Nacionalnih sveučilišnih, umjetničkih i znanstvenih kriterija te razvoju akademskoga sporta

UNIZG

U novim prostorima Sveučilišta u Zagrebu, u zgradi Regionalnoga centra za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe – SEECEL, održana je 6. sjednica Rektorskoga zbora Republike Hrvatske u ak. god. 2022./2023.

Članovi Rektorskoga zbora, pod predsjedanjem predsjednika RZ-a prof. Stjepana Lakušića, rektora Sveučilišta u Zagrebu, raspravljali su, između ostaloga, o Uredbi o programskom financiranju visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta u RH te provedenom savjetovanju s javnošću o ovom dokumentu, nacrtu prijedloga nastavnih i stručnih elemenata Nacionalnih sveučilišnih, umjetničkih i znanstvenih kriterija te razvoju akademskoga sporta.

Savjetovanje sa zainteresiranom javnošću o Prijedlogu uredbe o programskom financiranju javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta u Republici Hrvatskoj bilo je otvoreno od 25. svibnja do 9. lipnja 2023. godine. Ministarstvo znanosti i obrazovanja potom je 6. srpnja objavilo izvješće o provedenom savjetovanju te je konačni prijedlog Uredbe uputi-

Rektorski zbor

BRANKO NAD

lo na razmatranje Vladi RH, koja je ovaj akt usvojila na svojoj sjednici održanoj 13. srpnja ove godine.

Analiza koja je pripremljena za sjednicu RZ-a pokazala je kako je u procesu savje-

tovanja na prijedlog Uredbe ukupno upućeno 174 prijedloga i komentara. Od toga je prihvaćeno samo njih sedam, dok je 60 prijedloga odbijeno. Ukupno je 15 komentara djelomično prihvaćeno, a najve-

ći broj komentara (njih 92) primljeni su na znanje. Sukladno tome, ukupno 87,35 posto pristiglih prijedloga nije uvaženo, a prihvaćeno je njih samo 4,02 posto. S obzirom na to da niti jedan bi-

tan komentar Sveučilišta u Zagrebu, kao ni Sveučilišta u Splitu i Sveučilišta u Osijeku nije prihvaćen, rektori smatraju kako koncept prvotno predložene Uredbe nakon savjetovanja sa zaintere-

siranom javnošću nije promijenjen.

Članovi RZ-a na sjednici su raspravljali o radnom materijalu prijedloga nastavnih i stručnih elemenata Nacionalnih sveučilišnih, umjetničkih i znanstvenih kriterija koje je za sjednicu pripremio Povjerenstvo RZ-a. Riječ je o radnim materijalima koji predstavljaju podlogu za daljnji rad na pripremi dokumenta koji RZ, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, mora predložiti Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Očekuje se da bi konačni prijedlog dokumenta RZ-a mogao biti pripremljen u rujnu, nakon čega će se uputiti u raspravu unutar akademske zajednice. Na temelju pristiglih komentara i analize, RZ će pripremiti konačni dokument koji će se kao prijedlog uputiti Nacionalnom vijeću.

Na sjednici je predsjednik Hrvatskoga akademskoga sportskoga saveza (HASS) Haris Pavlečić predstavio projekt "UniSport Health" te su članovi RZ-a razgovarali o daljnjim koracima u razvoju akademskoga sporta, posebno o studiranju studenata sportaša na visokim učilištima u RH. Rektorski zbor dao je podršku daljnjem radu i aktivnostima HASS-a.

ACADEMIC RANKING OF WORLD UNIVERSITIES

Zagreb i ove godine među najboljih 500 sveučilišta na svijetu

Academic Ranking of World Universities objavio je rezultate ovogodišnjega rangiranja poznatoga pod nazivom Šangajska lista. Plasman Sveučilišta u Zagrebu važan je doprinos reputaciji hrvatske znanosti u svijetu te važno priznanje i poticaj istraživačima za nastavak uspješnoga rada

UNIZG

Sveučilište u Zagrebu i ove je godine plasirano među najboljih 500 sveučilišta na svijetu, čime je potvrdilo svoje mjesto među najboljim sveučilištima na svijetu.

Šangajska lista smatra se jednim od najcjelovitijih i najuglednijih izvora za rangiranje svjetskih sveučilišta. Njezini kriteriji, kao što su znanstvene publikacije, citiranost istraživanja, osvojene nagrade i globalni akademski utjecaj, pružaju objektivnu mjeru akademske izvrsnosti, stoga plasman Sveučilišta u Zagrebu među elitnih 500 instituci-

Seeceel - Rektorat

BRANKO NAD

ja svijeta potvrđuje kvalitetu u istraživanju, obrazovanju i inovacijama.

Od više od 30 000 sveučilišta u svijetu, samo oko 2500 zadovoljava kriterije za rangiranje te se u okviru Šangajske liste objavljuje najboljih 1000.

Temeljni kriteriji rangiranja su:

- broj alumna koji su osvojili Nobelovu nagradu ili Fieldsovu medalju
- broj znanstvenika koji su osvojili Nobelovu nagradu ili Fieldsovu medalju te broj znanstvenika koji su na listi najcitiranijih znanstvenika koju objavljuje Clarivate Analytics

- broj radova objavljenih u časopisima Nature i Science te broj radova indeksiranih u SCI-Expanded i SSCI bazama
- produktivnost po znanstveniku.

Plasman Sveučilišta u Zagrebu važan je doprinos reputaciji hrvatske znanosti u svijetu te važno priznanje i poticaj istraživačima za nastavak uspješnoga rada.

Tradicionalno, prvih pet mjesta na Šangajskoj listi najboljih sveučilišta zauzimaju Harvard, Stanford, MIT, Cambridge i Berkeley.

Više informacija o rangiranju može se pronaći na <https://www.shanghairanking.com/>.

NOVE PRILIKE I IZAZOVI ZA SVEUČILIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih

Za Universitas piše izv. prof. Višnja Rajić, prodekanica za nastavu i studente Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Koncept cjeloživotnog učenja značajan je već desetljećima za razvoj dobrobiti građana Europske unije. Sedamdesetih godina ideja cjeloživotnog učenja temeljila se na povratnom obrazovanju, kontinuiranom ili permanentnom obrazovanju, a koncept cjeloživotnog obrazovanja 90-ih godina oblikuje se kao politika cjeloživotnog učenja u društvu koje uči, što je kasnije definirano pojmom "društvo znanja". Primjetan je prijelaz fokusa s obrazovanja (njegovih formalnih i neformalnih oblika) na cjeloživotno učenje sa svim informalnim oblicima koje može sadržavati. Iako se sam koncept s vremenom razvijao, cjeloživotno učenje i obrazovanje koje osigurava osposobljene, obrazovane i zapošljive građane od izuzetne je važnosti proteklih 30-ak godina.

Zašto cjeloživotno učenje?

Jedan od ključnih ciljeva Europske unije je osposobiti odrasle za samostalno i uspješno djelovanje u suvremenom društvu stjecanjem nužnih kompetencija za socijalno, gospodarski i ekološki održiva demokratska društva. Kako bi se ovaj cilj ostvario, nužno je osigurati mogućnost stjecanja, vrednovanja i prepoznavanja vještina koje odrasli diljem Europe imaju. Europski stup socijalnih prava Europska komisija (2017) koji se temelji na 20 načela, navodi **Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje** kao prvo načelo, temeljem kojeg svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno ući na tržište rada.

Rezultati međunarodnog istraživanja (PIAAC) pokazali su da 20 do 25 % odraslih Europljana u dobi između 16 i 65 godina ima nisku razinu čitalačke, matematičke i digitalne pismenosti (sposobnost rješavanja problema u okruženju koja obiluju tehnologijom). Prema podatcima CEDEFOP-a između 31,2 % i 37,4 % odraslih (25 - 64 godina) u Hrvatskoj ima nisku razinu osnovnih vještina. Iako za Hrvatsku nisu dostupni podaci PIAAC-a o kognitivnim vještinama (pismenost i računanje) te o rješavanju problema u tehnološki bogatim okruženjima (CEDEFOP, 2020.), procjenjuje se da se u Hrvatskoj udio odrasle populacije s potencijalom za usavršavanje i prekvalificiranje kreće između 31,2 % i 34,7 % ukupne odrasle populacije. Hrvatska ima niži udio nekvalificiranih odraslih od prosjeka EU

27 (14,2 % u odnosu na 21,6 %) 2019. Međutim, ima i niži udio nekvalificiranih odraslih u radnom odnosu (39,5 % u odnosu na 55,7 %) te niži udio odraslih koji sudjeluju u obrazovanju i osposobljavanju (3,5 % u odnosu na 10,8 %) od prosjeka EU-a 11 u istom razdoblju. Stoga su prilike za uključivanje u proces cjeloživotnog učenja i programe obrazovanja odraslih od izuzetne važnosti.

Preporuke: Oblici usavršavanja: nove prilike za odrasle (2016).

Svrha cjeloživotnog učenja je osnaživanje vještina i usvajanje novih znanja građana Europske unije kako bi mogli funkcionirati u svojim poslovnim aktivnostima i društvu, u javnom i privatnom životu. Najčešće se polazi od toga da vještine trebaju za tržište rada, međutim, one su nužne i za sudjelovanje u društvenim aktivnostima demokratskih građana, kao i osobni razvoj pojedinca.

Čitanje, pisanje, jednostavne računske operacije i upotreba računala prepoznate su kao temeljne vještine odraslih i iako su za većinu ljudi te vještine nešto što se podrazumijeva, gotovo **70 milijuna osoba u Europi** ima poteškoća i s tako jednostavnim zadacima. Stoga se implementacija "Preporuke Vijeća: Oblici usavršavanja: nove prilike za odrasle (2016)" preporučuje kao ključna aktivnost za ostvarivanje cjeloživotnog učenja. Naime, tri ključna koraka Preporuke podrazumijevaju: procjenu vještina ranije stečenih neformalnim i informalnim oblicima učenja, fleksibilnu ponudu učenja prilagođena potrebama pojedinca, personalizirano vrednovanje i priznavanje novostečenog znanja.

Kako obrazovati odrasle iz područja temeljne pismenosti? Što Republika Hrvatska čini po tom pitanju?

Hrvatska ima dobru praksu besplatnog obveznog obrazovanja bez obzira na starost polaznika. To znači da odrasla osoba, bez obzira na dob i životne okolnosti, ima mogućnost besplatno završiti obvezno obrazovanje. Kada su u pitanju odrasli polaznici, osigurano im je obrazovanje do prvog jednostavnog zanimanja. Za polaznike u sustavu obrazovanja odraslih koji su u programima osposobljavanja i prekvalifikacija, a za koje se utvrdi da poput ove mnogobrojne populacije diljem Europe, nemaju dostatno razvijene temeljne vještine i funkcionalnu pismenost izrađen je Kurikulum temeljnih vještina. Kurikulum je kreiran tako da ga je moguće izvoditi prema području i potrebi po-

Višnja Rajić

BRANKO NAD

laznika. Trenutno se pokušavaju iznaći sredstva i načini implementacije kurikuluma u programe osposobljavanja i prekvalifikacije polaznika u sustavu obrazovanja odraslih. Isto tako, izrađen je i kurikulum koji omogućuje stjecanje kompetencija nastavnika u obrazovanju odraslih koji poučavaju temeljne vještine.

Obrazovni sustav na svim razinama morao se prilagoditi krizi zbog pandemije COVID-a 19, prijetnje još jedne globalne ekonomske depresije i rata. Kako je obrazovanje odraslih reagiralo na krizu?

Obrazovanje odraslih adekvatno je odgovorilo na situaciju pandemije, napravljen je značajan iskorak u organizaciji procesa učenja i poučavanja u virtualnom okruženju uz pomoć IT sustava i alata uz veliku podršku Agencije za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Ipak, postavlja se relevantno pitanje: razvijamo li potrebne vještine budućih nastavnika u obrazovanju odraslih kako bismo ih pripremili za suočavanje s posljedicama kriznih situacija u skupini s polaznicima ili na globalnoj razini? Postoje li mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnika u obrazovanju odraslih koje ih pripremaju da odgovore na krizne situacije na mikro mezo ili makro razini? Kako nastavnici u obrazovanju odraslih mogu pridonijeti zahtjevima zelene tranzicije i

pomoći u razvoju vještina i kompetencija za održivu budućnost i društveno odgovorno učenje?

O tome kako treba izgledati postkrizno obrazovanje odraslih održana je 9. međunarodna konferencija na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2. i 3. 12. 2022. Na konferenciji su sudjelovali stručnjaci iz Nizozemske, Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, kao i predstavnici relevantnih dionika OECD-a, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike i Hrvatskog andragoškog društva.

Koja je uloga sveučilišta u ostvarivanju politika cjeloživotnog učenja i obrazovanja?

Zakon o obrazovanju odraslih definira obrazovanje odraslih do pete razine HKO-a. Međutim, jasno nam je da odrasle osobe koje su stekle više razine obrazovanja, zbog zastarijevanja znanja i potrebama za razvojem vještina, isto tako trebaju sudjelovati u cjeloživotnom učenju i obrazovanju. Ovdje se prepoznaje uloga sveučilišta i programa cjeloživotnog obrazovanja koji se na njemu organiziraju.

Isto tako, Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. - 2030.) kao strateški prioritet navodi i **Ostvarivanje cjelo-**

životnog učenja i mobilnosti za sve.

Tako bi do 2030. godine trebalo ojačati ključnu ulogu sustava visokog obrazovanja u podupiranju cjeloživotnog učenja i dopiranju do raznolikijeg studentskog tijela. Sama sveučilišta trebala bi podržavati otporne i uključive strategije cjeloživotnog učenja i osigurati pristup programima visokog obrazovanja pojedincima, kako bi stekli ili usavršili vještine potrebne za poslovne budućnosti, što se odnosi i na osobe starije životne dobi.

Isto tako, razvojem i primjenom europskog pristupa mikrokvalifikacijama (skupovima ishoda učenja iz odobrenih standarda kvalifikacija) upisanih u Registar HKO-a, dok smo istovremeno svi bolno svjesni nedovoljnog broja standarda kvalifikacija u Registru. Bojim se da će postojeća dihotomija potreba i trenutnih mogućnosti, rezultirati tenzijama među ključnim dionicima odgovornih za provedbu politika koje osiguravaju prilike za cjeloživotno učenje odraslih.

Mikrokvalifikacije: prilika ili izazov za visokoškolsko obrazovanje?

U kontekstu visokoškolskog obrazovanja u Republici Hrvatskoj mikrokvalifikacije trenutno predstavljaju priliku, ali i velik izazov. Obrazovanje odraslih koje je moguće financirati putem vaučera u visokoškolskim ustanovama svakako predstavlja priliku za Sveučilišta i omoguću-

Čitanje, pisanje, jednostavne računske operacije i upotreba računala prepoznate su kao temeljne vještine odraslih i iako su za većinu ljudi te vještine nešto što se podrazumijeva, gotovo 70 milijuna osoba u Europi ima poteškoća i s tako jednostavnim zadacima

je populaciji netradicionalnih polaznika programa na visokim učilištima da se ponovno vrate sveučilištima i razviju nedostatne, odnosno nove vještine koje su im potrebne. S druge strane, programi obrazovanja odraslih koji su financirani putem vaučera temelje se isključivo na standardima kvalifikacija koji su upisani u Registar HKO-a, a kojih trenutno, neovisno o sektoru, nema dovoljno. Ova situacija dovodi u pitanje kapacitete i resurse koje Agencija za znanost i visoko obrazovanje ima na raspolaganju za obavljanje poslova vrednovanja predloženih standarda zanimanja na visokoškolskim ustanovama.

S obzirom na demografske prilike i starenje populacije, kao i trend opadanja broja studenata, mnoga visoka učilišta voljna su izraditi programe temeljene na europskom pristupu mikrokvalifikacijama (skupovima ishoda učenja iz odobrenih standarda kvalifikacija) upisanih u Registar HKO-a, dok smo istovremeno svi bolno svjesni nedovoljnog broja standarda kvalifikacija u Registru. Bojim se da će postojeća dihotomija potreba i trenutnih mogućnosti, rezultirati tenzijama među ključnim dionicima odgovornih za provedbu politika koje osiguravaju prilike za cjeloživotno učenje odraslih.

Transformacija sveučilišta je nužna, ali iz objektivnih razloga izgledno je da će proći još vremena prije negoli sveučilišta suvereno preuzmu značajniju ulogu u obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju u Republici Hrvatskoj i otvore se netradicionalnom studentima. Svakako, trenutak je to koji željno iščekujem.

JOSEP M. GARRELL, NOVI PREDSDJEDNIK UDRUŽENJA EUROPSKIH SVEUČILIŠTA

Svako sveučilište mora jasno promišljati vlastitu budućnost

Profesor Josep M. Garrell, bivši rektor Sveučilišta 'Ramon Llull' u Barceloni (Španjolska), novi je predsjednik EUA-e, čiji je mandat započeo 1. srpnja 2023., nasljeđujući na toj dužnosti profesora Michaela Murphyja, bivšega predsjednika Sveučilišta u Corku (Irski)

RAZGOVARALA PAULA PAVLETIĆ

I zabrani ste na mjesto predsjednika Udruženja europskih sveučilišta (*European University Association* – EUA) na generalnoj skupštini, održanoj u travnju u Gdanjsku u Poljskoj. Što vam je bio motiv i poticaj za snažniji i intenzivniji angažman u tom udruženju?

– Biti predsjednik EUA-e za mene je velika čast i velika odgovornost. Mislim da se svi slažu da je tijekom posljednje četiri godine, pod predsjedanjem Michaela Murphyja, EUA prošla duboke, pozitivne i vrlo konstruktivne promjene. EUA se treba stabilizirati u toj preobrazbi, tako da je kontinuitet, uz otvorenost prema prilagodbi, kada je ona potrebna, pristup koji članovi EUA-e snažno podupiru. Bio sam član Upravnog odbora EUA-e za predsjedanja profesora Murphyja te se u određenoj mjeri osjećam aktivnim dijelom provedene temeljite promjene. Također, smatram da, nakon što sam deset godina obnašao dužnost rektora i ostale različite dužnosti u okviru sveučilišnih udruženja na nacionalnoj i međunarodnoj razini, ne mogu zamisliti bolju poziciju s koje bih mogao nastaviti služiti sveučilišnom sektoru, što je ujedno i najbolji način da mu vratim dio onoga što je on dao meni.

Molim vas da nam ukratko predstavite svoje buduće strateške ciljeve unutar EUA-e.

– Moji prijedlozi uključuju dvije skupine tema za koje mislim da su najrelevantnije: (1) moji prijedlozi i pristup budućem predsjedanju mogu se sažeti u dva naizgled proturječna izraza – *kontinuitet i promjena*. To znači da je naš strateški plan još uvijek važeći, ali će nam revizija sredinom mandata pomoći u “finom uglađanju” tijekom mandata; (2) drugo područje su akcije propagiranja i lobiranja. Moramo težiti tomu da EUA zadrži primarni utjecaj na europski sveučilišni prostor. Kako bismo to postigli, moramo nastaviti raditi na već razvijenom snažnom, vrhunskom portfelju alata za utjecaj koji je EUA već razvila. Tijekom predizborne kampanje svim članicama EUA-e poslao sam manifest sa svim svojim prijedlozima i prioritetima. Tekst se može pronaći na sljedećoj poveznici:

EUA i Europska komisija gledaju na transnacionalne sveučilišne alijanse kao na

Josep M. Garrell

PRIVATNI ARHIV

“EUA je najveće i najsveobuhvatnije sveučilišno udruženje u Europi

“Sveučilišta trebaju autonomiju za provedbu vlastitih odluka

“Čvrsto vjerujem u koncept distribuirane izvrsnosti i potrebu za zemljopisnom ravnotežom

glavni alat za promicanje europskih vrijednosti i identiteta te za daljnji razvoj kvalitete i konkurentnosti europskoga visokog obrazovanja. Kako vidite buduću razvoj EUA-e kao važnog aktera u razvoju daljnjih politika u području visokog obrazovanja u Europi?

– EUA je najveće i najsveobuhvatnije sveučilišno udruženje u Europi. To znači da smo mi “glas europskih sveučilišta” te predstavljamo visokoobrazovni sektor ne samo interno, na našem kontinentu, nego i eksterno, na globalnoj razini. Nastavit ćemo raditi na definiranju toga kako bi sektor visokog obrazovanja trebao izgledati, a sve u cilju boljeg služenja našem društvu. Također nastavljamo raditi ruku pod ruku s kreatorima politike, javnom upravom i drugim dionicima na stvaranju najboljeg okvira za ostvarenje sveučilišnih misija.

U siječnju 2021. Vijeće EUA-e usvojilo je dokument *Sveučilišta bez zidova – vizija za 2030. (Universities without walls – A vision for 2030)*. Kako vidite provedbu toga strateškoga dokumenta? S kakvom bi se institucionalnom preobrazbom javna sveučilišta u Europi trebala suočiti u sljedećem desetljeću?

– *Sveučilišta bez zidova – vizija za 2030.* još je uvijek aktualan dokument koji je zapravo više vizija nego strategija. Po-

maže sveučilištima u njihovu procesu skeniranja perspektiva i definiranja vizije, što je prvi korak za definiranje institucionalne strategije. Položaj sveučilišta (javnih i privatnih) u Europi razlikuje se od zemlje do zemlje, ali dokument ne samo da predlaže zajedničku budućnost nego i definira kako viziju pretvoriti u stvarnost, za što identificira ključne čimbenike uspjeha: potrebni su nam okviri koji omogućuju transformaciju (s potrebnim implikacijama na sveučilišnu autonomiju), potrebna su nam odgovarajuća ulaganja i snažno sveučilišno vodstvo. Naravno, “recept” treba različitno stupnjavati, ovisno o situaciji u zemlji. Ne radi se samo o temeljitoj promjeni sveučilišta nego i sveučilišnoga sustava radi boljeg ostvarivanja naše misije za dobrobit društva.

Globalna gospodarska kriza, utjecaj novih tehnologija na društvo i tržišta rada te snažnije mjere odgovornosti i mikroupravljanje samo su neki od izazova s kojima se sveučilišta danas suočavaju. U tom kontekstu akademska sloboda i sveučilišna autonomija također izazivaju zabrinutost, posebice u nekim europskim zemljama. Prema vašem mišljenju, gdje je “zlatni omjer” između institucionalne autonomije javnoga sveučilišta i koncepta odgovornosti?

– Teško je odgovoriti na to

pitanje jer je taj “zlatni omjer” u velikoj korelaciji s političkim, kulturnim i društvenim okvirima i načinom razmišljanja. Sveučilišta trebaju autonomiju za provedbu vlastitih odluka, a budući da sva sveučilišta pružaju javnu uslugu, odgovornost se mora podrazumijevati. Ako pogledate EUA-inu kartu sveučilišne autonomije (*EUA University Autonomy Scorecard*), uz neke iznimke, vidjet ćete obrasce ovisno o političkom i povijesnom okviru. U vrijeme dok sam bio rektor obično sam govorio da se nitko ne bi trebao bojati odgovornosti i da sveučilišta trebaju najvišu razinu autonomije koju im kulturni, povijesni i politički okvir može dati. Riječ je o pojava.

Koncept poticanja tješnje suradnje između sveučilišta i gospodarstva postao je važan strateški cilj mnogih sveučilišnih uprava u posljednjem desetljeću. Gledajući sveučilišta u Europi, jeste li zadovoljni trenutačnim rezultatima? Prema vašem mišljenju, kako bi se taj koncept mogao razviti u sljedećim godinama?

– U dokumentu *Sveučilišta bez zidova* govorimo o sveučilištima “bez zidova” u širem smislu te riječi. Pretpostavljamo da su sveučilišta potpuno uključena u društvo, što uključuje i suradnju s akterima u gospodarstvu. Kao primjer, govorili smo o sukreaciji, ve-

zano uz inovacije, kao sveučilišnoj misiji. Ali uključujemo i četvrtu misiju sveučilišta koju smo nazvali “kultura”. Trenutačnu situaciju treba poboljšati, ali nitko ne može napraviti njezinu generalnu procjenu. Ne postoje primjenjivi recepti jer se situacija razlikuje od zemlje do zemlje i od sektora do sektora. Ne mogu razumjeti sveučilišta koja ne surađuju s društvom, a isto tako mi je teško razumjeti i društva koja ne surađuju sa svojim sveučilištima. To je uvijek situacija u kojoj su svi na dobitku (eng. *win-win*).

Budući da se obraćamo publici u Hrvatskoj, možete li nam reći kako vidite ulogu sveučilišta jugoistočne Europe u europskom visokoobrazovnom prostoru i u europskom istraživačkom prostoru?

– Čvrsto vjerujem u koncept distribuirane izvrsnosti i potrebu za zemljopisnom ravnotežom. Raznolikost uvijek znači bogatstvo. Dakle, svaka zemlja, svaki dio Europe doprinosi izgradnji europskoga visokoobrazovnog i istraživačkoga prostora zbog svoje povijesti i svojih posebnosti.

Sveučilište u Zagrebu jedno je od najstarijih i najvećih sveučilišta u regiji. S obzirom na strategiju EUA-e, koja bi bila vaša preporuka za bolje profiliranje i strateški razvoj samoga Sveučilišta u cilju poboljšanja svoje pozicije?

– Svako sveučilište mora imati jasan strateški plan koji uključuje viziju budućnosti, a koja bi trebala biti izrađena na temelju opsežnoga skeniranja okružja i na konzultacijama. Niti jedna strategija ne počinje od nule te smatram da bi i bivša i sadašnja situacija trebale biti prikladno procijenjene. Budući da bi sveučilišta trebala surađivati s društvom, pri izradi strategije treba uzeti u obzir trenutačni politički, gospodarski i društveni kontekst. Ta se preporuka može primijeniti na sva sveučilišta: sva se sveučilišta međusobno razlikuju, stoga bi se trebala razlikovati i njihova strategija. Duboko vjerujem da je najprikladniji pristup ideji “poboljšanja položaja” stalno poboljšavati provedbu misije, u skladu s vlastitom strategijom i metodom procjene.

Poštovani profesore Garrell, hvala vam na razgovoru i želimo vam puno uspjeha na tom važnom i odgovornom mjestu predsjednika Udruženja europskih sveučilišta.

PROF. BORIS BRKLJAČIĆ PROGLAŠEN POČASNIM ČLANOM
POLJSKOG MEDICINSKOG DRUŠTVA RADIOLOGA

Priznanje za postignuća na polju radiologije u Europi

Počasno članstvo mu je dodijeljeno kao priznanje za njegova postignuća na polju radiologije u Europi i za međunarodnu suradnju

PIŠE
PETAR BILOBRK

Na 43. kongresu Poljskog društva radiologa u Wrocławu, prof. dr. sc. Boris Brkljačić, prorektor Sveučilišta u Zagrebu i pročelnik Katedre za radiologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, proglašen je počasnim članom Poljskog medicinskog društva radiologa. Počasno članstvo mu je dodijeljeno kao priznanje za njegova postignuća na polju radiologije u Europi i za međunarodnu suradnju. Proglašenje je bilo vrlo svečano, tijekom otvaranja nacionalnog kongresa kojem je nazočilo tri tisuće sudionika. Radi životopis profesora Brkljačića prikazao je detaljno prije dodjele prof. dr. Andrzej Cieszanowski, predsjednik Poljskog medicinskog društva radiologa, koji mu je uručio diplomu.

Profesor Brkljačić bio je predsjednik Europskog društva radiologa (European Society of Radiology, ESR) od 2019. do 2020. godine, a jedanaest godina je bio u upravi ESR. Sada je predsjednik European Alliance for Medical Rada-

tion Protection Research (EURAMED) i direktor European Society of Radiology Eurosaf Imaging Initiative

Član Uprave i predsjednik programskog odbora, International Society for Strategic Studies in Radiology, te glavni tajnik International Society of Radiology. Ovo je trinaesto počasno članstvo u nacionalnim radiološkim društvima za profesora Brkljačića u posljednjih nekoliko godina, pa je počasni član Radiology Society of North America, radioloških društava Izraela, Austrije, Irske, Poljske i još osam zemalja.

Na poljskom kongresu se puno govorilo o opravdanosti radioloških pretraga, konceptu radiologije utemeljene na vrijednosti, te primjeni umjetne inteligencije u radiologiji. Koncept zdravstvene zaštite utemeljene na vrijednosti je razvijen jer je razvidno da stopa povećavanja troškova u zdravstvu (tzv. medicinska inflacija) značajno nadilazi stopu povećanja životnih troškova (životnu inflaciju), što je dugoročno neodrživo. Ovaj koncept ima za cilj usporiti rast zdravstvenih troškova uz optimizaciju zdravstvenih ishoda i usredotočuje se na djelatnosti koje optimiziraju omjer između troškova i ishoda liječenja. Radiologija je primjer medicinske specijalizacije u kojoj se materijalna sredstva koriste i dijele na svim razinama pružanja skrbi u zdravstvenom sustavu. Radiološke slikovne metode omogućuju točno i rano postavljanje dijagnoze u mnogim patološkim stanjima i vrlo su važne za optimalno liječenje. Značajno povećanje broja slikovnih pretraga u svijetu posljednjih desetljeća posljedica je starenja stanovništva, povećanja stopa kroničnih bolesti, te tehnološkog napretka radioloških uređaja koji omogućuju brzo i jednostavno izvođenje pretraga,

što je dovelo i do promjena u percepciji očekivanja i potrebama bolesnika. Radiologija je tako postala kraljevnica zdravstvenog sustava. Kod nas je koncept vrijednosti u zdravstvenoj skrbi, a osobito u radiologiji, izvan fokusa, za razliku od mnogih razvijenih zemalja Europe, SAD-a, Kanade i nekih drugih. Niz istraživanja pokazao je da barem 20-30% učinjenih slikovnih pretraga ne donosi nikakva poboljšanja u dijagnostici ili liječenju, niti ima bilo kakva utjecaja na zdravstveno stanje pacijenta, pa su stoga nepotrebne. Istraživanje objavljeno u poznatom američkom časopisu Annals of Internal Medicine 2021. godine identificiralo je 31 medicinski postupak tzv. niske vrijednosti, od čega se čak šest odnosi na radiološke slikovne postupke, od kojih su neki najviše plasirani na dugim listama čeka-

Boris Brkljačić

PRIVATNI ALBUM

GORAN MEHEK/CROPIX

nja. Implementacija sustava utemeljenog na vrijednosti u radiološku praksu znači da se treba shvatiti širina i važnost rane i točne dijagnoze te minimalno invazivnog liječenja pod nadzorom slikovnih metoda u sustavu zdravstva, te da se mora iznaći mjerljive pokazatelje utjecaja radioloških procedura na ishode liječenja bolesnika i kvalitetu života.

Adekvatno upućivanje pacijenata na slikovne pretrage

jedan je od ključnih indikatora kvalitete u zdravstvenom sustavu i ograničenja neindicanog izlaganja pacijenata ionizirajućem zračenju. Na poljskom kongresu je profesor Brkljačić predstavio europski projekt EU-JUST-CT, koji treću godinu vodi u ime ESR. Projekt istražuje opravdanost i primjerenost upućivanja pacijenata na CT pretrage, provodi se u sedam zemalja članica Europske unije,

“

Uvođenje umjetne inteligencije u zdravstvene sustave je počelo, brzo će se povećavati te će za 25 godina zdravstveni sustavi izgledati bitno drukčije

a rezultati će biti izneseni Europskoj komisiji na radionici u Luxembourg krajem rujna ove godine. Prve analize pokazuju veliki broj neadekvatno indiciranih CT pretraga, uz jasne razlike između sjevernih i južnih zemalja članica i između javnog i privatnog zdravstvenog sustava. Nadati se da će rezultati potaknuti zemlje članice da porade na ovim pitanjima i da se ugledaju na izvrsno organizirane sustave u zemljama poput Finske i Danske.

Uvođenje umjetne inteligencije u zdravstvene sustave je počelo, brzo će se povećavati, te će za 25 godina zdravstveni sustavi izgledati bitno drugačije. Sve posljedice nemoguće je sada procijeniti i treba brzo rješavati mnoge prepreke implementacije. No očekivati je da će uključivanje algoritama umjetne inteligencije u organizaciju zdravstvene skrbi, a u slučaju radiologije u automatizaciju korištenja postupnika upućivanja bolesnika na slikovne pretrage, bitno doprinijeti izbjegavanju dupliciranja pretraga i smanjenju nepotrebnog ozračivanja populacije, smanjenju troškova izbjegavanjem nepotrebnih pretraga, smanjenju potencijalnih komplikacija, a time i poboljšanju djelotvornosti zdravstvenog sustava i poboljšanju kvalitete zdravstvene skrbi koja se bolesnicima pruža.

Automatizacija mnogih procedura može povoljno utjecati i na smanjivanje stresa kod zdravstvenih radnika, jer je sindrom izgaranja ("burn-out") postao ozbiljan problem diljem svijeta, pa se procjenjuje da preko 40% radiologa u SAD-u pati od sindroma izgaranja, a situacija je slična i u Europi.

“

Adekvatno upućivanje pacijenata na slikovne pretrage jedan je od ključnih indikatora kvalitete u zdravstvenom sustavu i ograničenja neindicanog izlaganja pacijenata ionizirajućem zračenju

NIKOLA VILIĆ/CROPIX

REKTOR DRAGAN LJUTIĆ NAJAVLJUJE DA ĆE DOGODINE POKRENUTI JEDAN OD NAJTRAŽENIJIH STUDIJA

U Splitu će se uskoro izvoditi studiji logopedije i edukacijske rehabilitacije

U Splitu imamo jak Medicinski fakultet te zdravstvene studije koji mogu osigurati stručnjake, a dio profesora koji nedostaje mogli bismo dogovoriti u suradnji sa zagrebačkim ERF-om, tvrdi splitski rektor

SASA BURIĆ/CROPIX

Potrebe su ogromne, upisne kvote skromne - i tako već godinama. Studij logopedije jedan je od najtraženijih u zemlji, a još uvijek se izvodi samo na Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu u Zagrebu (upisna kvota 50) i Sveučilištu u Rijeci (kvota 30). Ali ne zadugo. Kako je potvrdio rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Dragan Ljutić, intenzivno se pregovora o mogućnosti da Split uskoro postane treći sveučilišni centar u državi na kojemu bi se izvodili studiji logopedije, ali i edukacijske rehabilitacije, za čijim stručnjacima vapi ovaj dio Hrvatske.

- Načelni razgovori pokrenuti su sa Sveučilištem u Zagrebu i rektorom prof. dr. Stjepanom Lakušićem, kao i zagrebačkim Edukacijsko-rehabilitacijskim fakultetom (ERF).

S obzirom na izrazito velike potrebe na ovom području, u interesu nam je što pri-

“*Sobzirom na izrazito velike potrebe na ovom području, u interesu nam je što prije Ministarstvom znanosti i obrazovanja pronaći način da na Sveučilištu u Splitu krenemo s ovim studijima*

je s Ministarstvom znanosti i obrazovanja pronaći način da na Sveučilištu u Splitu krenemo s ovim studijima. Ne mogu prejudicirati datume, kao ni činjenicu da je prethodno potrebno proći određene procedure, ali uvjeren sam da najkasnije iduće 2024./2025. godine na splitskom sveučilištu možemo upisati prvu generaciju studenata logopedije i edukacijske rehabilitacije - kaže rektor Ljutić.

Intenzivni razgovori

- U Splitu imamo jak Medicinski fakultet te zdravstve-

ne studije koji mogu osigurati stručnjake, a dio profesora koji nedostaje mogli bismo

dogovoriti u suradnji sa zagrebačkim ERF-om. Vjerujem da ne bi bio pro-

blem to provesti u djelo - dodatno pojašnjava rektor Ljutić.

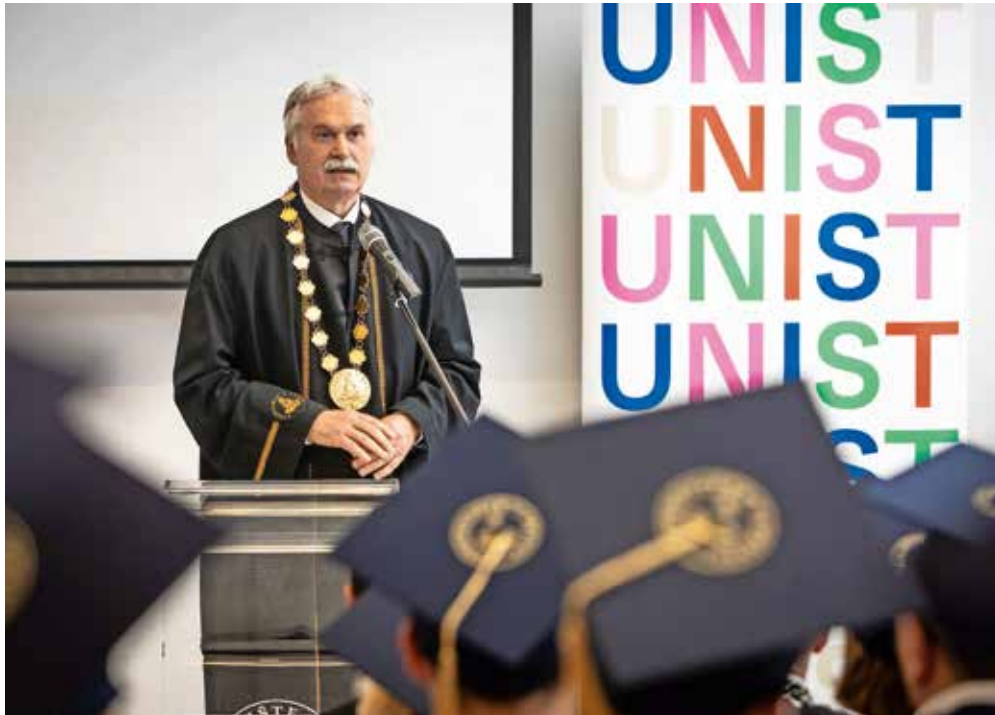
Budući da su intenzivni razgovori u tijeku, zanima nas je postoje li ikakve šanse da se, ako se dogovor uspješno i brzo realizira, već od ove jeseni u Splitu pokrenu ova dva studija, primjerice, za početak prema "modelu" ekspoziture zagrebačkog ERF-a, kao što je nekoć počeo splitski Medicinski fakultet?

- Prerano je govoriti o toj mogućnosti iz ranije navedenih razloga. Ali, svjesni smo potreba i doista radimo sve da u Splitu što prije osnujemo te studije. Postoje zahtjevi i od Županije, znamo koliko je Split, ali i ovaj dio Hrvatske općenito, insuficijentan kada su u pitanju stručnjaci logopedi i edukacijski rehabilitatori - odgovara prvi čovjek splitskog sveučilišta.

Godinama je u Hrvatskoj "upaljen alarm" kada je u pitanju deficit ovih stručnjaka, osobito na području Dalmacije, gdje nema niti jedne visokoškolske ustanove za obrazovanje ovoga kadra.

Samo stanje kada je u pitanju deficit logopeda izgleda ovako: Hrvatska trenutno ima između 1200 i 1300 logopeda, na jednog tog stručnjaka u nas dolazi 7000 stanovnika (omjer kada govorimo o dostupnosti logopeda na uputnicu), dok bi maksimum trebao biti 5000 stanovnika. Primjerice, u razvijenim zemljama to je između 3000 i 4000 stanovnika na jednog logopeda.

M.C.

Rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Dragan Ljutić

SASA BURIĆ/CROPIX

HANDOUT / AFP

FORUM NA SPLITSKOM POMORSKOM FAKULTETU OKUPIO NIZ SVJETSKIH ZNANSTVENIKA

Split bi mogao postati središte hrvatske svemirske agencije!

Moja je želja da hrvatska svemirska agencija bude u Splitu. Primjerice, Španjolska svemirska agencija je u Sevilli, nije u glavnom gradu - Madridu, kaže **Sandra Budimir**, Splićanka s pariškom adresom i suvlasnica tvrtke koja se bavi inovacijama

PIŠE **SANDRA BARČOT**

Po mnogo čemu je Split predvodnik, prvi u raznim segmentima, no da može biti i središte razvoja hrvatske svemirske tehnologije, baš i nije tako moguće. Ili pak jest?!

Odgovor mo našli na "DeepTech forumu" na Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Splitu, gdje je sudjelovalo 70-ak znanstvenika iz cijelog svijeta.

Ljudi koji "kroje" istraživanja udaljenih svemirskih prostranstava ulažu u razvijanje alata i opreme za znanstvenike, imaju svoj pogled uspješnog poslovanja odavno uperenog u daleku budućnost. A na toj karti uskoro bi se mogao naći i Split, u kojem bi se osnovala hrvatska svemirska agencija!

Ideja je to **Sandre Budimir**, Splićanke rodom, s adresom stanovanja u Parizu, jedne od direktorica i suvlasnica tvrtke "Starburst", koja se bavi startupovima! Koja veza je to između startupova, znanstvenika ko-

ji istražuju svemir, ulagača koji sve to financiraju, fakulteta koje te doktore znanosti obrazuju, sa Splitom, doznali smo u razgovoru sa **Sandrom Budimir** te prof. **Perom Vidanom**, dekanom Pomorskog fakulteta Split, dvojcem koji je "kriv" za održavanje "DeepTech foruma",

“

Svemirsku tehnologiju ne čine samo putovanja u svemir i istraživanje svemirskih prostranstava teleskopima nego sva dostupna tehnologija koja bi u svemiru mogla imati primjenu. Ona se razvija na Zemlji

odnosno kristaliziranje ideje da sutra Split bude središte - svemira!

Podrška Vlade

Ili je to već?!
- Pa kako je sam forum protekao konstruktivno, svi smo zadovoljni i puni optimizma da smo na dobrom

putu - kaže dekan Vidan, zahvaljujući u startu i ljudima koji su im pružili podršku u zahtjevnoj organizaciji prvog ovakvog foruma u Splitu. I to rektoru Sveučilišta u Splitu prof. **Draganu Ljutiću** te predsjedniku Uprave "Đure Đakovića" **Marku Čosiću**.

A tko su bili uzvanici fo-

ruma?

- Znači, direktori Europske svemirske agencije (ESA), direktor Francuske svemirske agencije, predstavnici francuskog ministarstva obrane, direktor Instituta za razvoj iz Francuske, francuski senatori, direktor Francuskog investicijskog fonda,

direktor Francuske agencije za obranu, direktor ceste Francuske, predstavnik NATO-a, predstavnici Europske komisije, direktori banaka iz Francuske i Njemačke, predstavnici tvrtki iz Francuske, Njemačke i Švedske, te predsjednica Europske komisije za projekte vezane uz svemirsku tehnologiju. Njih ukupno 30, a uz predstavnike sveučilišta, profesore, prezentere projekata i studente, skupu je nazočilo više od 70 sudionika, što je i optimalan broj budući da forum nije bio pokazni, za prezentaciju, već je organiziran sa svrhom i da se predstavi s mogućim projektima i rezultatima - kaže naš sugovornik i dodaje:

- Izaslanik našeg premijera bio je predstojnik ureda **Zvonimir Frka-Petešić**, koji je predstavio Hrvatsku na području startupova, dao pozitivne primjere iz Hrvatske i punu podršku forumu.

Detalje otkriva Sandra Budimir:

- Startup je tvrtka osnovana s namjerom traženja ponavljajućih poslovnih meto-

Pero Vidan, Sandra Budimir, Krešimir Čosić, Marko Čwosić i Vlatka Škokić TOM DUBRAVEC / CROPIX

Dekan Pero Vidan je oduševljen

Kako se u cijeloj priči našao Pomorski fakultet i Sveučilište u Splitu?
– Svidjela nam se ideja! Za Pomorski fakultet svemir nije nepoznat dio istraživanja i eksploatacije. Pomorci su prvi koristili nebeska tijela za određivanje pozicije u astronomskoj navigaciji. Poslije je došla elektronička navigacija postavljanjem satelita u svemir. Pa su 70-ih godina došli i sateliti za satelitsku komunikaciju, nakon toga i za traganje i spašavanje. Uz navedeno, Pomorski fakultet dobio je i projekt gdje će u suradnji s ESA-om dobivati zatražene fotografije Jadranskog mora. Budući da imamo opremu za simulaciju i predviđanje zagađenja mora, u slučaju bilo kakvog incidenta s fakulteta je moguće dobiti usporedbu trenutnog stanja mrlje dobivene fotografijom sa satelita i izračuna širenja zagađenja, od smjera, brzine, veličine te drugih važnih podataka. Imamo i kvalitetne znanstvenike koji se bave istraživanjem svemira – kaže dekan Pero Vidan.

NORBERT TACKEN / AFP

da i novih ponuda na tržištu. Takve tvrtke bave se inovacijama koje omogućavaju rješavanje konkretnih problema i njihova upotreba korisnicima na tržištu. Dakako da je poželjno da se takva inovacija temelji na novim tehnologijama i metodama. Ovakve tvrtke pokreću gospodarstvo i znanost. Startup bez korisnika i bez upotrebe nema smisla, kao ni inovacija. Također ni znanost bez primjene konačnih rezultata. Stoga danas znanost rješava probleme, ne samo u otkrićima, već i u industriji. Primjenom znanosti u industriji imamo i pojavu industrijskih doktorata i doktora u industriji.

Zašto Split

Vidan naglašava kako ima budućnosti i za startupove u hrvatskoj industriji i znanosti.
– Treba slijediti primjer većih i razvijenijih država. Primjerice, na NTNU sveučilištu u Norveškoj nemoguće je doći do diplome preddiplomskog studija bez razvijenog startup projekta. Fakulteti u Hrvatskoj ne mogu uvesti ovaj način stjecanja diplome preko noći, ali to je put koji nam slijedi
U tom smjeru održan je i splitski “DeepTech forum”, a koji mu je bio cilj, kazala je direktorica Budimir:
Upitali smo organizacijski dvojac koliko je, i je li uopće, Hrvatska značajna u svemirskoj tehnologiji. Svima poveznica Hrvatska i svemir zvuči, naime, izuzetno – nestvarno!
– Svemirsku tehnologiju čine sva dostupna tehnologija koja bi u svemiru mogla imati primjenu. Ona se razvija tu,

na Zemlji. U temi svemirske tehnologije i obrane vidjeli smo potencijal. Hrvatska još nije članica Europske svemirske agencije iako je na dobrom putu da to postane. Potpisala je s ESA-om ugovor, ali nije član. Nema ni jedan satelit koji bi služio za istraživanje svemira, a postoji potreba za njim, Hrvatska ima kvalitetne astrofizičare i znanstvenike – kaže Budimir.
No na pitanje koliko je to sve moguće realizirati u Splitu, direktno je odgovorila Budimir:
– Rodom sam iz Splita, cijeli život provela sam u Parizu i napravila karijeru. Tvrtka “Starburst”, kojoj sam jedna od direktorica i suvlasnica, bavi se startupovima. Želja mi je pokloniti Splitu uspješnu tvrtku koja se bavi kreativnošću, inovacijama i mladim ljudima. U Split se vraćam svake godine, želja i nostalgija za Splitom sve je veća te bih

Hrvatska još nije članica Europske svemirske agencije, nema ni jedan satelit koji bi služio za istraživanje svemira, ali ima kvalitetne astrofizičare i znanstvenike. Valja napomenuti kako susjedna Slovenija ima satelit koji služi u znanstvene svrhe

željela raditi provoditi dio godine u Splitu. Stoga sam okupila tim iz Hrvatske: dekana Vidana, rektora Ljutića, predsjednika uprave Marka Čosića i niz poslovnih ljudi s kojima radim u Francuskoj. Bili su tu i uzvanici iz Europe, moji poslovni partneri koji su se rado odazvali na poziv i dali podršku Splitu i hrvatskoj znanosti. Želim da hrvatska svemirska agencija bude u Splitu. Primjerice, Španjolska svemirska agencija je u Seville, nije u glavnom gradu – Madridu. Split bi mogao biti ozbiljan kandidat za to. Osnivanjem svemirske agencije imamo lakši pristup podacima koje omogućava ESA, kao i zahtjeva transporta potrebne svemirske opreme u svemir, pothvate koje financira Europska komisija.
Odakle se crpe kreativne ideje?
– Od mladih znanstvenika koji se bave kreativnim inova-

“
Ako startup bude uspješan, pokretač startupa mora se obvezati vratiti dio sredstava ili dati proviziju investitorima. Naši znanstvenici nisu baš poduzetni i strah ih je potpisivanja ugovora. Međutim, ovakav način financiranja već je razrađen u Europi

cijama. Obično znanstvenici traže akceleratorne tvrtke i venture kapital prilikom osnivanja tehnološko-inovacijskih tvrtki koje nazivamo

startup. Sveučilišta također imaju inkubatore za takve programe. Vrelo takvih inovacija najčešće su doktorski studiji. Primjerice, tema jedne disertacije koja se obratila na doktorskom studiju Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Splitu bila je inovacija Romanova spektrograma. Inovaciju u sklopu svojeg doktorata napravio je dr. sc. Ivan Pavić, asistent Pomorskog fakulteta, s mentorom s Instituta “Ruder Bošković” dr. sc. Milom Ivandom. Sličan uređaj ima cijenu do milijun eura, koristi se na ROV vozilima NASA-ina program za istraživanje Marsa. Inovacija kolega je u tome što je njihov puno bolje rezolucije, daje bolje rezultate nego postojeći, a cijena mu je višestruko manja. Uz to je gabaritima i masom mnogo manji od onih u upotrebi – niže uspjehe hrvatske “pameti” dekan Vidan, te dodaje:

– Uz ove projekte prezentirani su projekti s FER fakulteta, prof. Krešimira Čosića, o svjesnosti pilota i ponašanju u uvjetima visoke automatiziranosti, što je izuzetno važno za pilote borbenih zrakoplova novijih generacija, projekti vezani za nova unaprjeđena vodikova goriva, promatranje zagađivanja i smanjenje zagađivanja od svjetlosti. Svi ti uređaji imaju možebitnu upotrebu u svemirskoj tehnologiji. Ponosan sam što su sa Sveučilišta iz Splita dva projekta prošla recenziju.

Banke i podrška

– Podrška koju daju banke za startup nije besplatna. Banke i investitori snose rizik. Ako startup bude uspješan, pokretač se mora obvezati vratiti dio sredstava ili dati proviziju investitorima. Naši znanstvenici nemaju poduzetničkog duha i imaju strah od potpisivanja ugovora. Međutim, ovakav način financiranja već je razrađen u Europi iako je za nas relativno nov. Investitori financiraju projekt, ali i snose rizik. S druge strane, uljuljali smo se u bespovratna (grant) sredstva koja nam neće uvijek biti na usluzi i smanjivat će se sa stažom članstva u EU-u. Imati inovaciju, a ne komercijalizirati je ili je ne zaštititi patentom je rizik. Tehnologija ide naprijed, svako malo netko izmisli još nešto naprednije i bolje, te se šansa lako propusti – kaže Budimir
Na upit znači li to kako je osigurana i budućnost “DeepTech foruma”, sugovornici su odrekli!
– To je budućnost, a ne samo turizam!

Kongres o svemiru i obrani pod nazivom Deep Tech forum na Pomorskom fakultetu TOM DUBRAVEC / CROPIX

IZV. PROF. ANA GAVRILOVIĆ, AGRONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Život kakav poznajemo najviše ovisi o opskrbi čistom pitkom vodom!

Nažalost, svi su naši sustavi opskrbe i potrošnje dizajnirani i izrađeni kao da će vode uvijek biti u neograničenim količinama. Tek smo prvom polovicom prošlog stoljeća ozbiljno shvatili da je voda, posebno pitka voda, ograničeni resurs

RAZGOVARAO **BRANKO NAD**

Voda je život. Univerzalna je to istina, koju još kao djeca učimo prvo u vrtiću, a potom i u svim idućim razredima i godinama formalnog i neformalnog obrazovanja. To znanje, ta svijest nikad nije bila važnija nego danas, kada uslijed sve većeg zagađenja okoliša pitka voda i njezini izvori postaju pravo bogatstvo. Stoga je Europska unija pokrenula misiju "Obnovimo naš ocean i vode", s ciljem zaštite i obnove zdravlja oceana i kopnenih voda kroz istraživanje i inovacije, angažman građana i plava ulaganja. Dalekosežni cilj je igrati, odnosno imati ključnu ulogu u postizanju klimatske neutralnosti. Drugim riječima, da zagađivači počnu slušati znanstvenike, jer to dosad nisu ili su činili vrlo rijetko. Misije Europske unije, a ukupno ih je pet, predstavljaju novost programa istraživanja i inovacija Horizon Europe za razdoblje 2021. – 2027. Koordinira ih Europska komisija, podržavajući prioritete za ovo programsko razdoblje, kao što su Europski zeleni dogovor, Europa spremna za digitalno doba, Pobjeda protiv raka, Novi europski Bauhaus i dr. Njihov glavni cilj je prikupiti potrebne resurse u smislu financiranja programa, politika i propisa, ali i mobilizirati i aktivirati javne i privatne aktere u državama članicama EU-a, regionalne i lokalne vlasti, istraživačke institute, poduzetnike i investitore kako bi zacrtani ciljevi bili ostvareni, objašnjava za Universitas izv. prof. Ana Gavrilović, sa Zavoda za ribarstvo, pčelarstvo, lovstvo i specijalnu zoologiju Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Gospodarenje vodenim resursima je multidisciplinarno područje koje u Hrvatskoj, radi problema s kojima se susrećemo, od poplava do onečišćenja, postaje sve aktualnije

Naša sugovornica je ujedno i jedina hrvatska predstavica u Odboru misije "Obnovimo naš ocean i vode". – Misija djeluje kroz nekoliko regionalnih grupa podupirući angažman i suradnju u glavnim morskim/riječnim slivovima: Atlantik – Arktik, Sredozemno more, Baltik – Sjeverno more i Dunav – Crno more. Gledajući Plan provedbe Misije za regije u koje Hrvatska spada, u području Dunavskog sliva i Crnog mora, aktivnosti su usmjerene na zaštitu i obnovu ekosustava i bioraznolikosti, a u području Mediterana na sprječavanje i

uklanjanje onečišćenja. Prvi put su postavljeni mjerljivi ciljevi, kao primjerice: smanjiti količinu plastičnog otpada za najmanje 50 posto, mikroplastike za 30 posto, pesticida za 50 posto i sl. Gledajući postavljene ciljeve, jasno je kako je uz multidisciplinarni pristup potrebno uključivanje kompletne zajednice, kako bi sve poduzete aktivnosti rezultirale i efikasnim mjerama prevencije. Tako je i Odbor multidisciplinaran, a moja je uloga tu vezana za ekspertizu u primjeni novih tehnologija, posebno u akvakulturi, koje će omogućiti smanjenje kon-

taminacije okoliša.

Recikliranje otpadnih voda

Kakva je situacija u Hrvatskoj, znaju li Hrvati gospodari svojim vodnim bogatstvom?

– Kad govorimo o vodenom bogatstvu, kako ga vi nazivate, mislimo na mora, rijeke, jezera, potoke te zalihe podzemne vode. U gospodarenje, osim potrošnje vode (u kućanstvima, poljoprivredi, industriji) te zbrinjavanja otpadnih voda, ulazi i regulacija i stalna kontrola tokova površinskih voda. Posebna priča je pravilno i održivo gospoda-

VODA U BOČICI U SVAČIJOJ RUČICI

Nekad smo se čudili američkim filmovima gdje su svi kupovali i pili flaširanu vodu, danas je i u Hrvatskoj to postalo dio svakodnevice. Kako to komentirate?

– Voda u bocama više je posljedica obveznog pročišćavanja vode iz prirodnih izvora da bi ušla u kategoriju pitke vodovodne vode, nego nekakve nestašice. Naime, s obzirom na stanje (kanalizacijske i industrijske otpadne vode koje mogu prodrjeti do podzemnih voda i izvora pitke vode) i veliku potrošnju prirodne pitke vode, promijenili su se standardi njezine purifikacije. Radi toga voda iz vodovoda, u većini zemalja svijeta, sadrži rezidue klor

(doduše u dozvoljenim količinama, ali ipak klor je jedan od najefikasnijih biocida koji sigurno i u takvim dozvoljenim količinama može štetiti ljudskom organizmu), koje osjećamo dok je pijemo. Dok je voda u bocama dodatno pročišćena, deklorirana i filtrirana i tako neškodljiva i ujedno rečeno okusom (iako voda nema okusa) prepoznatljiva i privlačna potrošačima. Voda je otkad se prodaje u bocama doživjela kategorizaciju u cijeni i kvaliteti pa na jednoj strani imamo "planinsku" vodu punu minerala, a na drugoj jednostavno prerađenu (uglavnom samo dekloriranu) vodovodnu vodu. Osim toga, voda je u određenim područjima bogatija mineralima, lužnatija i tako korisnija za piće. Naravno, ovdje nikako ne smijemo zaboraviti efikasni marketing, ambalažu i promociju. Postoje efikasnije i neškodljivije metode purifikacije prirodne vode za piće od kloriranja, kao na primjer ozonizacija koja se provodi u dijelovima Švicarske, ali i sama metoda, kao i tranzicija s kloriranja koja je vrlo skupa, pa je kod nas tako skoro ne možemo očekivati.

Terenski rad

“

Studenti dolaze svjesni potrebe o zaštiti, ali ona je u njihovim glavama još uvijek svedena na ono jednostavno i potpuno nerealno rješenje: ne dirajmo okoliš da bi ga očuvali

renje vodenim resursima koji uključuju ekološke zajednice kopnenih voda, odnosno organizme koji u njima žive, od algi do riba i sisavaca. Voda je njihov životni okoliš pa očuvanje bioraznolikosti, njihovo preživljavanje, i na kraju njihova iskoristivost ovisi o očuvanju optimalne kvalitete i čistoće površinskih voda. Dakle, gospodarenje vodenim resursima je multidisciplinarno područje koje u Hrvatskoj, radi problema s kojima se susrećemo, od poplava do onečišćenja, postaje sve aktualnije. Osim toga, Hrvatska napreduje slijedeći europske regulative i svjetske trendove. Nažalost, još se uvijek susrećemo s problemom nekompetencije u uočavanju i sprječavanju problema u ovom području, ali u Hrvatskoj ima dovoljno znanja koje u budućnosti može pravilnim tajmingom i odabirom strategije osigurati optimalno gospodarenje vodenim resursima.

Što možemo napraviti da smanjimo onečišćenje okoliša, ugrožavanje pitke vode, nepotrebno rasipanje vode uslijed sve češćih ljetnih suša?

– Nažalost, svi su naši sustavi opskrbe i potrošnje dizajnirani i izrađeni kao da će vode uvijek biti u neograničenim količinama. Tek smo prvom polovicom prošlog stoljeća ozbiljno shvatili da je voda, posebno pitka voda, ograničeni resurs. Koristimo pitku

Ana Gavrilović

vodu u poljoprivredi i industriji umjesto da recikliramo otpadne vode. Promjena postojećih sustava potrošnje bila bi vrlo skupa i nerealno je o njoj govoriti, dakle, preostaje nam racionalizacija potrošnje i uključivanje pročišćavanja i reciklacije voda u potrošnji. Odnosno uključivanje postojećih i novih tehnologija u sve sustave opskrbe i reciklacije vode te postepena diverzifikacija potrošnje kao neophodan, ali skup tranzicijski proces (pitka voda, industrijska voda, poljoprivredna voda).

Koliko se na Agronomskom fakultetu s kojeg dolazite govori o toj problematici?

– Na Agronomskom fakultetu se puno govori i bavi ovom problematikom. Mogu samo ukratko pokušati nabrojiti različite aspekte kojima se bavimo na našem Zavodu za ribarstvo, pčelarstvo, lovstvo i specijalnu zoologiju. Istražujemo, analiziramo i poučavamo studente o važnosti i kvaliteti vode, mora i kopnenih voda, kao životne sredine, čija je optimalna kvaliteta esencijalna za sve vodene i kopnene organizme. S obzirom na to da smo mi biotehnoški fakultet, osnova profitabilnog uzgoja u akvakulturi je poznavanje tehnologije koja će osigurati maksimalnu kvalitetu uzgojne sredine, odnosno vode. Dalje, potrebno je poznavati i načine zbrinjavanja

U mrijestilištu kamenica

RATNA NESTAŠICA VODE

Proveli ste dane u ratom okruženom Sarajevu. Je li to iskustvo i kako je utjecalo na vaš odabir karijere, poglavito ovo vodno područje kojim se bavite danas?

– Da, to je iskustvo koje nikom ne bih poželjela, a s druge strane mislim da bi ono, makar kratkotrajno, mnogima otvorilo oči. Iako se radilo o nepostojanju infrastrukture, više nego o nedostatku pitke vode, to iskustvo nam je pokazalo što znači ostati bez opskrbe vodom i koliko je ona neophodna za sve aktivnosti. Uz neophodnost pitke vode, sve naše dnevne aktivnosti, sav naš život vezan je uz opskrbu čistom vodom.

nja otpadnih voda i istraživati nove metode njihova pročišćavanja i recikliranja. Pored toga, imamo i otpad od prerade proizvoda akvakulture i ribarstva, koji je također potrebno pravilno zbrinuti kako ne bi ugrozio kvalitetu okoliša, uključujući i mora i kopnene vode.

Strah od nekompetencije

Brinu li se vaši studenti o čuvanju okoliša, znaju li da je briga o okolišu – briga za budućnost?

– Čuvanje, odnosno zaštita okoliša je vrlo kompleksno područje. Studenti dolaze svjesni potrebe o zaštiti, ali ona je u njihovim glavama još uvijek svedena na ono jednostavno i potpuno nerealno rješenje: ne dirajmo okoliš da bi ga očuvali, štitimo ugrožene vrste, posebno one koje volimo i smatramo simbolima nedinute prirode. Tijekom studija, kada se naši studenti pripremaju za rad u poljoprivrednoj industriji, moramo ih osvijestiti činjenicom da je čovjek primorano koristiti prirodne resurse, što već tisućljećima čini i da očuvanje zdravog okoliša ne ovisi samo o zaštiti pojedinih ugroženih vrsta, da ono što danas zovemo održivost ne uključuje samo ekološku održivost, nego i socijalnu i financijsku održivost. Svaki drugi pristup je potpuno nerealan. Svaka industrija i druga čovjekova aktivnost koja troši i zagađuje vodene resurse mora tražiti, odnosno uključiti strategije i tehnologije koje će racionalizirati potrošnju i

eliminirati negativan utjecaj na okoliš. Takve tehnologije već postoje, a već danas govorimo o cirkularnoj ekonomiji koja koristi nusprodukte jedne industrije (koji su se nekad odlagali kao smeće) kao repromaterijale u drugoj pa umjesto da zagađujemo okoliš koristimo takozvani “zagađivač” (otpad ili nus-proizvod) kao izvor novih proizvoda. Tako uostalom funkcioniraju prirodni procesi. Nema otpada u prirodnom okolišu. Ipak, moramo biti svjesni da se u cirkularnu ekonomiju moraju uključiti tehnološka, socijalna i financijska komponenta ako je želimo učiniti realnom i efikasnom i to je ono što želimo naučiti naše studente.

Bojite li se globalne nestašice pitke vode, može li nam se dogoditi da nam presuše izvori? Što onda?

– Klimatske promjene nam prijete poplavama (dakle, uvjetno, rečeno viškom vode) na jednoj strani i nestankom pitke vode na drugoj, što je teško odmah shvatiti ako dobro ne poznajete procese takvih promjena. Više se bojim nekompetencije onih koji će odlučivati o mehanizmima potrošnje i očuvanja zaliha pitke vode nego same nestašice, jer moramo biti svjesni da će problem uskoro uključiti rastuću političku i financijsku komponentu. Ipak, mislim da će znanost i iskustvo prevladati te da ćemo potaknuti racionalno i dugoročno rješenje gospodarenja vodenim resursima na znanstvenim osnovama.

ODRŽANA PRVA SJEDNICA SENATA
U NOVIM PROSTORIMA SVEUČILIŠTA

Dva zagrebačka fakulteta pokreću nove studije

Ustrojit će se i izvesti sveučilišni diplomski studijski program ‘Brodogradnja’ Fakulteta strojarstva i brodogradnje i ‘Primijenjena geologija i geološko inženjerstvo’ (Applied Geology and Geological Engineering) Rudarsko-geološko-naftnoga fakulteta

UNIZG

FOTO BRANKO NAĐ

Deseta redovita sjednica Senata Sveučilišta u Zagrebu održana je 18. srpnja 2023., a osim uobičajenih točaka dnevnoga reda o izborima u zvanja, financijskim pitanjima, doktorskim studijima i davanju suglasnosti na statute sastavnica, izdvajamo nekoliko važnih zaključaka i odluka. Senat Sveučilišta u Zagrebu prihvatio je izvješća Povjerenstva za ocjenu prijedloga predloženika za počasno zvanje profesor emeritus. Na 8. redovitoj sjednici Senata Sveučilišta u Zagrebu, održanoj 16. svibnja 2023., imenovana su povjerenstva za ocjenu prijedloga predloženika za počasno zvanje profesor emeritus.

Članovi povjerenstava proučili su potrebnu dokumentaciju te su Povjerenstvu za utvrđivanje kriterija i potvrdu izbora u zvanja Senata Sveučilišta u Zagrebu podnijeli sljedeća izvješća: za prof. dr. sc. Asju Čelebić, predloženicu Stomatološkoga fakulteta (povjerenstvo u sastavu: prof. dr. sc. Dubravka Knezović Zlatarić, prof. dr. sc. Irina Filipović Zore i prof. dr. sc. Renata Gržić), za prof. dr. sc. Marijana Heraka, predloženika Prirodoslovnomatemičkog fakulteta (povjerenstvo u sastavu: akademik Mirko Orlić, prof. dr. sc. Branko Grisogono i akademik Igor Vlahović), za prof. dr. sc. Mirjanu Matijević Sokol, predloženicu Fakulteta hr-

vatskih studija (povjerenstvo u sastavu: akademik Stjepan Čosić, prof. emer. Emilio Marin, i prof. dr. sc. Marko Trogrlić), za prof. dr. sc. Tomu Udiljaka, predloženika Fakulteta strojarstva i brodogradnje (povjerenstvo u sastavu: prof. emer. Dorian Marjanović, prof. dr. sc. Damir Ciglar i akademik Elso Kuljanić), za prof. dr. sc. Vedranu Spajić-Vrkaš, predloženicu Filozofskoga fakulteta (povjerenstvo u sastavu: prof. dr. sc. Dejana Bouillet, prof. dr. sc. Vlatka Domović i prof. dr. sc. Jasminka Ledić) i za akademkinju Milenu Žic Fuchs, predloženicu Filozofskoga fakulteta (povjerenstvo u sastavu: akademik Mario Brdar, prof. dr. sc. Višnja Josipović-Smojver i akademik August Kovačec). Donesene su i sljedeće odluke: o ustroju i izvedbi novoga sveučilišnoga diplomskoga studijskoga programa “Brodogradnja” Fakulteta strojarstva i brodogradnje te o ustroju i izvedbi novoga sveučilišnoga diplomskoga studijskoga programa “Primijenjena geologija i geološko inženjerstvo” (Applied Geology and Geological Engineering) Rudarsko-geološko-naftnoga fakulteta.

Odobreni su i sljedeći novi naslovi za sveučilišnu nastavnu literaturu: Priručnik za računske vježbe iz biokemijskog inženjerstva; Kvantni transport na nanoskali; Zaštita potrošača i poslovno upravljanje, drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje; Priručnik iz organske kemije za studente prehrambene tehnologije i

Povijest veterinarstva – osnivanje veterinarskih stanica u Republici Hrvatskoj.

U nastavku sjednice članovi Senata dali su suglasnost za poduzimanje pravnih radnji u iznosu većem od 600 tisuća eura: dekanu Agronomskoga fakulteta za poduzimanje pravnih radnji u ime i za račun Fakulteta u iznosu većem od 600 tisuća eura koje se odnose na projekt “Boosting Excellence in Experimental Research for Agri-Food Economics and Management”; dekanu Fakulteta elektronike i računarstva za poduzimanje pravnih radnji u ime i za račun Fakulteta u iznosu većem od 600 tisuća eura koje se odnose na sklapanje ugovora o prilagodbi privremenog prostora u vlasništvu korisnika (Sportska dvorana Martinovka), dekanu Prirodoslovnomatemičkog fakulteta za poduzimanje pravnih radnji u ime i za račun Fakulteta u iznosu većem od 600 tisuća eura koje se odnose na potpisivanje ugovora o dodjeli nepovratnih sredstava za projekt 101114250-LIFE22-NAT-HR – Improve River LIFE; ravnatelju Sveučilišnoga računskoga centra za poduzimanje pravnih radnji u ime i za račun SRCA u iznosu većem od 600 tisuća eura za potrebe izgradnje informacijskih sustava ISeVO i ISpPU u sklopu projekta E-Sveučilišta.

Spomenimo kako je ovo bila prva sjednica Senata održana u novim, privremenim prostorima Sveučilišta, u zgradi SEECEL-a na zagrebačkoj Kajzerici.

Senat Sveučilišta u Zagrebu

EUROPSKA SVEUČILIŠNA PRVENSTVA U BORILAČKIM SPORTOVIMA OKUPILA 1500 NATJECATELJA

Sveučilište u Zagrebu još jednom NAJUSPJESNIJE NA EUROPSKIM SVEUČILIŠNIM PRVENSTVIMA

Od ukupno 28 odličja svih hrvatskih predstavnika, zagrebački su studenti kao ukupno najuspješnije sveučilište osvojili 21 odličje, od čega pet zlatnih, sedam srebrnih te devet brončanih medalja

UNIZG

Sportski predstavnici Sveučilišta u Zagrebu, domaćina drugog izdanja Europskih sveučilišnih prvenstava u borilačkim sportovima (EUSA Combat), nakon tri natjecateljska dana, ostvarili su izniman rezultat, završivši svoj nastup na domaćem terenu na prvom mjestu u ukupnom poretku ispred gotovo 400 europskih sveučilišta. Prvenstvo je okupilo 1537 natjecatelja iz 31 europske zemlje, a natjecanja su se odvijala u konkurenciji od 398 sveučilišta. Europska sveučilišna prvenstva u borilačkim sportovima objedinila su natjecanja u četiri sporta, a održavala su se od 20. do 23. srpnja u zagrebačkim sportskim dvoranama Dom odbojke (karate), Dvorana Trešnjevka (taekwondo) i Dom sportova (judo) te na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (kickboxing).

– Ponosni smo na nastupe sportaša Sveučilišta u Zagrebu i njihov veliki ostvareni uspjeh, kao i na nastupe svih hrvatskih predstavnika ovdje. Ostvarena je pobjeda na sportskom terenu, ali ostvarena je i jedna velika pobjeda izvan i oko njega, a protagonisti te pobjede su svi uključeni u organizaciju, kao i naši brojni volonteri. Posljednjih nam je dana svima nedostajalo sna, ali upregnuli smo sve svoje snage i zajedno iznijeli realizaciju ovog izazovnog događaja po drugi put u našem gradu – osvrnuo se na ostvarene uspjehe i organiza-

ciju događaja Davor Pavlović, predsjednik Organizacijskog odbora te čelnik Zagrebačkog sveučilišnog sportskog saveza.

Studenti Sveučilišta u Zagrebu na postoljima

Jedino srebrno odličje od hrvatskih predstavnika u karateu osvojio je pobjednik s prvog izdanja ovog natjecanja 2019. godine, **Karlo Raguž**, koji je predstavljao Sveučilište u Zagrebu u konkurenciji do 84 kg, odakle pristižu i bronce **Matije Relića** i **Ivane Raguž** u katama. Najveći broj odličja su zagrebački predstavnici osvojili u kickboxingu. Zlata su pripala studentima: **Robert Rezo** (FC -67 kg) koji je savladao u finalu Danyla Petina, studenta National University "Zaporizhzhia Polytechnic" iz Ukrajine, **Vito Košar** (K1 -86 kg) koji je u finalu savladao Ramyja Deghira, studenta Paris School of Business iz Francuske i **Una Maravić** (KL -55 kg) koja je savladala Jade Assael, studenticu Aix-Marseille University iz Francuske. S istog su sveučilišta srebrna odličja osvojili **Matej Babić** (FC -76 kg) i **Lucija Bakalar** (KL +65 kg). Brončano odličje u kickboxingu oko vrata su dobili **Franjo Gucić** (PF +84 kg), **Vilim Uremović** (PF -84 kg) te **Ela Znaor** (PF +65 kg). U taekwondou su zlatne medalje osvojili **Ela Jelić** (-62 kg) koja je svladala Helmi Harkonenm, studenticu University of Helsinki iz Finske i **Borna Pečko** (free style poomsae) koji je slavio ispred Yusufa Sahina, studenta Marmara University iz Turske. Borna je uz zlato osvo-

Organizacijski odbor i volonteri

Franjo Gucić (lijevo)

EUSA Combat

jio i broncu (recognized poomsae), dok su **Luka Turkalj** (-54 kg), **Franjo Gucić** (+87 kg), **Matija Črep** (-74 kg) te **Kevin Češljarić** (-63 kg) osvojili srebrne medalje.

O događaju

Za sportaše Sveučilišta u Zagrebu ostvareni je rezultat nastavak nevjerovatnog niza započetog 2019. godine na europskim sveučilišnim

prvenstvima, a potvrđenog 2022. godine na Europskim sveučilišnim igrama u Poljskoj, kada je najveće hrvatsko sveučilište po broju osvojenih odličja dvaput zaredom zauzelo prvo mjesto u Europi. Franjo Gucić osvojio je dvije medalje, srebro u taekwondou i broncu u kickboxingu. "Uspješno su završile moje druge Combat igre na kojima sam nastupio kao član reprezentacije Sveučilišta u Zagrebu. 2019. sam osvojio broncu, a sada sam otišao korak dalje i osvojio srebro. Uz nastup u taekwondou i osvojeno srebro, nastupio sam i u kickboxingu gdje sam osvojio brončanu medalju pa tako s ovog natjecanja odnosim dvije medalje. Organizacija je bila na vrhunskom nivou i maksimalno su svi uložili trud kako bi sportašima osigurali ugodan boravak u Zagrebu. Zahvaljujem UniSport Zagrebu, Sveučilištu u Zagrebu i Hrvatskom taekwondo savezu koji su me odabrali da na ovaj način predstavljam svoje sveučilište i Republiku Hrvatsku, što je meni kao pripadniku elitne vojne postrojbe Hrvatske vojske jedna velika čast i privilegija!" Europska sveučilišna prvenstva u borilačkim sportovi-

ma započela su svečanom ceremonijom otvorenja koja je održana u četvrtak, 20. srpnja s početkom u 20.30 sati pred prepunim tribinama "Doma odbojke" na Savi. 1500 sudionika u Zagreb je pristiglo tijekom srijede, 19. srpnja, a Hrvatsku napušta u ponedjeljak, 24. srpnja.

Na događaju su sudjelovali predstavnici sveučilišta iz Armenije, Austrije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Cipra, Crne Gore, Češke, Danske, Finske, Francuske, Grčke, Gruzije, Irske, Italije, Latvije, Mađarske, Nizozemske, Njemačke, Poljske, Portugala, Rumunjske, Sjeverne Makedonije, Slovačke, Slovenije, Srbije, Španjolske, Švicarske, Turske i domaćina, Hrvatske. Sljedeći domaćin Europskih sveučilišnih prvenstava u borilačkim sportovima 2025. godine je poljski grad Poznań, čiji su predstavnici organizacijskog odbora u sklopu ceremonije zatvaranja događaja preuzeli zastavu Europske sveučilišne sportske federacije (EUSA) od ovogodišnjih domaćina, Zagrebačkog sveučilišnog sportskog saveza i Sveučilišta u Zagrebu.

U realizaciji događaja je uz organizatore sudjelovalo oko

osamdeset volontera iz Zagreba, svih krajeva Hrvatske, a osobito iz inozemstva, koji su svojim nesebičnim radom doprinijeli funkcioniranju sportskog tima, akreditacijskog tima, tima za protokol i ceremonije, informacijskog tima, tima za transport, tima za logistiku, medijskog tima te medicinskog tima. Ulaz na sportska borilišta bio je slobodan za sve zainteresirane, dok je borbe bilo moguće besplatno pratiti i putem internetskog prijenosa uživo.

Organizatori 2. Europskih sveučilišnih prvenstava u borilačkim sportovima su: Zagrebački sveučilišni sportski savez, Europska sveučilišna sportska federacija (EUSA) i Sveučilište u Zagrebu, uz partnere Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske, Hrvatski akademski sportski savez, Grad Zagreb, Studentski zbor Sveučilišta u Zagrebu, Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, Sportski savez grada Zagreba, Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatski karate savez, Hrvatski taekwondo savez, Hrvatski judo savez, Hrvatski kickboxing savez, Pride, Jana i Zagrebački električni tramvaj (ZET).

Davor Pavlović

Una Maravić

FUTSAL SPEKTAKL NA DOMAĆEM TERENU

Europska bronca oko vrata momčadi Sveučilišta u Splitu

Najveća sportska manifestacija u gradu Splitu, 13. Europsko sveučilišno prvenstvo u futsalu, tijekom turističke sezone postavila je nove standarde kreativnosti i inovacija u realizaciji ideje bisera Mediterana kao turističke i akademske destinacije

Tisućama znojnih, ali srećom ispunjenih iskrica u spektakularnom ambijentu *Velike dvorane na Gripama* spuštene je zavjesa na 13. **Europsko sveučilišno prvenstvo u futsalu**. Najveća sportska manifestacija u gradu Splitu je tijekom turističke sezone postavila nove standarde kreativnosti i inovacija u realizaciji ideje bisera Mediterana kao turističke i akademske destinacije. Mlada i ambiciozna studentska populacija svojim je dolaskom u Split, u šarenilu izbora turističkih aktivnosti izabrala akademski sport te još jednom potvrdila prestiž i vrijednost sveučilišnih natjecanja. Split je još jednom potvrdio da je odličan domaćin, a dvorane na *Gripama* i *Poljudu*, u kojima se u manje od 10 dana odigralo 100 utakmica, bljesnule su posebnim sjajem. Svim sudionicima je svoja vrata širom otvorio **Kampus**, koji je još jednom dobio naziv prelijepe studentske metropole. Grad podno Marjana jednostavno je živio u ritmu studentskog futsala.

Strast i talent

Fantastično međunarodno natjecanje završeno je uz nezaboravne trenutke borbe, strasti i talenta uspješnih studenata sportaša. Nakon sadržajnih utakmica punih čvrstih duela i borbe za svaku loptu, trofej pobjednica podignula je ekipa **Sveučilišta kralja Juana Carlosa iz Španjolske**, dok se na tron u muškom dijelu natjecanja popela momčad ukrajinskog **kinziološkog Sveučilišta Ivana Frankivsk**. Španjolske stu-

dentice sportašice u finalu su bile bolje od ukrajinskog pedagoškog Sveučilišta *Dragomanov* s 8:4, dok je momčad "Ivano Frankivsk" s 4:3 još jednom s istim rezultatom na ovom natjecanju pobijedila **Veleučilište Edward Bernays**.

Vrhunac najveće sportske manifestacije u Splitu, te suncem okupane srijede (26. srpnja) otvorile su utakmice za brončana odličja. Prvo su futsalerke Sveučilišta u Lisabonu s 4:2 nadigrale norveško Sveučilište znanosti i tehnologije, a onda je domaćin – **momčad Sveučilišta u Splitu** – rezultatom 6:3 nadigrao francusko Sveučilište Toulouse. Samo 17 sati nakon drame polufinala, u kojem su tijesno poraženi nakon lutrije izvođenja sedmeraca od "Edwarda Bernaysa", Splićani su u dvoboju za broncu od 0:3 majstorski preokrenuli utakmicu u svoju korist do 6:3 te ponovno pokazali da za dres u bojama Sveučilišta srce posebno kuca.

“

Mlada i ambiciozna studentska populacija svojim je dolaskom u Split, u šarenilu izbora turističkih aktivnosti izabrala akademski sport te još jednom potvrdila prestiž i vrijednost sveučilišnih natjecanja

Grafit u trajno nasljeđe

Vrhunsko organizirano Europsko sveučilišno prvenstvo u futsalu, u nasljeđe svim generacijama i kao inspiraciju svim prolaznicima na Kampusu, ostavlja posebno dizajniran grafit koji u sebi isprepleće sve elemente vizualnog identiteta **EUSA Futsal 2023**. Jasno uočljiv logotip s nijansama plave i narančaste boje koje su dominirale ulicama grada podno Marjana, najbolji je suvenir za sve što je bilo, ali i što dolazi. Smješten na vidljivom mjestu, ovaj kreativan spoj sportskog duha i umjetničkog izričaja, simbolizira strast i zajedništvo sportske akademske zajednice, odnosno povezuje sve sudionike s događajem te ostavlja dubok kulturni trag kao podsjetnik na jedinstvo i radost koju je donijelo najveće sportsko natjecanje u srcu splitske turističke sezone 2023. godine.

– Osjećaji su podijeljeni jer mislim da smo kvalitetom definitivno zaslužili igrati finale. Tu je medalja, vjerujem da će nakon nekog vremena svima nama biti ljepši i draži ovaj uspjeh. Isplivala je naša energija i želja pa smo tako u utakmici za broncu drugi put na prvenstvu pobijedili >>>

» istu ekipu, i uvijek je lijepo natjecanje završiti slavljem. Jako mi je drago da smo na domaćem terenu uzeli odličje – istaknuo je igrač Splitska Božo Sučić.

– Čestitao bih svim momcima, članovima stručnog stožera. Ostaje žal za polufinalom, jednostavno mislimo da smo mogli do kraja, ali protivnik je za nijansu bio bolji. U jako kratkom vremenu morali smo se resetirati i to nije bilo nimalo jednostavno, ali uspjeli smo, medalja je tu sasvim zaslužen. Iza nas je jedno fantastično organizirano natjecanje i zahvalio bih organizatorima što su baš svaki detalj doveli do savršenstva. Moramo biti ponosni na sve, na terenu i izvan terena – zbrojio je sve dojmove legendarni **Duško Martinac**, koji je na ovom natjecanju imao ulogu izbornika momčadi Sveučilišta u Splitu.

Nezaboravno iskustvo

Posebno priznanje u redovima splitskog Sveučilišta, dobio je izvanredni **Marko Gašpar**. U jakoj konkurenciji uspješnih studenata sportaša, izbio je svoje mjesto u **All-Star momčadi** 13. Europskog sveučilišnog prvenstva u futsalu. Veliko je to postignuće i za cijelu momčad, koja je zahvaljujući timskom duhu i složnosti, iznjedrila najboljeg pojedinca.

Izvanredna izvedba i upornost više od 700 akreditiranih osoba koje su utkale dio svoga srca te nesebično dale zajednički puls ovoj manifestaciji

rezultirala je nezaboravnim iskustvom i osmijesima na licu svih ljudi koji su barem na trenutak bili dio ove bajke. Popunjene tribine *Male dvorane* na Gripama, usred ljetnih vrućina i bezbroj drugih događanja i zanimacija, dokazu su da ovaj događaj ima dušu. Upravo to je i nit vodilja organizatora koja ih je ponovno dovela do kreiranja i ostvarenja još jednog remek-djela, odnosno, kako bi rekli u akademskoj zajednici, još jedan ispit uspješno je položen.

– Sretni smo i zahvalni svima koji su na bilo koji način bili dio naše priče. Uvijek nas mijanjim volonterima, ekipama, partnerima, navijačima, medijima, jednostavno svima koji su podržali ovu manifestaciju koja je puno više od samog sportskog natjecanja. U pozamašnom uspjehu

nom nizu i iskustvu koje ovaj tim ima u organizaciji najvećih natjecanja, ovo prvenstvo ostat će zapamćeno kao simbol sportskog duha, izvrsnosti u svakom segmentu te puno dobre volje, ambicije i pozitivne energije. Još jednom smo vidjeli moć i raskoš sveučilišnog sporta u našem gradu – istaknuo je **Toni Gamulin** u ime organizatora Unisport tima.

Besprijekoran tijek događaja organizatorima daje pravo nadati se organizaciji Europskih sveučilišnih igara 2028. godine. Bila bi to zlatna kruna na sve dosadašnje spektakle koji nastaju u kreativnoj radionici Unisporta. Uz iznimne studente sportaše, i sami organizatori, najbolji su uzor budućim generacijama na putu dualnih karijera.

UNISPORT.ST

STUDENTI SPLITSKOG SVEUČILIŠTA DILJEM SVIJETA

Ljeto bogato sveučilišnim sportskim natjecanjima

Prioritet je bio upoznati sportsku akademsku zajednicu te dodatno oplemeniti vrijedno studentsko sportsko iskustvo. Još jednom su naše uspješne studentice i studenti sportaši pokazali da su fantastični ambasadori Hrvatske

Nakon završetka akademske godine, zadnjih ispita, skripti i učenja, došao je red na ono najljepše. Ljetna sveučilišna sportska natjecanja ponovno su privukla pažnju studentica i studenata sportaša koji su zbog nastupa u bojama Sveučilišta, presložili svoje planove te se zaputili u zemlje domaćine diljem Europe i svijeta. Prioritet je bio upoznati sportsku akademsku zajednicu te dodatno oplemeniti vrijedno studentsko sportsko iskustvo. Još jednom su naše uspješne studentice i studenti sportaši pokazali da su fantastični ambasadori Hrvatske gdje god da dođu na kugli zemaljskoj. U nastavku pročitajte kratki pregled ljetnih sportskih nadmetanja u akademskom kalendaru.

Ljetni sinopsis otvorilo je Europsko sveučilišno prvenstvo u tenisu. Španjolska Granada je od 3. do 9. srpnja ugostila studentsku tenisku elitu. U konkurenciji 13 ženskih i 16 muških ekipa s čak 23 sveučilišta iz 13 zemalja, jedine hrvatske predstavnice bile su studentice splitskog Sveučilišta što je iznimno priznanje za našu akademsku zajednicu. Na kraju su **Mateja Mamić**, **Marina Pavković** i **Andrea Zečević** zauzele 7. mjesto. U mečevima skupine A upisa-

le su pobjedu protiv domaćeg Sveučilišta u Granadi i poraz od Sveučilišta u Genevi. U četvrtfinalu su zaustavljene od Francuskinja Grenoble Alpe koje su na kraju otišle do trona i do zlatnog odličja. Konačno 7. mjesto pripalo im je nakon tijesnog poraza od poljskog Poznana te bodovima bez borbe od Sveučilišta Cologne.

Uz domaćinstvo Europskog sveučilišnog prvenstva

u futsalu, Hrvatska je imala čast ugostiti još jedno sveučilišno natjecanje. Zagreb je u srpnju bio domaćin EUSA prvenstvu u borilačkim sportovima. U bojama splitskog Sveučilišta, imali smo 10 predstavnika u sljedećim sportovima: kickboxing, taekwondo i judo. Kući se naravno, nisu vratili praznih ruku, već s četiri medalje. Taekwondaš **Josip Bilić Pavlinović** fantastičnim

borbama je stigao je do samog vrha i u vitrine spremio srebrno odličje. Judaš **Ivan Rozga** zaslužan je za broncu, baš kao i kickboksači **Josip Vrkić** i **Bilge Su Gurel**.

U akciji je bila i košarkaška momčad Sveučilišta u Splitu pa smo uživali u radosti loptanja pod obročima. U Portugalu, na Europskom sveučilišnom prvenstvu, u skupini su upisali dvije po-

bjeđe: protiv Sveučilišta Lyon 88:77 i protiv Sveučilišta Aveiro 96:57 te poraz od madridskog Sveučilišta 75:81. U četvrtfinalu ih je čekala jaka momčad Seville i na kraju, u pravoj košarkaškoj poslastici, za njanse izborila prolazak u polufinale s rezultatom 66:61. Taj poraz nije uzdrmao splitske redove. Dapače, motivirao je naše studente košarkaše za dvije završne pobjede koje su

im donijele 5. mjesto u Europi i odličan zalag za sjajnu budućnost.

Krajem srpnja, odnosno početkom kolovoza, točnije od 28. srpnja do 8. kolovoza, uslijedio je vrhunac studentskih sportskih natjecanja. **31. Svjetske sveučilišne igre** ugostio je kineski Chengdu. U 18 sportova, natjecalo se više od 6500 sportaša s brojnih europskih i svjetskih akademskih sastavnica, a od 13 hrvatskih predstavnika, jedini koji je nastupao za boje splitskog Sveučilišta bio je **Josip Božić Pavlinović**. Nakon pojedinačnog srebra osvojenog na Europskom sveučilišnom prvenstvu u borilačkim sportovima u Zagrebu, Josip je ponovno bljesnuo i pokazao iznimnu vrijednost splitskog studentskog sporta. Iz daleke Kine vratio se ovjenčan brončanom medaljom kao najboljom potvrdom uspješnosti fantastične dualne karijere. Uz Josipa, splitska atletičarka **Klara Andrijašević** u disciplini 1500 m trčanje osvojila je 17. mjesto u jakoj konkurenciji.

Još jednu sezonu smo uspješno priveli kraju, na ponos i na radost splitskog Sveučilišta koje se u svakom sportskom segmentu ima s čime pohvaliti. Već sad, s nestrpljenjem čekamo nove izazove uvjereni u novi uspjeh i nove medalje!

UNISPORT.ST

MARKO ČULE, EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Satnica tjelesnog u školama je nedovoljna!

Profesor Marko Čule proglašen je najboljim nastavnikom tjelesnog u visokome obrazovanju. Za Universitas govori što je sve potrebno da bi netko bio dobar profesor TZK-a, da bi mlade motivirao na bavljenje sportom, te komentira najnovije reformske poteze u nastavi tjelesnog

Piše: **BRANKO NAĐ**

Na nedavnoj svečanoj UniSport Stars – godišnjoj dodjeli nagrada Hrvatskog akademskog sportskog saveza za akademsku godinu 2021./2022., najboljim nastavnikom tjelesne i zdravstvene kulture u sustavu visokog obrazovanja proglašen je dr. sc. Marko Čule, profesor zagrebačke Ekonomije.

Naš je sugovornik diplomirao i doktorirao na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu, kao profesor fizičke kulture sa stečenom dopunskom stručnom kvalifikacijom za rad u rukometu. U svojoj bogatoj karijeri bio je trener mladih dobnih skupina u RK "Medveščak" Zagreb, zatim i koordinator istog rukometnoga kluba. Tijekom rada u nastavni tjelesnog u osnovnim školama Brestje i "Đuro Deželić" Ivanić-Grad stekao je dovoljno iskustva da upozna prosvjetarski sustav TZK-a, a na Ekonomskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu počeo je kao stručni suradnik u nastavni TZK-a, da bi 2016. godine postao predavačem na Katedri za tjelesnu i zdravstvenu kulturu.

– Iskreno bio sam iznenađen nagradom, jer nisam ni znao za nominaciju. Naravno da je dobar osjećaj primiti priznanje za svoj rad u struci, pa ovim putem zahvaljujem Zagrebačkom sveučilišnom sportskom savezu i Hrvatskom akademskom sportskom savezu koji su prepoznali rezultate mog rada, što mi daje potstrek za daljnji rad i izazove – govori profesor Čule za Universitas portal, pojašnjavajući kakav je osjećaj biti proglašen najboljim nastavnikom TZK-a u visokome obrazovanju. Dodaje, skromno, kako vjeruje da su ljudi prepoznali njegov entuzijazam te privrženost poslu koji obavlja.

Što vam je kao nastavniku važno kod vrednovanja, kod ocjenjivanja studenata?

– U sustavu visokog obrazovanja na kolegiju "Tjelesna i zdravstvena kultura" ne postoji ocjenjivanje u klasičnom smislu već su studenti za svoj angažman i pohađanje nastave vrednovani 1 ECTS bodom po semestru. Na Kineziološkom fakultetu mi je najbitnije da studenti osim znanja budu i kreativni kao budući profesori tjelesne i zdravstvene kulture, jer samo na takav način mogu djeci i mladima pobuditi želju za vježbanjem.

Koje su odlike dobrog nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture?

– Prije svega nastavnik mora voljeti svoj posao, jer ako radiš nešto što ne voliš,

Marko Čule

onda šalješ loše vibracije učenicu/studentu te je samim time i njegova motivacija znatno niža. Profesori moraju biti entuzijasti te moraju nastojati na adekvatan način izvući ono najbolje od pojedinca, ako to uspijemo onda je i naše zadovoljstvo veće.

Kakav je odnos novih generacija studenata prema tjelesnome, u usporedbi sa studentima prije 10, 20 godina? Bave li se studenti dovoljno fizičkom aktivnošću, ima li mjesta u njihovu prenatrpanom studentskom rasporedu za jaču satnicu tjelesnog?

– Interes studenata za tjelesni je sigurno znatno manji nego što bio prije 10, 20 godina, što je globalni problem kojim je zahvaćeno naše društvo, što zbog tehnologije, što zbog cjelokupnog načina života. Pozitivno je da se studentski sport uzdigao na visoke grane, pa se na taj način pokušava uključiti što više studenata u sport i rekreaciju.

Nije tajna da su naša djeca i mladi među najpretilijima u Europi. Što radimo pogrešno, kako tom negativnom trendu stati na kraj?

– Kao što se može vidjeti u medijima, a znanstvena i stručna literatura to potvrđuje, naša djeca i mladi su među debljima u Europi. Tako da je odgovor na vaše pitanje negativan. Velikoj većini studenata nastava tjelesnog je jedini oblik kretanja, što ukazuje i brojna istraživanja provedena na studentima u Hrvatskoj, ali i u Europi. Životne navike poput prehrane, transporta do škole/fakulteta, sedentarni način života i nedovoljno tjelesne aktivnosti dovelo je do negativnog i progresivnog trenda pretilosti i niza bolesti povezanih uz prekomjernu tjelesnu težinu. To su neki od izazova s kojima se moramo suočiti i pronaći adekvat-

Dodjela nagrada HASS-a za najboljeg nastavnika TZK-a

Dodjela nagrada Ekonomskom fakultetu za prvo mjesto u ukupnom poretku za ak. god. 2021.-2022.

“

Djeca trebaju imati svakodnevnu tjelesnu aktivnost. Trend povećanja sati nastave tjelesnog prisutan je u nizu zemalja, kao u Češkoj i Estoniji gdje osnovci imaju osam, a u Francuskoj, Danskoj i Mađarskoj po pet sati tjedno

Łódź 2022. - viceprvaci Europe

ne mjere i rješenja kako bi interes za sportom i rekreacijom porastao. Teško je pričati o povećanju neke satnice u visokom obrazovanju zbog ograničenja u kapacitetima (ljudski, prostorni, financijski i sl.). S obzirom na uvjete na ostalim visokim učilištima u Hrvatskoj, osobno mogu biti zadovoljan s uvjetima na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu.

Po mišljenju vaših kolega prosvjetara, prvenstveno samih kineziologa, satnica tjelesnog u školama (pa onda i na fakultetima) "sramotno je malena". Komentar?

– Slažem se, prvenstveno je satnica u školama nedovoljna te bi djeca u toj dobi trebala imati svakodnevnu tjelesnu aktivnost. Primjerice, trend povećanja sati nastave tjelesnog prisutan je u nizu zemalja, kao u Češkoj i Estoniji gdje učenici osnovnih škola imaju osam sati tjedno, dok u Francuskoj, Danskoj i Mađarskoj imaju po pet sati tjedno.

Prema planu Ministarstva znanosti i obrazovanja, djeci od 1. do 4. razreda osnovne škole tjelesni više ne bi predavale učiteljice razredne nastave, nego magistri kineziologije. MZO za to planira zaposliti 1500 kineziologa. Kako gledate na taj prijedlog?

– Podržavam inicijativu Ministarstva, jer bi se na taj način omogućio pravovremeni utjecaj na psihofizičke osobine učenika u ključnoj fazi rasta i razvoja djece, a maturantima koji planiraju upisati Kineziološki fakultet to bi bio dodatni poticaj te bi donekle bili sigurni da će nakon studija pronaći posao u struci.

Brojne škole u Hrvatskoj, danas u 21. stoljeću, i dalje nemaju svoje sportske dvorane. Je li to, prema vašem mišljenju, zapravo – poražavajući podatak?

– To je zasigurno jedan od najvećih problema u obrazovnom ali i sportskom sustavu.

Ako ne postoji adekvatan prostor gdje će se provoditi tjelesni odgoj, tada trpi i kvaliteta nastave, odnosno nemogućnost održavanja nastave. Isti problem se javlja i u sportskom sustavu, osobito mladih dobnih skupina (neadekvatan prostor, kasni termini treninga).

Vratimo se na akademski sport. Jeste li ponosni što zagrebačko sveučilište nosi titulu najuspješnijega sportskoga sveučilišta u Europi, a vaš Ekonomski fakultet najbolji je ukupnom poretku sveučilišnih sportskih prvenstava?

– Izrazito sam ponosan te mi je čast što je naš rezultat sa ženskom rukometnom reprezentacijom na Europskim sveučilišnim igrama u Łodzi gdje sam ja uložio izbornika doprinio ukupnom pobjedniku među sveučilištima, pa s ponosom ističem da je Sveučilište u Zagrebu proglašeno najsportskijim sveučilištem u Europi i najaktivnijim među svim europskim sveučilištima, i to već dvije godine zaredom. Veliki je posao iza toga i ovim putem bih želio pohvaliti ljude koje stoje iza toga: vodstvo cijelog saveza na čelu kojeg bih posebno izdvojio trojicu, a to su predsjednik saveza Davor Pavlović, sportski direktor saveza Marko Lepoglavec i tajnik saveza Mate Vukšić koji su ogromnim entuzijazmom i radom doprinijeli da se savez uzdigne na takav europski glas te osigurali sredstva da svi naši studenti, državni prvaci, besplatno participiraju na Igrama, izbornike i trenere koji su svojim znanjem usmjerili sve naše dragie studente, za koje ne postoje riječi kojima bi ih opisao. Moram pohvaliti i svoje studente s Ekonomskog fakulteta koji su natječući se u UniSport ZG sustavu natjecanja koje organizira ZSSS osvojili titulu ukupnog pobjednika za Ekonomski fakultet u sezoni 2021./2022. godine. Ekipa mog fakulteta natjecale su se u više od 20 sportova u sustavu s oko 8500 studenata sportaša te im ovim putem još jednom čestitam i zahvaljujem na svakoj pojedinoj medalji i peharu koje su donijeli u vitrine na Kennedyjev trg.

Kakvi su planovi sportaša s Ekonomije za iduću godinu/sezonu, hoće li biti teško zadržati tu titulu?

– Planovi su uvijek biti u vrhu, a hoće li nam uspjeti i ove godine ostaje za vidjeti. Konkurencija je izrazito jaka tako da je svaki uspjeh među prve tri ekipe hvalevrijedan.

ŠTO TREBAJU OSOBE S INVALIDITETOM?

Izjednačavanje mogućnosti i povećanje obrazovne razine

Termin *invalid* dolazi od latinskih riječi *in-validus*, što znači nevrijedan, nesposoban. Odmah je jasno da se radi o iznimno stigmatizirajućem pojmu koji zasigurno nije primjeren suvremenom poimanju osoba s invaliditetom, a naročito ne u kontekstu njihove integracije i inkluzije (uključivanja). Upravo stoga, još 90-ih godina prošlog stoljeća struka je pokušala naći primjereniju terminologiju i odlučila je prihvatiti pojam osobe s posebnim potrebama. Kako je ideja ovog pojma bila ukazivanje na potrebe, a ne na značajke osobe, i kako izraz nije bio pejorativan poput onoga *invalid*, vrlo je brzo prihvaćen u stručnoj javnosti, ali i u medijima. Na veliko iznenađenje struke, oni koji su bili iznimno nezadovoljni odabirom i korištenjem ovog pojmovi bile su same osobe s invaliditetom.

U to sam vrijeme imala studenta koji se kretao uz pomoć invalidskih kolica i kada smo jednom prilikom na nastavi imali raspravu na temu terminologije u području, postao je vrlo uzrujan. Rekao mi je nešto poput: "Ali, profesorice, ja nisam *freak* (nakaza), ja nemam neke bolesne, iskrivljene potrebe. Ja imam potrebe jednake onima svih studenata. Evo, nakon nastave želim s prijateljima otići na kavu, ali ne mogu samostalno ući u kafić jer su na ulazu četiri stepenice. I tu trebam pomoć drugih. Kada popijem kavu, obično trebam otići u WC, ali to u kafiću uopće ne mogu jer su vrata preuska i ne mogu s kolicima unutra. Ja, dakle, imam *normalnu* potrebu popiti kavu i nakon toga otići u WC. Jednako kao i svi drugi."

'People first' terminologija

Nije se o terminologiji raspravljalo samo na individualnoj razini: raspravljalo se i na razini udruga i saveza osoba s invaliditetom. Tako je 2003. godine u hotelu "Sheraton" u Zagrebu, koji je tada bio jedini prostorno pristupačan (osobe s invaliditetom mogle su se samostalno njime kretati, odlaziti u WC i koristiti druge prostore i usluge), održan skup svih krovnih udruga osoba s invaliditetom različitih oštećenja, bolesti i poremećaja. Kao zaključak skupa donesena je tzv. Sheratonska deklaracija. Radi se zapravo o apelu usmjerenom medijima i stručnoj javnosti u kojem zajednica osoba s invaliditetom objašnjava neprimjerenost pojma posebne potrebe i inzistira na tome da se osobe s invaliditetom upravo tako i naziva, a ako se radi o djeci, da ih se naziva djecom s teškoćama u razvoju (jer teškoće možda u konačnici, u

Za Universitas piše prof. Lelia Kiš-Glavaš s Odsjeka za inkluzivnu edukaciju i rehabilitaciju, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Lelia Kiš-Glavaš

odrasloj dobi, neće rezultirati invaliditetom). Ovdje je važno da se pojam osoba ili djeteta stavi ispred invaliditeta, odnosno teškoća u razvoju, što je tzv. *people first* terminologija. Upravo takav pristup ukazuje na to da je oštećenje, bolest ili poremećaj i posljedično smanjena funkcionalna sposobnost samo jedna od značajki osobe, a ne njezino osnovno obilježje.

Godine 2009. ovu je raspravu aktualizirala i pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, s istim zaključkom. Nakon podnošenja njezina izvješća, u Hrvatskom saboru krenulo se s izmjenama Ustava RH 2010. godine. Od tada je spomenuto i službena terminologija u RH.

Važno je napomenuti da je oštećenje, bolest ili poremećaj ono što je biotičko i što se zadržava na razini organa ili organskih sustava i odnosi se na bilo kakav gubitak ili odstupanje od uobičajene psihičke, fiziološke ili anatomске strukture ili funkcije (motorički poremećaji, kronične bolesti, oštećenja vida, oštećenja sluha, intelektualne teškoće, poremećaji iz spektra autizma i mentalna oštećenja) i samo po sebi nije invaliditet. Da bi netko bio osoba s

invaliditetom, potrebno je da posljedice oštećenja, bolesti ili poremećaja budu takve da rezultiraju ograničenjima ili nedostatkom sposobnosti za obavljanje neke aktivnosti na način ili u opsegu koji se smatra uobičajenim za ljudsko biće (npr. osoba ne može samostalno bez pomagala hodati, čitati crni tisak, verbalno komunicirati) i treba proći postupak tzv. vještačenja.

Vještačenje se, prema Uredbi o metodologijama vještačenja (NN, 67/2017), provodi u svrhu ostvarivanja prava u području socijalne skrbi,

mirovinskog osiguranja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, prava po osnovi roditeljskih i roditeljskih potpora, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata te u svrhu utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta pri ostvarivanju prava u sustavu obrazovanja, kao i u svrhu ostvarivanja prava u drugim područjima prema posebnim propisima. Dakle, invaliditet omogućava osobama s invaliditetom korištenje određenih prava.

Primjereni oblik školovanja

Prema Izvješću o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo iz 2022. godine, na dan 1. rujna 2022. u RH je zatečeno 624 019 osoba s invaliditetom (16 % ukupnog stanovništva RH), od kojih je muškog spola njih 56,7 %, a ženskog 43,3 %. Najveći udio osoba s invaliditetom, njih 45,7 %, u dobnoj je skupini 65+, dok je 43,1 % osoba (njih 268 911) u radno aktivnoj dobi, dobi od 20 do 64 godine. Invaliditet je prisutan i u dječjoj dobi, od 0 do 19 godina, i to u udjelu od 11,2 %. Najveći broj osoba s invaliditetom ima prebivalište u Gradu Zagrebu

i u Splitsko-dalmatinskoj županiji. U tim dvjema županijama živi 29,4 % ukupnog broja osoba s invaliditetom. No uzme li se u obzir udio osoba s invaliditetom u ukupnom stanovništvu županije, vidljivo je da je najveći udio osoba s invaliditetom u Šibensko-kninskoj županiji, osoba s invaliditetom u dječjoj dobi u Sisačko-moslavačkoj županiji, onih u radno aktivnoj dobi u Požeško-slavonskoj županiji, a u Krapinsko-zagorskoj županiji u dobi iznad 65 godina.

Najčešće su vrste oštećenja kod osoba s invaliditetom, na temelju Zakona o Registru osoba s invaliditetom (NN 63/22), višestruka oštećenja, oštećenja lokomotornog sustava te oštećenja drugih organa, a najčešća oštećenja funkcionalnih sposobnosti (koja se procjenjuju od 1. 1. 2015. godine, odnosno od uspostave jedinstvenog tijela vještačenja) kod osoba s invaliditetom uzrokovana su mentalnim i kroničnim bolestima.

Rješenja o primjerenom obliku školovanja odobrena su za 49 078 učenika s teškoćama u razvoju, s time da su oštećenja govorno-glasovne komunikacije i specifične teš-

koće učenja, višestruka oštećenja i mentalna oštećenja najčešći specifičirani uzroci koji određuju potrebu primjerenog oblika školovanja.

Prema istom izvoru, ali na temelju izvješća za 2021. godinu, moguće je iščitati da čak 66 % osoba s invaliditetom nema završeno osnovno obrazovanje ili ima samo osnovnu školu, 25 % ih je završilo srednje obrazovanje i većinom je steklo tek nižu stručnu spremu, a samo je 3 % visoko obrazovanih osoba s invaliditetom.

Prema podacima Očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, 2022.), u RH je zaposleno 21 485 osoba s invaliditetom, pri čemu 15 813 osoba zadovoljava kriterije Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom (NN, 75/18) i poslodavac ih može računati u obveznu kvotu zapošljavanja osoba s invaliditetom.

Oduzmemo li od broja osoba s invaliditetom u radno aktivnoj dobi one koji su zaposleni, dolazimo do brojke od 247 426 nezaposlenih osoba s invaliditetom u radno aktivnoj dobi. Mogli bismo možda zaključiti da se tu radi o osobama s najtežim oštećenjima, koje niti nemaju radnu sposobnost, no prema istom izvoru dolazimo do podatka da je oko 6,8 % od ukupnog broja osoba s invaliditetom vještačeno kao osobe sa 100 % oštećenjem, od kojih je 22 050 u bazi Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, što znači da su zaposleni.

Izjednačavanje mogućnosti

Gdje je, dakle, 247 426 osoba s invaliditetom i koji je razlog da nisu zaposlene? Činjenica je da se, kada govorimo o osobama s invaliditetom, radi o njihovoj iznimno nepovoljnoj obrazovnoj strukturi, što je najvjerojatnije glavni uzrok njihova slabog zapošljavanja. Imajući ovo u vidu, jasno je koliko je važno ulagati u izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj i time povećati njihovu obrazovnu razinu i posljedično njihovu zapošljivost.

Jer, zapošljavanje osoba s invaliditetom nije garancija, ali svakako je preduvjet njihove uspješne socijalne inkluzije. A time što bi se zaposlile, osobe s invaliditetom mogle bi značajno financijski ulagati u državni proračun, a ne biti isključivo korisnici tih sredstava.

“

Zapošljavanje osoba s invaliditetom nije garancija, ali svakako je preduvjet njihove uspješne socijalne inkluzije. A time što bi se zaposlile, osobe s invaliditetom mogle bi značajno financijski ulagati u državni proračun, a ne biti isključivo korisnici tih sredstava

Visoki uzvanici
na 16. obljetnici
WACCI centra

DELEGACIJA AGRONOMSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU U GANI

Posjet Centru izvrsnosti West Africa Centre for Crop Improvement (WACCI)

Predstavljen je Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i ZCI CroP-BioDiv i navedena mogućnosti suradnje između dviju institucija i dva centra izvrsnosti, a ostvareni su brojni kontakti sa znanstvenicima i studentima koji su zainteresirani za diplomski i doktorski studij u Hrvatskoj

Piše: **KRISTINA KLJAK**

Delegacija Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, u kojoj su bili prodekanica za znanost i infrastrukturu izv. prof. **Klaudija Carović-Stanko**, prodekanica za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju izv. prof. **Kristina Kljak**, prof. **Zlatko Šatović**, voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti za bioraznolikost i molekularno oplemenjivanje bilja (ZCI CroP-BioDiv), izv. prof. **Boris Lazarević** i izv. prof. **Igor Bogunović**, od 31. svibnja do 2. lipnja 2023. godine posjetila je Centar izvrsnosti West Africa Centre for Crop Improvement (WACCI) u Accri, Gana. U tom razdoblju je WACCI slavio 16. godišnjicu u sklopu koje su bila dva događaja – “Alumni Homecoming

& 16th anniversary celebration” i “International Symposium on Agricultural Transformation and Biotech Crops in Africa”. Na oba događaja su sudjelovali Alumni WACCI centra i brojni suradnici sa svjetskih sveučilišta i kompanija u području oplemenjivanja, a prisutne su pozdravili i ministar obrazovanja Gane dr. sc. Yaw Osei Adutwum i ministar za hranu i poljoprivredu Gane dr. sc. Bryan Acheampong. Centar izvrsnosti WACCI je osnovan kao partnerstvo između University of Ghana i Cornell University iz SAD-a 2007. godine, s ciljem poboljšanja dostupnosti hrane u Africi. Njihov pristup se temelji na educiranju oplemenjivača za razvoj poboljšanih sorti autohtonih usjeva, koristeći konvencionalne i moderne

tehnologije. WACCI je danas jedinica unutar College of Basic and Applied Sciences, University of Ghana, smješten u glavnom gradu Gane Accri. Osnivač i ravnatelj centra je profesor Eric Y. Danquah, stručnjak u području biljne genetike. Završio je prijediplomski studij “Crop Science” na University of Ghana, te diplomski studij “Plant Breeding” i doktorski studij “Genetics” na University of Cambridge, Ujedinjeno Kraljevstvo. Dobitnik je nagrada “University of Ghana Distinguished Award for Meritorious Service” 2013., “World Agriculture Prize” 2018. i “Africa Food Prize” 2022. godine. Predsjednik je udruženja “African Plant Breeders Association” te pridruženi profesor na University of Western Australia i gostuju-

Prof. Eric Y. Danquah, osnivač i ravnatelj WACCI centra

Članovi delegacije Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sa studentima WACCI centra

“
Centar izvrsnosti WACCI je osnovan kao partnerstvo između University of Ghana i Cornell University iz SAD-a 2007. s ciljem poboljšanja dostupnosti hrane u Africi. Pristup se temelji na educiranju oplemenjivača za razvoj poboljšanih sorti autohtonih usjeva

ći znanstvenik na College of Agriculture and Life Sciences, Cornell University. Tijekom rada odobreni su mu istraživački i razvojni projekti u iznosu višem od 30

milijuna dolara, pri čemu se posebno ističe financiranje Svjetske banke u okviru programa “Africa Centres of Excellence” i “Africa Centres of Excellence Impact”. Uz znanstvena istraživanja, WACCI provodi i nastavne aktivnosti pri čemu nude doktorski studijski program “Plant Breeding” i diplomski studijski program “Seed Science and Technology”, pri čemu su oba programa akreditirana u skladu sa zahtjevima “Agency for Quality Assurance through Accreditation of Study Programmes (AQAS)” iz Njemačke. Do sada je WACCI promovirao 105 doktora znanosti i 40 magistra iz 19 afričkih zemalja. Većinom su doktori i magistri odlučili ostati u svojim zemljama i pridonijeti rješavanju problema s kojima se susreću, u skladu s motivacijom profesora Danquaha oblikovanom u krilatici “Africans for Africa in Africa”. Tijekom “Alumni Homecoming and 16th Anniversary Celebration” prodekanica za

međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju izv. prof. Kristina Kljak pozdravila je prisutne goste u ime Sveučilišta u Zagrebu i Agronomskog fakulteta i čestitala na obljetnici WACCI centra. Zatim je predstavila Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i ZCI CroP-BioDiv te navela mogućnosti suradnje između dviju institucija i dva centra izvrsnosti. Članovi delegacije su ostvarili brojne kontakte s kolegama znanstvenicima, ali i studentima University of Ghana koji su bili zainteresirani za diplomski i doktorski studij u Hrvatskoj. S prof. Danquahom dogovorena je suradnja u vidu prijave znanstvenih projekata u sklopu afričke inicijative u program “Obzor Europa”. Znanstvenici WACCI centra pozvani su na 59. hrvatski i 19. međunarodni simpozij agronoma koji će se održati u Dubrovniku u veljači 2024. godine, a na kojem će prof. Danquah biti plenarni predavač.

Članovi delegacije Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s osnivačem i ravnateljem WACCI centra prof. Ericom Y. Danquahom

MEĐUNARODNA SURADNJA ZAGREBAČKOG TEKSTILNO-TEHNOLOŠKOG FAKULTETA

Spajanje tradicije i suvremene tehnologije

Profesorice TTF-a Martinia Ira Glogar i Ana Sutlović sudjelovale su u međunarodnom interdisciplinarnom projektu “Sve boje Crne Gore – bojenje vune biljnim bojama”, a studenti su izradili kostim prema igrici Playstationa

Piše: **BRANKO NAĐ**

Profesorice Tekstilno-tehnološkog fakulteta Martinia Ira Glogar i Ana Sutlović sudjelovale su u organizaciji i realizaciji međunarodne ljetne kolonije o bojadisanju vune prirodnim biljnim bojilima. Od 26. do 29. srpnja 2023. grad Šavnik je i ove godine ugostio studente, profesore, slobodne umjetnike i turiste na Međunarodnoj umjetničkoj koloniji “Sve boje Crne Gore – bojenje vune biljnim bojama”. Inicijativa i inkluzivni koncept ovog projekta predstavlja izniman primjer platforme za razmjenu znanja te povezivanje područja tehnologije, dizajna i umjetnosti, kroz temu primjene tradicijskih tehnika bojenja vune prirodnim bojilima te mokrog i suhog filcanja (pustenja), tkanja i pletenja u kontekstu suvremenog dizajna. Voditeljica projekta je mr. art. Jelena Đukanović, osnivačica Instituta za vunu Crne Gore, poznata dizajnerica, kostimografkinja i sveučilišna nastavnica. Projekt je podržan od Ministarstva kulture i medija Crne Gore i Općine Šavnik. Ovakve kolonije omogućuju povezivanje i stvaranje temelja za znanstvenoistraživačke i umjetničke suradnje te provedbu zajedničkih projekata temeljenih na transferu znanja i očuvanju baštine i tradicije u multikulturalnom okruženju. U konceptu očuvanja i primjene tradicijskih tehnika bojenja prirodnim bojilima, od izuzetne je važnosti smjestiti ih u suvremene strategije odr-

Interdisciplinarni međunarodni tim ugostio je crnogorski gradić Šavnik

živosti i ekološke prihvatljivosti te obrazovati sve strukture, od nastavnih, učeničkih, studentskih do široke javnosti, o prihvatljivim izvorima prirodnih bojila koji moraju biti obnovljivi ili iz otpadnih sirovina te o primjeni neškodljivih sredstava za obradu tekstila. Tridesetak sudionika različitih struka (umjetnici, tehnolozi, filozofi, biolozi) iz Albanije, Austrije, Bugarske, Hrvatske, Italije, Srbije i Crne Gore uživali su u učenju, stvaranju i druženju, a djeca su otkrila ljepotu rada rukama u prelijepoj prirodi uz bistru planinsku rijeku Bukovicu. Osim radionica iz područja bojadisanja prirodnim bojilima, filcanja, pređenja i tkanja vune, održana su i stručna

predavanja.

- Tekstilno-tehnološki fakultet kontinuirano sudjeluje u organizaciji i realizaciji ovih međunarodnih kolonija, na dobrobit sudionika kolonija u kontekstu prijenosa znanja, ali i na dobrobit studenata TTF-a kojima redovito s ovih kolonija predstavnici Fakulteta donose nove kreativne ideje i inovativne koncepte primjene tradicijskih tehnika u suvremenom dizajnu. Upravo ovakav koncept zajedništva u stvaranju, u prirodnom okruženju, doprinosi boljem razumijevanju i jačem povezivanju različitih kultura, područja rada, znanosti, tehnologije i umjetnosti. Ekstrakcija prirodnog bojila iz biljnih izvora provodila se također u prirodi, tradicijskim načinom kuhanja biljaka u kotlovima grijanim na ognjištima od kamena i pruča. Vunu se ispiralo u rijeci i sušilo na šavničkom suncu, a dobiveni kolorit stapao se s bojama prirode u predivnom harmonijskom skladu. U takvom okruženju nije bilo teško dobiti inspiraciju, biti motiviran i stvarati, pa su i oni koji su se prvi put okušali u pustanju i slaganju oblika i boja ovom tradicijskom tehnikom postigli zadivljujuće rezultate, objasnila je za Universitas profesorica Martina Ira Glogar. Osim interaktivnih radionica, ona i profesorica Ana Sutlović održale su vrlo interesantna predavanja kojima je cilj bio približavanje tehnoloških znanja dizajnerima i umjetnicima, kao alata pravilne i održive realizacije kreativnih ideja. Izniman interes privuklo je predavanje predsjednice Hrvatske udruge za boje prof. dr. sc. Martinie Ire Glogar iz područja teorije boje “Objective methodology in harmonious color matching”, kao i zanimljivo predavanje prof. dr. sc. Ane Sutlović “Multifunctional properti-

Prof. dr. sc. Ana Sutlović prenosi svoje dugogodišnje iskustvo o primjeni prirodnih biljnih bojila za bojadisanje vune

es of textile materials treated with natural dyes”. Profesorica Glogar objasnila je osnovne pojmove iz područja harmonije boja u dizajnu, a profesorica Sutlović novim zaljubljenicima u prirodna bojila naglasila važnost suradnje umjetnika i tehnologa kako bi prirodna bojila zaslužila premisu “eko”. Inspiracija ovogodišnjih radionica bila je pastirska torbica “pletivača” smještena u koncept modernog vremena. Pastirska torbica je u prošlosti izrađivana od vune domaće ovce pramenke dugotrajnim tradicionalnim postupkom koji podrazumijeva šišanje ovaca, pranje vune na rijeci i sušenje na suncu, vlačanje vune grebenima, pređenje preslicom i vretenom, bojadisanje vune biljnim bojilima i na kraju tkanje na tkalačkom stanju. U torbici je pastir nosio nešto hrane, a pastirica i pletivo da skрати vrijeme. Zanimljivo je bilo pratiti razvoj različitih ideja mladih generacija budućih, ali i već aktivnih umjetnika i dizajnera kako bi trebala izgledati i čemu danas služiti takva torbica. - Prirodna bojila sama po sebi daju idealne harmonijske odnose, no u sinergiji s talentima i originalnim idejama sudioni-

Dovršen impresivan kostim Freye

Studenti Tekstilno-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu su u suradnji s PlayStation Hrvatska izradili replike kostima Freye, lika iz popularne videoigrice God of War Ragnarök. Projekt je izrađen pod stručnim vodstvom izv. prof. dr. sc. Irene Šabarić.

Ovo nije prva suradnja TTF-a i PlayStation Hrvatske. Već 2022. studenti su izradili i predstavili repliku kostima protagonista Aloy iz igrice Horizon Forbidden West.

Na izradi kostima sudjelovali su sadašnji, ali i bivši studenti i studentice diplomskog studija Industrijskog dizajna odjeće – Tena Omerović, Nikolina Tufekčić, Klara Ergović, studentice diplomskog studija Industrijskog dizajna tekstila Dea Babajko i Sanja Vučković i studenti diplomskog studija smjera Kostimografija – Laura Ana Zdunić, Ana Jančiković, Ana Roko, Mirta Baranić, Nikolina Manda Šarić, Jana Friščić i Josip Đerek u sklopu kolegija Projektiranje odjeće.

Ove su godine studenti TTF-a dobili podršku Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, gdje su “isprintali” dio 3D elemenata potrebnih za izradu kostima. Uz vodstvo predstojnice Zavoda za dizajn tekstila i odjeće izv. prof. dr. sc. Irene Šabarić, projekt su mentorirale i mag. ing. techn. text. Franka Karin, asistentica na Zavodu za dizajn tekstila i odjeće uz podršku dr. sc. Beti Rogina-Car.

Studentica diplomskog studija smjera Kostimografija Laura Ana Zdunić stala je pred kamere u ulozi Freye, a autorica ovih fotografija je Nika Mokoš.

Dekanica TTF-a prof. dr. sc. Anica Hursa Šajatović za Universitas ističe kako je iznimno ponosna na sadašnje i bivše studente koji su s puno ljubavi i entuzijazma uspješno realizirali još jednu repliku iznimno složenog kostima. Oduševljena je, kaže, izgledom i realizacijom cijelog kostima:

– Posebno me veseli da naši studenti kroz ovakve projekte povezuju stečena teoretska i praktična znanja te pokazuju svoje vještine koje su stekli tijekom obrazovanja na našem fakultetu. U projektima ovog tipa dolazi do izražaja i njihova kreativnost, zajednički timski rad, sposobnost rješavanja složenih zadataka. Osim tekstilnih materijala, konopa, kože i krzna te klasičnih tehnika spajanja materijala postupkom šivanja, u realizaciji kostima studenti su koristili i moderne tehnologije 3D ispisa kojima su izrađeni ukrasni elementi kostima. Također treba pohvaliti i mentorice koje su svojim znanjem, iskustvom i vještinama nesebično pomogle studentima u realizaciji kostima. Kroz izradu ovog kostima realizirana još jedna suradnja PlayStation Hrvatska i Tekstilno-tehnološkog fakulteta, što je samo potvrda da su naši studenti odradili izvrstan posao. Pohvale i čestitke studentima i njihovim mentoricama!

ka kolonije stvorena su mala remek-djela kolorita i dizajna. Ne samo tradicijskim tehnikama pustenja, nego i tehnikama pletenja i tkanja stvarani su predmeti koji su odasli ljepotom prirodnog okruženja u kojem su nastali i boja dobivenih iz prirodnih biljnih izvora poput nara, jasena, breze, broča i dr. Dobnih granica nije bilo pa su u radionicama i na predavanjima sudjelovali od devetogodišnjaka i jedana-

estogodišnjaka, pa do sedamdesetogodišnjaka, doznajemo od profesorice Sutlović. Suvremene “pastirske torbice” nastale na ovogodišnjoj koloniji bit će prezentirane na izložbama u Crnoj Gori i u zemljama partnerima s ciljem promocije događanja, očuvanja tradicijskih tehnika obrade vune i poticanje novih znatiželjnika da se priključe sljedećim “Svim bojama Crne Gore”.

Predavanje predsjednice Hrvatske udruge za boje prof. dr. sc. Martinie Ire Glogar iz područja teorije boje

Obrada vune uz pitoresknu rijeku Bukovicu u gradiću Šavniku

OPSEG OŠTEĆENJA

Sanacija štete od nevremena na sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu

Agronomski fakultet

Oštećeno krovšte Veterinarskog fakulteta

Tekstilno-tehnološki fakultet

Olujni udari vjetra i obilne oborine prouzročili su oštećenja na 13 fakulteta, a najviše na Kineziološkom fakultetu i Fakultetu hrvatskih studija

UNIZG

Nevrijeme koje je zahvatilo Zagreb u srijedu 19. srpnja 2023. ostavilo je trag i na nekim sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu. U proteklim danima Uprava Sveučilišta u Zagrebu kontaktirala je dekanice i dekanе sve 34 sastavnice kako bi dobila detaljan uvid u opseg oštećenja te osigurala stručan pregled nastalih oštećenja na najviše pogođenim fakultetima. Svi detalji o šteti bilježeni su kako bi se napravio sveobuhvatan uvid u stanje te kako bi se moglo pristupiti hitnoj sanaciji.

Olujni udari vjetra i obilne oborine prouzročili su oštećenja na 13 fakulteta, a najviše na Kineziološkom fakultetu i Fakultetu hrvatskih studija. Kineziološki fakultet pretrpio je značajna oštećenja na krovu, što je prouzročilo odizanje krovnog pokrova i dijela krovne konstrukcije. Također, stabla na prostorima oko Fakulteta pretrpjela su poprilična oštećenja. Fakultet hrvatskih studija također je stradao u olujnom nevremenu, a posebice je velika šteta na krovnim i konstrukcijskim elementima na istočnoj strani zgrade. Deformacija pokrovnoga lima i lokalne deformacije krovne instalacije

gromobrana zahtijevaju brzu intervenciju kako bi se spriječila daljnja oštećenja i osigurala sigurnost zgrade. Također, značajna oštećenja pretrpio je i Fakultet organizacije i informatike, gdje je došlo do oštećenja krovišta od salo-nitnih ploča na kotlovnici, što je rezultiralo pojačanim prokišnjavanjem, kao i Tekstilno-tehnološki fakultet, gdje je jedan prozor na fakultetskoj zgradi izbijen te su popucala stakla na staklenim stijenama. Na zgradi Rektorata na Trgu Republike Hrvatske 14, koja je privremeno iseljena zbog cje-lovite obnove, oštećeno je krovište zgrade i nekoliko staklenih stijena.

- Fakulteti koji su pretrpjeli štetu tijekom nevremena:**
- 1) Agronomski fakultet
 - 2) Fakultet hrvatskih studija
 - 3) Fakultet organizacije i informatike
 - 4) Fakultet šumarstva i drvne tehnologije
 - 5) Farmaceutsko-biokemijski fakultet
 - 6) Filozofski fakultet
 - 7) Geodetski fakultet
 - 8) Katolički bogoslovni fakultet
 - 9) Kineziološki fakultet
 - 10) Prehrambeno-biotehnološki fakultet
 - 11) Stomatološki fakultet
 - 12) Veterinarski fakultet
 - 13) Tekstilno-tehnološki fakultet
- Timovi za hitne intervencije već su angažirani na stradalim fakultetima kako bi procijenili štetu i kako bi se započelo s prvom fazom sanacije. Uprava Sveučilišta u Zagrebu zahvaljuje svima na suradnji.

Fakultet hrvatskih studija

BRANKO NAD

PRIZNANJA ZAKLADE 'dr. sc. JADRANKO CRNIĆ' ZA 2022. GODINU

Teorija bez prakse je kao kotač bez osovine!

Nagradom 'dr. sc. Jadranko Crnić' za cjeloživotni doprinos i iznimna postignuća u pravnoj struci i promociji vladavine prava u Republici Hrvatskoj nagrađen je akademik Jakša Barbić, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u miru i professor emeritus Sveučilišta u Zagrebu

PISE **BRANKO NAD**

Zakladna uprava Zaklade "Dr. sc. Jadranko Crnić" u sastavu mr. sc. Dražen Jakovina, Damir Kontrec, prof. Petar Miladin, dr. sc. Zoran Pičuljan i Robert Travaš, uz sudjelovanje mr. sc. Sanje Nole, tajnice Zaklade, donijela je odluke o priznanjima Zaklade za 2022. godinu.

Najvišim priznanjem Zaklade, Nagradom "dr. sc. Jadranko Crnić" za cjeloživotni doprinos i iznimna postignuća u pravnoj struci i promociji vladavine prava u Republici Hrvatskoj nagrađen je akademik Jakša Barbić, redoviti profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u miru i professor emeritus Sveučilišta u Zagrebu. Priznanje za dugogodišnji uspješan uređivački rad u području prava dodijeljeno je dr. sc. Ivanu Kopriću, dekanu, odnosno redovitom profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Točnije, za 16-godišnji urednički rad u časopisu Institut za javnu upravu i Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu PFZG "Hrvatska i komparativna javna uprava – Croatian and Comparative Public Administration" te ga razvili u međunarodno prepoznat znanstveni časopis. Otvorili smo časopis prema kolegicama i kolegama iz inozemstva, i to ne samo u smislu objave velikog dijela radova stranih autora koje objavljujemo na engleskom jeziku i angažmana velikog broja uglednih stranih recenzenata. Pored toga uveli smo uredništvo koje čine i troje naših kolega, pomoćnika glavnog urednika, iz inozemstva, iz Južne Koreje (kolegica je inače iz SAD-a, a radi u Koreji), Španjolske i Australije. Uveli smo posebnu platformu za urednički postupak koja omogućava anonimnost i nepristranost, kao i trenutačni uvid svakog autora u recenzijski i uređivački postupak, osigurali provedbu etičkog kodeksa, referiranje u Web of Science, Scopusu, Hein online... Pristup časopisu potpuno je otvoren, svi radovi su dostupni preko platforme Hrvak te internetske stranice Instituta za javnu upravu. Digitalizirali smo sve brojeve od početka izlazenja časopisa te sve to učinili dostupnim svakome. Napravili smo i niz drugih iskoraka, a kroz svoje sudjelovanje u velikim međunarodnim projektima i na međunarodnim konferencijama, kao i onima koje sam organizirao u Dubrovniku, Zagrebu i drugdje uspio sam potaknuti kolegice i kolege iz cijelog svijeta da nam šalju radove. Postali smo dio baze od desetak časopisa koju promovira Mreža škola i instituta za javnu upravu, važna naša međunarodna asocijacija. Jako sam ponosan na to da su javna uprava, javno pravo, javni menadžment, javne financije, javne politike i druga srodna područja i discipline dobili respektabilan časopis koji je zapravo jedini tako dobro profiliran časopis u području javne uprave u jugoistočnoj Europi pa i šire. Moje je zadovoljstvo i veće jer časopis čitaju mnogi, ne samo profesori, znanstvenici i istraživači, nego i kolegice i kolege iz upravne prakse, iz javnih agencija i drugih državnih tijela, kao odvjetnici, javni bilježnici, predstavnici civilnog društva i građani. Zahvalan sam pritom svima koji su na bilo koji način i u bilo kojem svojstvu sudjelovali i surađivali, svima koji su nas podupirali i s nama se veselili svakom koraku naprijed. Naravno, to onima koji su tu bili najdulje, poput profesora dr. sc. Vedrana Đulabića, dr. sc. Zorana Pičuljana, profesorice dr. sc. Romee Manojlović Toman i profesora dr. sc. Daria Čepe, koji su podnijeli veliki dio tereta uređivanja časopisa.

– *knjizi "Privatno pravo Europske unije – posebni dio"*, urednice i autorice prof. dr. sc. Tatjane Josipović i grupe autora, u izdanju "Narodnih novina";

– *knjizi "Izabrana praksa Europskog suda za ljudska prava i građanski postupci pred hrvatskim sudovima"*, autorice mr. sc. Iris Gović Penić, u izdanju "Organizatora".

Priznanje za dugogodišnju uspješnu nakladničku djelatnost dodijeljeno je *Novom informatoru* za 70 godina izdavanja tjednika Informator.

Kako je izvijestio predsjednik Zakladne uprave dr. sc. Zoran Pičuljan, priznanja Zaklade bit će dodijeljena na svečanoj sjednici Skupštine Zaklade tijekom listopada 2023. godine. Održavanju svečanosti dodjele priznanja Zaklade javnost će biti pravovremeno izvještena.

Čestitamo laureatu Zaklade, akademiku Barbiću i svim dobitnicima priznanja Zaklade.

IVAN KOPRIĆ, DEKAN PRAVNOG FAKULTETA:

– Veliko mi je zadovoljstvo i čast što mi je Zaklada "Dr. sc. Jadranko Crnić" dodijelila priznanje za uspješan uređivački rad u području prava. Preuzeo sam poziciju glavnog i odgovornog urednika časopisa Hrvatska javna uprava potkraj 2005. te ga vodio do kraja 2021., što je punih 16 godina.

U tom razdoblju smo promijenili naziv časopisa u Hrvatska i komparativna javna uprava – Croatian and Comparative Public Administration te ga razvili u međunarodno prepoznat znanstveni časopis. Otvorili smo časopis prema kolegicama i kolegama iz inozemstva, i to ne samo u smislu objave velikog dijela radova stranih autora koje objavljujemo na engleskom jeziku i angažmana velikog broja uglednih stranih recenzenata. Pored toga uveli smo uredništvo koje čine i troje naših kolega, pomoćnika glavnog urednika, iz inozemstva, iz Južne Koreje (kolegica je inače iz SAD-a, a radi u Koreji), Španjolske i Australije. Uveli smo posebnu platformu za urednički postupak koja omogućava anonimnost i nepristranost, kao i trenutačni uvid svakog autora u recenzijski i uređivački postupak, osigurali provedbu etičkog kodeksa, referiranje u Web of Science, Scopusu, Hein online... Pristup časopisu potpuno je otvoren, svi radovi su dostupni preko platforme Hrvak te internetske stranice Instituta za javnu upravu. Digitalizirali smo sve brojeve od početka izlazenja časopisa te sve to učinili dostupnim svakome. Napravili smo i niz drugih iskoraka, a kroz svoje sudjelovanje u velikim međunarodnim projektima i na međunarodnim konferencijama, kao i onima koje sam organizirao u Dubrovniku, Zagrebu i drugdje uspio sam potaknuti kolegice i kolege iz cijelog svijeta da nam šalju radove. Postali smo dio baze od desetak časopisa koju promovira Mreža škola i instituta za javnu upravu, važna naša međunarodna asocijacija. Jako sam ponosan na to da su javna uprava, javno pravo, javni menadžment, javne financije, javne politike i druga srodna područja i discipline dobili respektabilan časopis koji je zapravo jedini tako dobro profiliran časopis u području javne uprave u jugoistočnoj Europi pa i šire. Moje je zadovoljstvo i veće jer časopis čitaju mnogi, ne samo profesori, znanstvenici i istraživači, nego i kolegice i kolege iz upravne prakse, iz javnih agencija i drugih državnih tijela, kao odvjetnici, javni bilježnici, predstavnici civilnog društva i građani. Zahvalan sam pritom svima koji su na bilo koji način i u bilo kojem svojstvu sudjelovali i surađivali, svima koji su nas podupirali i s nama se veselili svakom koraku naprijed. Naravno, to onima koji su tu bili najdulje, poput profesora dr. sc. Vedrana Đulabića, dr. sc. Zorana Pičuljana, profesorice dr. sc. Romee Manojlović Toman i profesora dr. sc. Daria Čepe, koji su podnijeli veliki dio tereta uređivanja časopisa.

RIJEČ LAUREATA – AKADEMIK JAKŠA BARBIĆ:

– Kada nakon 63 godine aktivnog djelovanja u struci dobijete priznanje kolega koji imaju najbolji uvid u sve što se na tom području događa, shvaćate da ste radili društveno korisnu stvar. Pridonijeti unaprjeđenju struke poslanje je svakog njezina pripadnika, a naročito onih koji se bave znanosti, a uz to djeluju i u praksi. Meni je bila pružena ta mogućnost, a ovo mi priznanje pokazuje da sam je dobro iskoristio. To mi je bilo omogućeno radom na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na kome sam bio u svim zvanjima – od asistenta do redovitog profesora u trajnom zvanju, a danas profesora emeritusa, i u toj sam ustanovi obnašao sve moguće funkcije. Bavim se pravnom znanosti vođen s četiri načela: a) piši i objavljuj ili se prestani baviti tim poslom, b) sve što znaš prenesi drugima, c) kriv si kad šutiš i d) sve što radiš čini isključivo po svojoj savjesti. Znanost mora ići zajedno s praksom: teorija sine praxis sicut rota sine axis – teorija bez prakse je kao kotač bez osovine.

Bavim se i praksom, sudio sam u sudu, arbitrirao u brojnim domaćim i međunarodnim trgovačkim arbitražama, bio savjetnik u velikim poslovnim konstrukcijama, pisao zakone i sastavljao ugovore, bio predsjednik ili član brojnih nadzornih odbora pa i u svjetskim multinacionalnim grupacijama podložnim različitim jurisdikcijama, predsjedao skupštinama, djelovao u nakladničkim vijećima, pokretao, organizirao i vodio stotine savjetovanja, okruglih stolova, seminara i tribina i na njima

aktivno sudjelovao, držao predavanja na poslijediplomskim studijima i za javnost. Teško mi je reći jesam li više znanstvenik ili pravni praktičar, vjerojatno nekako podjednako jedno i drugo. To olakšava pisanje, omogućuje zauzimanje jasnih stajališta i jednostavniji izričaj. Praktična iskustva prenosio sam mlađima koji iz toga mogu naučiti kako razvijati svoje sposobnosti.

Spoj znanosti i prakse danas posebno negujem u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti organiziranjem i vođenjem dosad održanih 77 okruglih stolova s toliko objavljenih knjiga ili knjiga u fazi objavljivanja o aktualnim pitanjima prava i u vezi s njim. Na njima se okupljaju znanstvenici i praktičari, specijalisti za pojedina područja prava, pa su i oni pridonijeli dobivenom priznanju. Poruke s tih okruglih stolova upućene su mjerodavnicima za donošenje odluka, doduše s promjenjivim uspjehom, ali ostaje zabilježeno – dixi et salvavi animam meam.

Priznanje koje sam dobio za cjeloživotni je doprinos pravnoj struci, ali ne mislim još stati, bavim se strukom dok to s lakoćom mogu činiti. To je kao kad bi profesionalni sportaš po prestanku karijere odjednom potpuno stao. Mora primjereno dobi održavati kondiciju potrebnu za zdrav život. Tako je i sa znanosti – jednom znanstvenik uvijek znanstvenik, primjereno prilikama i mogućnostima, bez pretjerivanja, prisile i velikog napora, istraživati i objavljivati koliko je potrebno za održavanje svježine.

O ZAKLADI:

Dana 4. travnja 2008. godine napustio nas je Jadranko Crnić, plemenit čovjek i iznimni pravni znalac, prvi predsjednik Ustavnog suda samostalne i neovisne Republike Hrvatske i jedan od ključnih ljudi hrvatske pravne struke posljednjih desetljeća. Dr. sc. Jadranko Crnić, svojim je golemim pravničkim znanjem i mudrošću uživao velik ugled među hrvatskim pravnicima, a zbog svoje humanosti, moralnog autoriteta i nesebičnog zalaganja za pomoć ljudima u nevolji i promociji istinske vladavine prava osigurao je i jednako takvo uvažavanje široke hrvatske javnosti.

Bio je čovjek kojem se vjerovalo i na kojem se stručno i ljudski uvijek moglo snažno osloniti. Njegov odlazak, koji još snažnije osjećamo i danas, bio je nenadoknadiv gubitak za hrvatsku pravničku struku. Takav je čovjek zaslužio da ga se pamti, da se kroz njegovo ime potiče pravna, ali i ljudska izvrsnost. Stoga je već tijekom

2008. začeta ideja o osnivanju zaklade koja bi bila usmjerena na čuvanje uspomene na dr. sc. Jadranko Crnića i to tako da se kroz njegovo ime, koje uvijek snažno odjekuje u hrvatskoj pravnoj javnosti, u prvom redu oda priznanje istaknutim pravnicima koji su cijeli život uložili u boljitak vlastite struke, ali i u jačanje njezina ugleda u hrvatskom društvu...

JEDINSTVENI PROJEKT VETERINARSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Oporavilište za divlje životinje – Wildrescue VEF

Preuređeno je oko 250 kvadrata postojećeg unutarnjeg prostora Veterinarskog fakulteta i oko 100 kvadrata vanjskog, čime su znatno povećani kapaciteti za prihvati i rehabilitaciju strogo zaštićenih divljih vrsta životinja

Piše: **BRANKO NAD**

Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu dugi niz godina školuje mlade ljude koji biraju karijeru brige o životinjama, a samim time i VEF neposredno brine o njima. No nisu u to uključene samo domaće životinje i kućni ljubimci, na što čovjek prvo pomisli kada se sjeti veterinarske struke. Naime, zbog dugogodišnjeg iskustva u liječenju i rehabilitaciji divljih životinja, a odlukom Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Veterinarski fakultet je od 2017. godine ovlašten za provođenje poslova oporavilišta za divlje

životinje. Kako bi se unaprijedili postojeći kapaciteti Veterinarskoga fakulteta u svrhu još kvalitetnijeg zbrinjavanja strogo zaštićenih divljih vrsta, a u svrhu očuvanja bioraznolikosti Republike Hrvatske, Veterinarski fakultet 2020. godine prijavljuje projekt "Unaprjeđenje i povećanje kapaciteta oporavilišta za divlje životinje", koji se provodi u okviru Operativnog programa "Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.", specifičnog cilja "Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću". Projekt je potpisan 1. siječnja 2021. godine, a završio je 30. lipnja 2023. godine.

U sklopu projekta preure-

đeno je oko 250 kvadrata postojećeg unutarnjeg prostora Veterinarskog fakulteta i oko 100 kvadrata vanjskog, čime su znatno povećani kapaciteti za prihvati i rehabilitaciju strogo zaštićenih divljih vrsta životinja. Osim nabave i izgradnje kvalitetnih nastambi prilagođenih liječenju i rehabilitaciji pojedinih vrsta strogo zaštićenih divljih životinja, nabavljena je i suvremena veterinarska oprema čija je svrha što kvalitetnija dijagnostika i liječenje s ciljem bržeg oporavka i vraćanja jedinki u prirodno stanište.

Divlje životinje zbrinjavaju se na fakultetu još od 2003. godine u sklopu Klinike Zavo-

da za bolesti peradi. S obzirom da su potrebe liječenja i rehabilitacije premašile postojeće kapacitete, odlučili su prijaviti projekt unaprjeđenja i povećanja kapaciteta oporavilišta za divlje životinje.

Doc. Maja Lukač, europska certificirana veterinarica za divlje životinje te voditeljica projekta i Oporavilišta za divlje životinje Wildrescue VEF, govori za Universitas kako im je glavni cilj očuvanje bioraznolikosti Republike Hrvatske na dva načina – liječenjem, rehabilitacijom i puštanjem oporavljenih jedinki natrag u prirodu. Dakako, još bitnije, edukacijom građana, kako do takvih situacija ne bi

TVRTKO MATAUŠIĆ, STUDENT VOLONTER: Svaki dan nosi neki novi slučaj

– Veliki sam zaljubljenik u prirodu i divlje životinje, a u rad Oporavilišta uključen sam od samih početaka njegova postojanja. Do sada sam se susreo s brojnim vrstama divljih životinja i sudjelovao u liječenju različitih slučajeva. S kolegicom Anamarijom Nevistić izradio sam i brošuru o postupcima pri pronalasku divljih životinja za građane, koja će uskoro biti dostupna na webu Oporavilišta.

Sudjelovao sam i u terenskim istraživanjima divljih životinja, uzorkovanju riječnih kornjača (*Mauremys rivulata*) u svrhu utvrđivanja njihova zdravstvenog stanja kroz projekt "LIFE for Mauremys".

Tijekom provedbe projekta unaprjeđenja oporavilišta za divlje životinje dva puta sam bio na edukacijama u oporavilištu za divlje životinje Zoološkog vrta Budimpešta u Mađarskoj. Svaki dan nosi neki novi slučaj, a projekt i samo oporavilište pružili su mi priliku da tijekom studija radim s brojnim vrstama divljih životinja i educiram se u tom smjeru.

Zgrada Oporavilišta

Mladi jež na oporavku

Mladunče vjeverice

Maja Lukač, voditeljica Oporavilišta

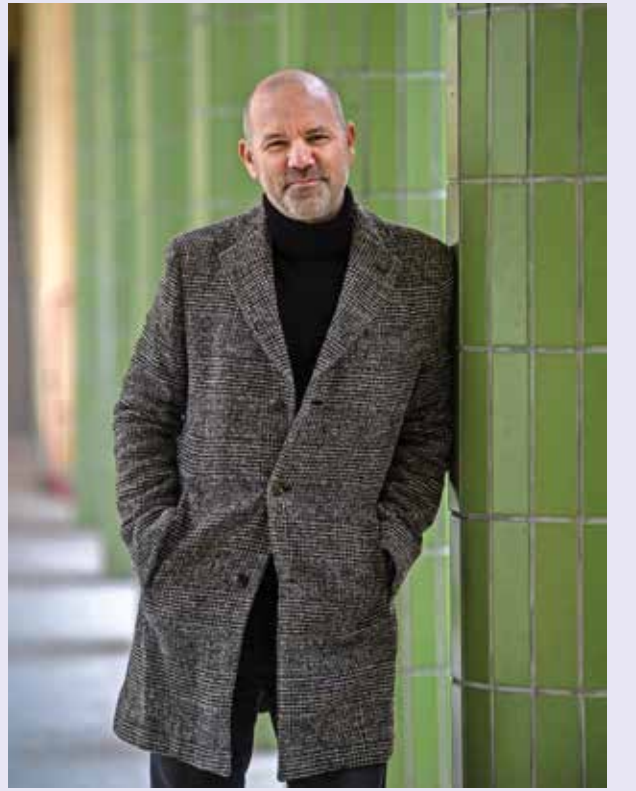
Šišmiš na oporavku

Vanjske nastambe za životinje

PROF. MARKO SAMARDŽIJA, DEKAN VETERINARSKOG FAKULTETA: Oči u oči s divljim životinjama

– Kao dekanu Veterinarskog fakulteta cilj mi je osigurati najvišu razinu edukacije našim studentima, ali i veterinarsku skrb svim životinjskim vrstama. Projekt unaprjeđenja oporavilišta za divlje životinje značajno je doprinio tom cilju jer je kroz njega uređen prostor Veterinarskog fakulteta koji trenutno nije bio u funkciji, a s ciljem osiguravanja novog načina edukacije studenata i unaprjeđenja liječenja divljih životinjskih vrsta. Sada naši studenti imaju priliku na fakultetu vidjeti brojne vrste divljih životinja, što do sada nisu bili u mogućnosti zbog same biologije divljih životinja. Na ovaj način znatno se unaprjeđuje veterinarska struka, odgajanjem budućih naraštaja stručnjaka za očuvanje divljih životinjskih vrsta. Isto tako, vrlo sam ponosan što s nabavljenom opremom možemo pomoći i drugim ustanovama koje skrbe za divlje životinje. Planova i mogućnosti je mnogo, i veselimo se njihovoj realizaciji. S obzirom da liječenje i rehabilitacija divljih životinja ne spadaju ni u jednu ustrojbenu jedinicu koja trenutno funkcionira na fakultetu, odlučili smo izdvojiti oporavilište za divlje životinje kao zasebnu ustrojbenu jedinicu Veterinarskog fakulteta, na kojoj će se osiguravati liječenje i rehabilitacija divljih životinja te edukacija studenata i veterinara diljem Republike Hrvatske. Budući da je Oporavilište smješteno na Veterinarskom fakultetu, u njegovu radu sudjeluju brojni stručnjaci za divlje životinje koji rade na fakultetu te brojni kliničari, a sve u svrhu pružanja što kvalitetnije pomoći životinjama. Kao Veterinarski fakultet, od uvijek se držimo koncepta “Jedno zdravlje” pa mogu reći da je jedna od specifičnosti našeg oporavilišta i testiranje životinja na mnoge zarazne bolesti prije samog puštanja u prirodu. Na taj način trudimo se štititi zdravlje slobodnoživućih životinjskih vrsta nekog područja, ali i zdravlje ljudi.

izradili edukativne letke i brošure za građane, koji su dostupni na našem webu, te provedu edukaciju osnovnoškolaca o važnosti divljih vrsta koje nas okružuju – ističe naša sugovornica.

Oporavak pa puštanje u prirodu

Ono što im je na Veterinarskom fakultetu najvažnije, dodaje Lukač, jest edukacija studenata, kako bi osigurali znanje i kompetencije budućih naraštaja koji će brinuti o očuvanju bioraznolikosti. Upravo su zbog toga pokrenuli i volonterski program za studente, kako bi svaki zainteresirani student imao priliku sudjelovati u svakodnevnom radu Oporavilišta i susresti se s raznim životinjskim vrstama i slučajevima. Odaziv je do sada bio velik, a preostaje im samo dotjerati program i educirati što više zainteresiranih studenata veterine, ali i ostalih srodnih fakulteta.

Oporavilište za divlje životinje Veterinarskog fakulteta – WildrescueVEF opremljeno je svim potrebnim nastambama i veterinarskim uređajima koji djelatnicima VEF-a osiguravaju brzu dijagnostiku i liječenje životinja. Među njima, naša sugovornica posebno ističe terapijski laser, koji im omogućava brzo cijeljenje rana, a time i brži oporavak i puštanje u prirodu ozlijeđenih jedinki. Tu je i endoskop te ultrazvuk prilagođen dijagnostici problema izrazito malih životinja, koje su i najčešći pacijenti oporavilišta.

– Valja naglasiti da je većina naših uređaja mobilna, kako bismo po potrebi mogli ići na teren i pružiti pomoć životinjama u drugim oporavilištima. Ideja nam je međusobna suradnja jer cilj nam je svima isti – pomoć divljim životinjama – zaključuje doc. Maja Lukač.

“Mnoge jedinke završe u Oporavilištu i kada za to nema nikakve potrebe, iz pretjerane brige i neznanja građana. Da bismo educirali druge, kroz projekt smo prvo odlučili dodatno educirati sebe. Pa su tako svi članovi našeg tima završili certificirani tečaj za rehabilitatora divljih životinja – doc. Maja Lukač, voditeljica Oporavilišta

ni došlo kada za to nema potrebe.

– Naime, mnoge jedinke završe u Oporavilištu i kada za to nema nikakve potrebe, iz pretjerane brige i neznanja građana. Da bismo educirali druge, kroz projekt smo prvo odlučili dodatno educirati sebe. Pa su tako svi članovi našeg tima završili certificirani tečaj za rehabilitatora divljih životinja. Također, gostovali smo u brojnim domaćim i stranim ustanovama koje se bave divljim životinjama, radi edukacije i razmjene iskustva s kolegama. Tijekom projekta proveli smo mnoge edukacije kolega veterinara i biologa,

STUDENTSKI STANDARD

Nikad veći interes za smještaj u studentskom domu u Splitu

Čak 2568 studenata, petstotinjak više nego lani, zatražilo je smještaj u Domu kapaciteta 1173 kreveta, uz još 140 mjesta u Učeničkom domu u Splitu, pa će više od tisuću studenata kod privatnih iznajmljivača

Piše: **MATEJ SUNARA**

Smještaj u studentskom domu u Splitu za nadolazeću akademsku godinu 2023./2024. zatražilo je čak 2568 studenata, petstotinjak više nego prethodnih godina. Domski je smještaj kapaciteta 1173 kreveta, uz još 140 mjesta u Učeničkom domu u Splitu. Drugim riječima, više od tisuću studenata potražiti će smještaj kod privatnih iznajmljivača.

Dva su razloga tolikog broja prijava. Prvi je taj što je Sve-

učilište u Splitu u konstantnoj ekspanziji pa privlači sve veći broj studenata koji žele studirati u gradu pod Marjanom. Drugi je razlog podstanarski smještaj u Splitu, koji je gorući problem. Dugoročni najam gotovo je nemoguće pronaći zbog sezonskog iznajmljivanja. Cijene najma skočile su u nebo, dok se cijena studentskog smještaja u Splitu nije mijenjala već 10 godina unatoč višestrukim poskupljenjima energenata i visokoj inflaciji. Studentski budžet teško može popratiti takav rast cijena privatnog smještaja pa je

sasvim logično da će pokušati ostvariti pravo na studentsku sobu. Studentski centar u Splitu u suradnji sa Studentskim zborom Sveučilišta u Splitu odlučio je barem malo olakšati problem studentima osuđenima na privatni smještaj dodjeljivanjem subvencija za stanovanje.

– Ove akademske godine bit će dodijeljeno 280 subvencija studentima u privatnom smještaju. Subvencija će se studentu podstanaru isplaćivati jednom mjesečno u iznosu od 60 eura i tako 10 i pol mjeseci – rekao nam je **Matko Mat-**

“

Dva su razloga tolikog broja prijava. Prvi je taj što Sveučilište u Splitu privlači sve veći broj studenata, a drugi je podstanarski smještaj u Splitu, koji je gorući problem

ković, pomoćnik ravnatelja za smještaj u Studentskom centru Split. – S realizacijom krećemo koncem listopada i studenti će o svim potrebnim informacijama biti obaviješteni na vrijeme – zaključuje Matković.

Studentski centar u Splitu poziva studente koji su u potrazi za smještajem da posjete njihovu internetsku stranicu www.oglasnik.scst.hr, koja je već tri godine od velike pomoći studentima koji traže stan ili cimer. Na internetskom oglasniku stanova najmodavci mogu besplatno oglašiti

ti stan koji nude u najam bez potrebe plaćanja agencijske provizije. Oglas kreiraju preko par klikova uz samostalno određivanje cijene. S druge strane, student preko internetskog oglasnika uz upotrebu određenih filtera može jednostavno pronaći stan s odgovarajućom cijenom te provjeriti udaljenost potencijalnog stana od njegova fakulteta. Ako ste već pronašli stan, ali nemate cimer ili cimericu, za vas je ovaj oglasnik idealno rješenje jer stranica nudi i opciju pronalaska cimera.

AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE OBJAVILA KOJI SU STUDIJI NAJTRAŽENIJI U JESENSKOM ROKU

Veliki interes za Kineziologijom u Splitu

Sredinom srpnja objavljene su konačne rangliste za upis na preddiplomske, stručne i integrirane studijske programe na visokim učilištima u ljetnom upisnom roku 2023. godine. Nakon ljetnog roka na fakultetima u državi ostalo je slobodno 13.625 mjesta, a dobar dio njih trebao bi se popuniti u jesenskom roku.

U tijeku je i provedba ispita državne mature u drugom roku, koja traje od 21. kolovoza do 6. rujna, a za ovaj jesenski rok prijavilo se 5276 kandidata.

Dakle, izvjesno je i kako će i nakon što završe upisi u ovom roku, opet ostati neupravljenih mjesta na brojnim fakultetima. No, izvje-

sno je i da će se neki do početka akademske godine sasvim sigurno 2023./24. popuniti.

Agencija za znanost i visoko obrazovanje 21. kolovoza je objavila kakvo je stanje s prijavama na prijediplomske studije i to u odnosu na prvih 10 studija prema omjeru prvih izbora i kvote, te prvih 10 studija prema broju prvih izbora. Pritom su uzeli u obzir samo studijske programe s kvotom višom od 10.

Akademija dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, odnosno njihov studij Glume najtraženiji je u jesenskom roku: ostalo im je mjesta za samo 12 brucosa, a na ta mjesta pretendira čak 103 kandidata kojima je Gluma na ADU prvi izbor.

Dakle, omjer broja prvih

DUJE KLARIĆ/CROPX

izbora i dostupnih upisnih mjesta od 8,58. Slijedi stručni studij Poslovna ekonomija na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu, a na trećem je mjestu Kineziologija na Kineziološkom fakultetu u Splitu.

Na splitskom studiju Kineziologije za jesenski je rok ostalo slobodno 12 mjesta, a prema ovim privremenim podacima Agencije za znanost i visoko obrazovanje ukupno je 56 kandidata kojima je to prvi izbor. Dakle, omjer je visokih 4,67.

Što se tiče Sveučilišta u Splitu, velik je interes i za studiranjem na Odjelu za forenzične znanosti, Odjelu za stručne studije na Kopilici, zatim na preostalim mjestima na Pravnom fakultetu, Ekonomiji.

D.B.

SAŠA BURIĆ/CROPIX

IN MEMORIAM

Preminuo prof. emer. Nikola Rožić

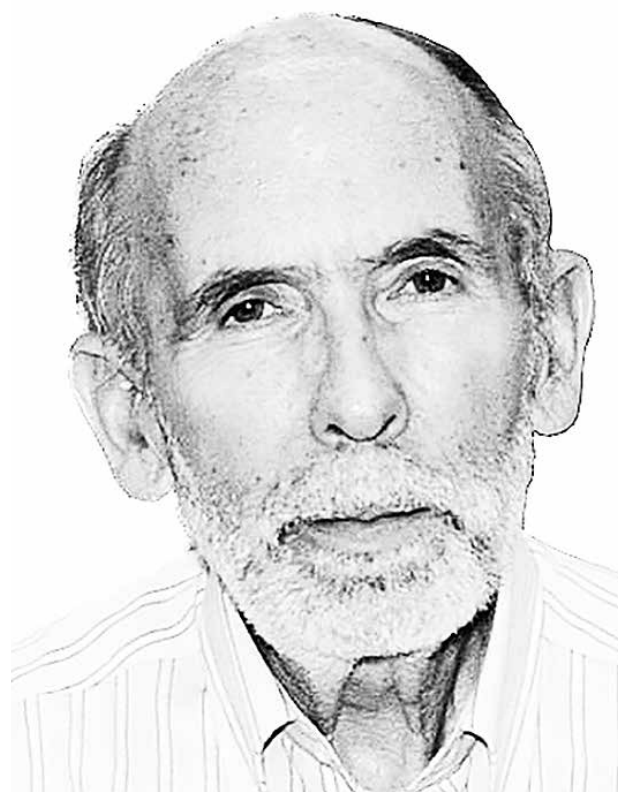
Tijekom više od pet desetljeća posvećenih predanom i plodnom radu značajno je pridonio razvitku znanstvene, nastavne i stručne djelatnosti FESB-a i Sveučilišta u Splitu, a posebice njihovoj međunarodnoj afirmaciji

Stugom javljamo da je dana 11. kolovoza 2023. preminuo prof. emer. Nikola Rožić, istaknuti znanstvenik i profesor Sveučilišta u Splitu, Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje.

Tijekom svog dugogodišnjeg plodnog znanstvenog, nastavnog i stručnog rada ostvario je izniman doprinos razvitku Fakulteta i Sveučilišta u Splitu u poljima elektrotehnike i računarstva, a posebice u području informacijske i komunikacijske tehnologije. Nikola Rožić rođen je 16. siječnja 1942. godine u Splitu, gdje je završio osnovnu i srednju tehničku školu. Godine 1962. upisao se na Elektrotehnički fakultet u Splitu. Diplomirao je 1967. godine na odjelu elektroenergetike, a godinu dana kasnije na odjelu elektronike. Magisterij znanosti stekao je godine 1977. na Elektrotehničkom fakultetu u Ljubljani. Doktorsku disertaciju s temom iz područja primjene statističkih metoda u prognoziranju stohastičkih procesa obranio je na istom fakultetu godine 1980.

Godine 1969. zaposlio se kao asistent na Visokoj tehničkoj školi u Zagrebu. Od ožujka 1971. zaposlen je na Elektrotehničkom fakultetu u Splitu, kasnije FESB-u, najprije na Katedri za teoretsku elektrotehniku, a potom na Katedri za komunikacijske i informacijske sustave. Godine 2004. izabran je u zvanje redovitog profesora u trajnom zvanju u znanstvenom polju elektrotehnike, a godine 2006. izabran je u zvanje znanstvenog savjetnika za znanstveno polje računarstva. Nastavna djelatnost prof. emer. Nikole Rožića rezultirala je iznimnim doprinosom razvitku studijskih programa u području informacijske i komunikacijske tehnologije te računarstva.

Tijekom višegodišnjeg nastavnog rada uspostavio je nastavu na 13 predmeta na dodiplomskim studijima, 3 predmeta na preddiplomskim studijima, 5 predmeta na diplomskim studijima te 5 predmeta na poslijediplomskim studijima. Sudjelovao je i u nastavi poslijediplomskog studija na Fakultetu elektrotehnike i računarstva u Zagrebu kao sunositelj predmeta Digitalna analiza i sinteza slučajnih signala. Razvio je 9 laboratorija, od kojih 5 od početka. U svojstvu mentora vodio je izradu brojnih doktorskih, magistarskih i diplomskih radova. Bio je voditelj, a zatim i predsjednik Odbora za poslijediplomski studij elektrotehnike i informacijske tehnologije na FESB-u.

U okviru svoje stručne djelatnosti prof. emer. Nikola Rožić dao je posebno značajan doprinos razvitku suradnje s gospodarstvom, uključujući projekte s vodećim tvrtkama u Hrvatskoj u području informacijske i komunikacijske tehnologije. Suosnivač je zajedničkog istraživačkog laboratorija s tvrtkom Ericsson Nikola Tesla.

Objavio je dvije knjige samostalno, dva poglavlja u knjigama publiciranim u inozemstvu, šest udžbenika te četiri stručna rječnika (u koautorstvu). Ukupno je objavio više od 250 znanstvenih i stručnih radova te projektnih elaborata. Bio je voditelj ukupno 46 projekata, od čega 6 međunarodnih, a na 26 projekata bio je voditelj zadataka. Urednik je 30 zbornika znanstvenih radova i 30 zbornika stručnih radova međunarodnih konferencija. Suosnivač je i predsjednik udruge za komunikacijske i informacijske tehnologije (CCIS) koje je od 2002. godine u statusu sestrinskog društva udruge *IEEE Communications Society* (ComSoc).

Kao predsjednik udruge sudjelovao je na šest globalnih skupova sestrinskih udruga, a bio je i član Upravnog odbora sestrinskih udruga ComSoc. Suosnivač je i predsjednik uredničkog odbora međunarodnog znanstvenog časopisa *Journal of Communications Software and Systems* citiranog u bazama znanstvenih radova WoSCC i Scopus. Suosnivač je i predsjednik programskog odbora međunarodne znanstvene konferencije SoftCOM tijekom protekle 31

godinu. Bio je član programskih odbora više znanstvenih konferencija organiziranih u inozemstvu.

Prof. emer. Nikola Rožić obnašao je više značajnih dužnosti u akademskoj zajednici. Bio je dopredsjednik Upravnog Vijeća Sveučilišta u Splitu te član Područnog vijeća za tehničke znanosti. Bio je član Znanstvenog vijeća za tehnološki razvoj HAZU te član Hrvatske akademije tehničkih znanosti (HATZ) u Odjelu informacijskih sustava. Godine 1997. odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Rudera Boškovića. Godine 2010. dobio je nagradu IEEE Communications Society za izniman doprinos na području komunikacijskog softvera te udruge IEEE Hrvatska sekcija za izniman doprinos inženjerskoj edukaciji. Godine 2011. nagrađen je Godišnjom nagradom Sveučilišta u Splitu. U listopadu 2012. godine izabran je u počasno zvanje professor emeritus na Sveučilištu u Splitu.

U svojstvu profesora emeritusa aktivno je djelovao kao predsjednik uredničkog odbora znanstvenog časopisa, predsjednik programskog odbora znanstvene konferencije i kao znanstvenik u istraživačkom radu i publiciranju znanstvenih radova u prestižnim znanstvenim časopisima. Tijekom više od pet desetljeća posvećenih predanom i plodnom radu prof. Nikola Rožić značajno je pridonio razvitku znanstvene, nastavne i stručne djelatnosti FESB-a i Sveučilišta u Splitu, a posebice njihovoj međunarodnoj afirmaciji.

FESB.HR

DODATNA EDUKACIJA

STEM radionice Geotehničkog fakulteta u Varaždinu

Učenci na radionici izrade geoda

STEM centar je osnovan i svečano otvoren 19. svibnja 2023. godine udruženim snagama i voljom djelatnika Hrvatskog društva inženjera geotehnike (HDIG) i pojedinih djelatnika Geotehničkoga fakulteta u Varaždinu. Ovim STEM centrom obogaćeni su Geotehnički fakultet, grad Varaždin i Varaždinska županija jer se u njemu na pristupačan i zabavan način mogu educirati djeca osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta kroz sadržaje koje u svojim školama u tom obliku ne mogu naći

Piše:

SAŠA ZAVRTNIK, DR. MED. VET.

Danas više ne živimo u ne tako dalekom vremenu naših djedova i baka, prije nekih sedamdesetak godina, kada se školovanje često puto moralo zapostaviti zbog rada u domaćinstvu, na obiteljskom gospodarstvu, na polju i ispaši. Tako današnja djeca od sedam godina ne znaju kako je to voditi guske ili krave na ispašu, niti kako čuvati svinje, ili pak okopavati vinograd, ali im je zato osnovna i srednja škola obvezna i uz nju imaju nebrojene mogućnosti dodatne edukacije. Jedna od takvih mogućnosti, koja povezuje osnovnoškolske i srednjoškolske sadržaje s onima na fakultetu jest STEM centar za djecu i mlade u Varaždinu, na Geotehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

STEM centar je osnovan i svečano otvoren 19. svibnja 2023. godine udruženim snagama i voljom djelatnika Hrvatskog društva inženjera geotehnike (HDIG) i pojedinih djelatnika Geotehničkoga fakulteta u Varaždinu. Geotehnički fakultet je za taj projekt ustupio svoj prostor nekadašnjeg atomskeg skloništa, dok je HDIG putem svog projekta iz sredstava europskih fondova osigurao oko milijun kuna, odnosno oko sto trideset tisuća eura. Suradnici na istomenu projektu u okviru kojega je centar i osnovan jesu Hrvatsko društvo za inženjerstvo okoliša, Udruga diplomata Geotehničkog fakulteta AMAC-GFV, Odred izviđača "Varaždin" i Društvo građevinskih inženjera i tehničara Varaždin. Na konferenciji prilikom otvorenja o putu od ideje do ostvarenja te izazovima i njihovu prevladavanju govorili su predsjednik HDIG-a Nenad Petrović, dekan Geotehničkog fakulteta izv. prof. dr. sc. Hrvoje Meaški, voditeljica projekta Petra Kereži Šćuric te voditeljica Centra doc. dr. sc. Jelena Loborec.

Centar u svojim 170 m² ima multifunkcionalnu učionicu, kao i STEM praktikum, a sadržji i Geološku zbirku koja

Prva grupa učenika iz Osnovne škole grofa Janka Draškovića Klenovnik na otvorenju STEM centra

Polaznici radionica STEM centra za djecu i mlade na Geotehničkom fakultetu

broji više od 160 različitih minerala i stijena. Zbirku je moguće razgledati i virtualnom šetnjom te prelistati katalog na web-stranici Centra stem.gfv.hr. Kako bi kvaliteta održanih radionica bila na visokoj razini, voditelji Centra i volonteri sami su pohađali edukacije i bili na studijskim putovanjima sa svrhom boljeg upoznavanja prakse u provođenju STEM aktivnosti. Radionice koje organizira centar u početnoj su fazi besplatne, a

za učenike izvan grada Varaždina osiguran je isto tako besplatan prijevoz.

STEM centar za djecu i mlade, baš kao i Geotehnički fakultet sa svojim studijskim programima, djeluje u području inženjerstva okoliša nudeći jedan zanimljiv i interdisciplinarni pristup učenju. Programi koje centar nudi su: "Moja Zemlja", "Stijene oko nas", "Voda na Zemlji", "Okoliš, onečišćenje i energija" te "Digitalne tehnologije

u geoznanostima". Na interaktivnim radionicama djeca i mladi uče kroz male projektne zadatke, postavljanje pitanja, razmišljanje o rješenjima, a sve u smjeru očuvanja našeg okoliša i održivog razvoja društva. Primjerice, učenici su mogli izradivati model vulkana, fosilne otiske, male geode, mini vjetrenjače koje proizvode električnu energiju.

Do završetka projekta u centru je educirano više

od 550 djece iz 12 osnovnih i srednjih škola s područja Varaždinske županije. Ako djeca i njihovi učitelji iz nekog razloga nisu mogli doći na Geotehnički fakultet, voditelji s volonterima centra izašli su im u susret i došli u njihove škole te zajedno odradili terenske STEM radionice. Na taj su način djeca mogla učiti o važnosti inženjerstva okoliša na vlastitom terenu i pokazati svoju kreativnost i timski sudjelovati u predstavljenim zadacima.

Ovim STEM centrom obogaćen je Geotehnički fakultet, grad Varaždin i Varaždinska županija jer se u njemu na pristupačan i zabavan način mogu educirati djeca osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta kroz sadržaje koje u svojim školama u tom obliku ne mogu naći. Praktična znanja iz STEM područja, posebno inženjerstva okoliša, djeca usvajaju kroz poticanje znatiželje i kritičkog promišljanja određenih problema. Izlet na drugu i drugačiju obrazovnu ustanovu uz nesvakidašnje motivirane voditelje djeci zasigurno pruža posebno iskustvo izdvojeno od njihove školske svakodnevice, što je dobar način da im doživljeno ostane trajnije upamćeno.

“

STEM centar za djecu i mlade djeluje u području inženjerstva okoliša, nudeći zanimljiv i interdisciplinarni pristup učenju. Programi su: 'Moja Zemlja', 'Stijene oko nas', 'Voda na Zemlji', 'Okoliš, onečišćenje i energija' te 'Digitalne tehnologije u geoznanostima'

Aktivnosti STEM centra za djecu i mlade će se nastaviti pa je moguće kontaktirati centar glede dogovora o predstojećim radionicama. Ove, uz već prije odradene i objavljene radionice Geotehničkoga fakulteta, vezane uz važnost pčela i održanje bioraznolikosti, ulogu tla, značenje i čuvanje vodnih resursa, pridonose povezivanju viših i nižih stupnjeva obrazovanja razvijajući osjećaje i spoznaju odgovornosti spram našeg okoliša i jedinog planeta na kojemu postoji život u ovako predivnu obliku.

“

STEM centrom obogaćeni su Geotehnički fakultet, grad i županija jer se u njemu mogu na pristupačan i zabavan način educirati djeca kroz sadržaje koje u svojim školama, u tom obliku, ne mogu naći

PRIJAVE ZA PROGRAM NA VENECIJANSKOM
ARHITEKTONSKOM BIJENALU

INTERAKCIJE 2023 Homo Aquaticus: predavanja i radionica

Radionica se bavi mogućim implikacijama globalnih klimatskih promjena, kao i tehnološkim, ekonomskim i političkim budućnostima u lokalnom kontekstu Jadrana i Mediterana

Radionica u sklopu diskurzivnog programa hrvatskog paviljona na ovogodišnjem Venecijanskom arhitektonskom bijenalu, pod naslovom INTERAKCIJE 2023: Homo Aquaticus, održat će se od 11. do 14. listopada na Odsjeku za dizajn vizualnih komunikacija Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu. Rezultati radionice bit će prezentirani i objavljeni u sklopu predstavljanja hrvatskog paviljona na Venecijanskom bijenalu arhitekture. Sudjelovanje na radionici je besplatno, broj sudionika ograničen je na 20, a rok za prijave je 8. rujna.

Radionica INTERAKCIJE 2023: Homo Aquaticus četverodnevno je intenzivno događanje, a ugostit će predavanja, rasprave, izložbu i radionicu za studente diplomskih i poslijediplomskih studija, istraživače i mlade praktikante koji se bave kreativnim praksama u različitim područjima kao što su arhitektura, dizajn, umjetnost, digitalne tehnologije, psihologija, društvena i prirodna znanosti i sve ostale sudionike koji smatraju da bi mogli pridonijeti ovoj temi.

Radionica se bavi mogućim implikacijama globalnih klimatskih promjena (i drugih povezanih kriza), kao i tehnološkim, ekonomskim i političkim budućnostima u lokalnom kontekstu Jadrana i Mediterana. Radionica kritički promišlja romantizira-

ne visokomodernističke vizije budućnosti i života pod morem usredotočene na čovjeka koje su postale dio naše popularne kulture. Sudionici će se usredotočiti na potencijalne utopijske zajednice bliske budućnosti, osmišljavajući moguće nove društvene, energetske i druge koncepte, putem spekulativnog dizajna i srodnih pristupa, ne bi li kreirali nova mjesta otpornosti zajednice, ali ne kao mjesta utopijskih novih početaka, već kao mjesta tranzicije u sadašnjosti prema novim i drugačijim društvima, zajednicama nade i zajednicama budućnosti.

Događaj organiziraju Ivica Mitrović (kustos diskurzivnog programa Hrvatskog paviljona u Veneciji, Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu) i Oleg Suran (Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu), uz Miu Roth i Tončija Čerinu (kustosi hrvatske izložbe na Bijenalu). Voditelji radionice su Valentin Grailla i Oliver Troff, istraživači dizajna s ENS Paris-Saclay (Sveučilište Paris-Saclay, Francuska). Gosti diskurzivnog programa (predavanja i rasprava) su sociolog i pisac Gennaro Asscione (Sveučilište u Napulju "L'Orientale," Italija) i mikrobiolog i ekolog Mladen Šolić (Institut za oceanografiju i ribarstvo, Split, Hrvatska). Više gostiju bit će najavljeno u rujnu.

UNIST.HR

“
Sudionici će se usredotočiti na potencijalne utopijske zajednice bliske budućnosti, osmišljavajući moguće nove društvene, energetske i druge koncepte, putem spekulativnog dizajna i srodnih pristupa

“
Rezultati radionice bit će prezentirani i objavljeni u sklopu predstavljanja hrvatskog paviljona na bijenalu. Sudjelovanje je besplatno, broj sudionika ograničen na 20, a rok za prijave je 8. rujna

SHUTTERSTOCK

STUDENTI PIŠU

Pokreće se novi doktorski studij

PIŠE:
IRENA RADOSLAV

Upravljanje digitalnim inovacijama novi je doktorski znanstveni studij koji pokreću Fakultet organizacije i informatike (FOI) i Ekonomski fakultet Zagreb. Riječ je o jedinstvenom studiju u Hrvatskoj koji interdisciplinarno povezuje ekonomiju i informacijske i komunikacijske znanosti. Cilj studija je stavljanje većeg naglaska na inovativnu primjenu informacijskih tehnologija u poslovanju. Senat je donio odluku o prihvatanju navedenog studija te je u tijeku završna faza u kojoj se čeka dopusnica za izvođenje nad-

ležnog Ministarstva znanosti i obrazovanja i Agencije za visoko obrazovanje RH.

Motivi za osnivanje studija Upravljanje digitalnim inovacijama su različiti, a jedan od glavnih je pojava umjetne inteligencije koja uvelike mijenja suvremeno poslovanje. Upravo zato, potrebni su stručnjaci koji će znati kako upravljati procesom inovacije kako bi poslovni svijet mogao pratiti nove tehnološke trendove.

Ovim će studijem Fakultet organizacije i informatike (FOI) i Ekonomski fakultet Zagreb učvrstiti svoju poziciju u regiji te pojačati visoko obrazovanje i njegovu kvalitetu. Naime, FOI je jedan od vodećih fakulteta u području informacijskih znanosti i informatike

u regiji, a Ekonomski fakultet Zagreb jedan je od najprestižnijih fakulteta u području ekonomije u Hrvatskoj i šire, s bogatom stogodišnjom tradicijom i renomiranim stručnjacima.

Studij Upravljanje digitalnim inovacijama usmjeren je na privlačenje studenata iz cijele Hrvatske, ali i izvan nje te će se zbog toga izvoditi i na hrvatskom i na engleskom jeziku. Također, nudit će dva načina izvođenja, kontakti i na daljinu, online te hibridno.

Više informacija o studiju i upisima možete dobiti u referadi za poslijediplomske studije FOI-ja na kontakt: pd-sreferada@foi.unizg.hr ili na broj telefona +385 42 390 808.

Trebaju li godine studiranja ulaziti u radni staž?

PIŠE:
DOMINIK OMERVIĆ

Koliko danas vrijedi fakultetska diploma i vrijedi li uopće studirati? To su pitanja koja se u posljednje vrijeme mogu zapaziti među studentima. Nažalost, fakultet se sve više počinje gledati kao srednja škola, samo jedna mala stavka u životopisu koju moraš imati za pronalazak posla. Taj uvjet ne bi bio toliki problem da završetak fakulteta znači da je osoba koja ga je završila u potpunosti spremna za tržište rada. Kada se uzme u obzir da je ona osoba koja je nakon srednje škole krenula raditi unutar pet godina, koliko u najboljem slučaju traje fakultetsko obrazovanje, mogla kroz svoj rad steći oko 50 tisuća eura plus pet godina radnog staža.

Naravno, ovdje je riječ o zanimanju za koje nije potrebna visoka stručna sprema, ali sve je više takvih zanimanja koje zahtijevaju određen paket znanja i vještina koje ne možeš dobiti na fakultetu, već isključivo kroz stručnu praksu. Kako bi se olakšalo studentima i dalo određeni poticaj za studiranje, platfor-

ma “Umirovljenici zajedno” tražila je od Vlade priznavanje trajanja redovitog studija u radni staž, kako bi se smanjile razlike u prihodima i stažu između visokoobrazovanih i ostalih građana.

Prednost ove politike je činjenica da bi mlada osoba nakon stjecanja diplome magistra imala i godine staža što stvara mogućnost prijave na brojne oglase za poslove koji su kao kriterij imali nekoliko godina radnog staža.

Ova praksa je već nekoliko godina zastupljena u Poljskoj koja pet godina studiranja pri-

znae kao osam godina radnog staža.

Ukoliko ovaj prijedlog uđe u razmatranje utoliko je za vjerovati kako će se pojaviti i brojni argumenti zašto on nije dobar, poput pitanja na koji način bi se računale godine staža ako netko studira više od pet godina i slično, ali kako kaže jedna poslovica: “Gdje postoji volja, postoji način”. Svakako bi uz ovaj prijedlog trebalo nadodati i pitanje zašto studentski rad ne ulazi u godine radnog staža, no to je tema za sebe i priča za neku drugu kolumnu.

JURE MIŠKOVIĆ/CROPIX

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU

Zbog velikog interesa završni ispit smo odigrali četiri puta

Za ispit iz Scenskog govora izveli smo Pinterova "Kućepazitelja" u maloj dvorani pored Scene A. Po izvedbi je moglo prisustvovati svega 30-ak gledatelja pa smo zbog velikog interesa ispit morali ponavljati - kazao je Mate Tavrić.

Piše: MILA PULJIZ

O ni su studenti 4. godine prijediplomskog studija. Glume na Umjetničkoj akademiji Split: Mia Bujan, Mihael Elijaš, Filip Luka Gospić, Danica Katunarić, Petra Krolo, Katarina Lekić, Kristian Šupe, Mate Tavrić, Denis Tomić i Zdravko Vuke- lić. U sklopu završnog ispita na kraju svakog semestra pred- diplomskog studija studenti izvo- de poznate kazališne predsta- ve. Predstave se izvođe u vidu tri osnovna praktična pred- meta: gluma, scenski govor te scenski pokret sa svrhom rada na praksi te iskustvu studenata glume, kao i disciplini te učenju rada u ansamblu. Razgovarali smo s njima povodom uspješne izvedbe Čehovljeve "Tri sestre".

- Čehovljeve "Tri sestre" od-

ličan su, zahtjevan i izazovan komad. Rad je bio fokusiran na istraživanje lica, njihovih ka-

raktera i promjena koje im se kroz komad događaju. Drago mi je što je tako jer nas je nagnalo

da se najprije posvetimo sadržaju, a nikako formi. Tako bi uvijek trebalo biti, a s nikakvim produkcijskim mogućnostima, ovo je bio dobar način da se to provede u djelo. Uz mentorstvo profesora Gorana Golovka, asistenticu Anu Mariju Veselčić i stručnog suradnika Nenada Srdelića, svoje smo uloge promišljali i gradili mjesecima - uz mnoge korisne vježbe, stručnu literaturu i pitanja na koja smo tražili neizostavne odgovore. Čehovljevo djelo otvara prostor za igru i zabavu, ali u tome iziskuje temeljitost i promišljenost, kao i autentičan glumački izričaj. Sigurna sam da smo svi u izradi ovog komada na četvrtoj godini Glume dobili novo znanje i stekli potrebnu disciplinu, ali i otkrili puno o sebi - kazala je Petra Krolo.

A kako izgleda sam proces izlaska na pozornicu, kao i pri-

preme za ovaj trenutak, ima li treme?

- Malo prije izlaska na pozornicu, pri ispitu, trema je jednaka kao u izvedbama u kazalištu. Studenti si pomažu vježbama disanja te zagrijavanjima kako bi smanjili nervozu i što prirodnije ušli u scenu. Daka- ko, osjećaj ispunjenosti pri završetku predstave popraćenim pljeskom publike podsjeća na vrijednost upornog rada, truda i doživotnog učenja, koji karakteriziraju zanat glume - objasnila je Katarina Lekić.

- Ovisno o tekstu koji radimo, ali za izvedbu se pripremamo otprilike šest tjedana. Sam proces počinje sa čitaćim probama za stolom, analizom lica, odnosa i priče. Potom se prelazi u prostor kako bi se uspostavila mizanscena. U konačnoj fazi dolaze kostimi, šminka, svjetlo i glazba te se prolaze tzv. progo-

ni, odnosno probe komada bez prekidanja uz redateljevo bilježenje opaski - dodala je Mia Bujan. Kazališne daske su poziv, a traje li taj poziv, strast i ljubav od malih nogu?

- Da. Gluma me oduvijek zanimala, od malih nogu sam na sceni kroz različite izvedbene umjetnosti. S glumom kao takvom sam počeo u dobi od sedam godina u Učilištu Zagrebačkog kazališta mladih i tamo ostao do 19. godine. A planovi za budućnost - veliki. Domaće tržište i kazalište su mi prioritet, ali također se vidim u filmskim i televizijskim formatima. Također, volio bih se okušati i u voditeljskom poslu na televiziji, radiju i na eventima uživao, okušati se u kazališnoj režiji i glumačkoj i dramskoj pedagogiji - podijelio je Denis Tomić, a njegov kolega Mate Tavrić kazao nam je da su mladi ipak, koliko se možda na prvu ne čini tako, zainteresirani za odlazak u kazalište.

- Zainteresirani su! Posebno za kazalište, a tomu svjedoči veliki broj gledatelja koji rado posjećuju naše ispite i uvijek dupkom popune dvoranu na Gripama ili "Scenu A". Ulaz je slobodan i svaki ljubitelj kazališta je dobrodošao! Zanimljivo je da nisu samo obitelji i rodbina stalna publika, već i prijatelji naših prijatelja koji dođu gotovo pa slučajno na ispit i oduševise se pa nas često pitaju: a kada ćete opet igrati? Nedavno smo za završni ispit iz Scenskog govora izveli Pinterova "Kućepazitelja" u maloj dvorani pored Scene A. Po izvedbi je moglo prisustvovati svega 30-ak gledatelja pa smo zbog velikog interesa ispit odigrali čak četiri puta - kazao je Mate Tavrić.

“

Za izvedbu se pripremamo otprilike šest tjedana. Sam proces počinje sa čitaćim probama za stolom, analizom lica, odnosa i priče. Potom se prelazi u prostor kako bi se uspostavila mizanscena - objašnjava Mia Bujan

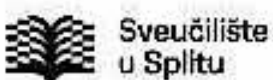
IZLOŽBA / EXHIBITION „LUNADROM“

ZDRAVKO MILIĆ

21. 8. - 6. 9. 2023.

Svečano zatvaranje izložbe bit će u srijedu 6. 9. 2023. u 20 sati.

Svečanom zatvaranju izložbe nazočit će autor Zdravko Milić uz kustosa izložbe Igora Brešana.

Sveučilišna galerija

KNJIŽEVNA PREPORUKA

Roman ‘Sva moja lica’ već je osvojio čitatelje, a priprema se i film na Netflixu

Piše: **KATARINA MALJKOVIĆ**

Tess Sharpe autorica je brojnih poznatih i voljenih naslova obuhvaćajući širok raspon žanrova od romana za mlade do trileru za odrasle. Roman *Sva moja lica* objavljen je u siječnju 2021. godine, a već prije objavljivanja bio je na vrhu mnogih lista najočekivanijih knjiga godine. Roman je napokon preveden kod nas u izdanju nakladnika Znanje, a ja moram priznati kako mi je iznimno drago i jedva čekam da mnogi otkriju ovu famoznu priču. Već od svoje sedme godine, Nora (iako joj to nije pravo ime) se oblikovala u savršene persone kćeri kakvu je njena majka trebala. Za svako od svojih prevara, njena majka trebala je idealnu, novu, posebnu verziju kćeri, a Nora je uloge igrala do savršenstva. Ipak, uloji su bili visoki, rizik je bio neizbježan, a majka nije odobravalala ništa osim savršenstva. Svaki lažni identitet Noru je naučio nečemu novom: kreativnosti, prijeviri, strahu, žrtvi, lukavstvu. Od dana kada joj je njena polusestra Lee (ni njoj to nije pravo ime, mislim da uvidate uzorak) pomogla da pobjegne iz otrovnih kandži njihove majke prošlo je 5 godina - i mnogo sati terapije. No, sa 17 godina Nora se još uvijek ne može skroz naviknuti na normalan civilni život.

Smrtonosna tajna

Život joj se ponovno okreće naglavačke (ako je uopće moguće da postane još luđim no što je dotada bio) kada je uzeta kao talac u pokušaju pljačke banke zajedno sa svojom djevojkom, Iris, i bivšim dečkom, Wesom (kada joj je započeo dan, Nora je mislila kako je ovaj neugodan susret najgore što će trebati preživjeti, no iznenađenja stvarno čekaju iza svakog ugla). Naime, dvojica naoružanih muškaraca upali su u banku, divljački pucajući i zahtijevajući upravitelja. No, kad im se plan izjalovi, dvojica pljačkaša uzimaju osoblje i mušterije za taoce, zaključavaju ih i zabarikadiraju vrata. Policije u gradu nema puno, najbliži SWAT tim udaljen je nekoliko sati, a naoružani napadači postaju sve nervozniji. Kako bi sebe i njih iz situacije izvukla živima, Nora kopa duboko u sebe i svoju prošlost, priziva

Sva moja lica

jući sva svoja lica, sve različite persone djevojčica koje je ikada bila, i prisjeća se svega što ju je majka ikada naučila kako bi izmanipulirala dvojicu pljačkaša i uvjerila ih da ih puste. Uvjeti u banci postaju sve gori, a Nora polako počinje shvaćati da ti pljačkaši imaju vlastiti smrtonosni plan i da je jedina šansa da preživi ta da otmičarima otkrije svoj pravi identitet. Norina već mračna prošlost ima i smrtonosnu tajnu od koje godinama bježi, a mogla bi se pokazati daleko opasnijom od svega što joj pljačkaši mogu dobaciti. Tess Sharpe igra se naracijom u knjizi, te je vrijeme radnje nelinearno. Norina perspektiva vodi nas zamršenim, nelinearnim slojevima, otkrivajući dovoljno prošlosti kako bi čitatelji uvidjeli za što je sve sposobna te što planira. Iako je

tenzija priče talaca u banci napeta te puna neizvjesnosti, flashbackovi na Norinu prošlost ne utječu negativno na napetost koju Sharpe gradi. Dapače, pomaže u njejoj gradnji, jer Norina prošlost pokreće radnju i utječe na sadašnjost, te je s njom neprekidno vezana. Roman je iznimno napet te ga nećete moći ispustiti iz ruku, a u suštini se bavi problematikom identiteta, ocrtavajući različite načine zlostavljanja, traume iz prošlosti, a u srži svega drži nadu u izlječenje i bolju budućnost. Roman Sva moja lica već je osvojio čitatelje diljem svijeta, a u pripremi je i adaptacija u formi filma na Netflixu, gdje glavnu ulogu Nore igra talentirana mlada glumica Millie Bobby Brown, svima već dobro poznata po seriji Stranger Things.

ZNANJE

VELIKA NOVOST ZA STUDENTE U IDUĆOJ AKADEMSKOJ GODINI

Stiže nova i bolja ‘iksica’

Nove ‘iksice’ imat će ugrađen i europski studentski identifikator

Od sljedeće akademske godine studentima se izdaju nove “iksice”. Nove, digitalne inačice će biti beskontaktna, omogućavati će jednostavan ulazak na fakultete i domove,

a imat će i taktilne oznake za slijepe i slabovidne. Prednja strana će biti jednaka za sve, dok će pozadinu personalizirati svako Sveučilište. Novost je i to što studenti kada upišu

diplomski studij više neće trebati mijenjati “iksicu”, čime se vijek trajanja “iksice” produžuje na cijelo vrijeme studiranja, a osim jednostavnosti, “iksice” će biti i jeftinije. Studentima postojeća studentska iskaznica vrijedi do trenutka prestanka njihova statusa studenta i ne moraju ju je mijenjati. Novost je i mobilni studentski identitet u sklopu digitalnog novčanika unutar besplatne aplikacije Certilia! Predstavnici Ministarstva znanosti i obrazovanja, Hrvatskog studentskog zbora (SZST), Sveučilišnog računskog centra, Agencije za komercijalnu djelatnost, predstavnici Rektorskog zbora, Zbora veleučilišta nekoliko su mjeseci radili na izradi Nacrta prijedloga Pravilnika o studentskoj iskaznici te grafičkog dizajna i tehničkih postavki korištenja nove beskontaktna tiskane studentske iskaznice i implementaciji digitalne inačice. Nova digitalna studentska iskaznica približit će Hrvatsku digitalnom europskom društvu, ali i europskom prostoru obrazovanja u kojem je izvrsnost dostupna svima. Naime, Hrvatska je prva članica u Europskoj uniji koja svim studentima izdaje studentske iskaznice usklađene s Europskom studentskom iskaznicom (European Student Card), što za hrvatske studente znači niz prednosti. Nove “iksice” imat će ugrađen i europski studentski identifikator. Tako će studenti imati bolje iskustvo studiranja ne samo na domaćim sveučilištima, već i na studijima unutar Europske unije.

SZST

STUDENTSKI CENTAR SVEUČILIŠTA U SPLITU NUDI BESPLATNU REKLAMU NEKRETNINE

‘Preko našeg oglasnika studentima najlakše do stana’

Koristeći ponuđene filtere lako mogu provjeriti i udaljenost potencijalnog stana od fakulteta na kojem studiraju - ističu u SC-u

Iz splitskog sveučilišnog Studentskog centra pozivaju najmodavce da iznajme svoj stan uz pomoć oglasnika SC-a Split. Ove godine oboren je rekord u prijavama za mjesto u studentskom domu, ali mjesta su ograničena pa će brojni studenti sreću potražiti u privatnom smještaju. Internet-ska stranica www.oglasnik.scst.hr velika je pomoć i studentima koji traže stan ili cimeru, ali i najmodavcima koji izdaju svoj stan u najam.

Sveučilište u Splitu je u ekspanziji i na njemu studira nešto više od 18.000 studenata. Studentski domovi “Bruno Bušić”, “Dr. Franjo Tuđman” te Hostel Spinut nude 1173 kreveta, što je nedovoljno na ukupan broj studenata. Jedino je rješenje potraga za privatnim smještajem.

Dragi najmodavci, možda se upravo među studentima krije vaš idealan stanar. Na internetskom oglasniku stanova Studentskog centra Split možete besplatno oglašiti stan koji nudite u najam bez potrebe plaćanja agencijske provizije. Oglas kreirate preko par klikova uz samostalno

Jakov Prkić/Cropix

određivanje cijene i vremenskog intervala dostupnosti stana. Također, samostalno kreirate opis stana, ostale informacije koje smatrate korisnima i imate mogućnost prilaganja fotografija stana. S druge strane student preko internetskog oglasnika uz upotrebu određenih filtera može jednostavno pronaći stan s odgovarajućom cijenom i u željenom kvartu, također zaobilazeći agencijsku provizi-

ju. Koristeći ponuđene filtere lako mogu provjeriti i udaljenost potencijalnog stana od fakulteta na kojem studiraju - ističu u SC-u, pozivajući najmodavce da oglašavaju svoje stanove na njihovom oglasniku i na taj način olakšaju život i sebi i studentima. Poučeni dosadašnjim trogodišnjim iskustvom rada ove aplikacije, svi oglašeni stanovi pronađu svoje stanare u rekordnom roku - tvrde. **WD.B.**

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Ljiljana Arambašić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području prirodnih znanosti, polje matematika

Jagor Bučan izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u umjetničkom području likovnih umjetnosti, polje slikarstvo

Danko Čorić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Lidija Dedi izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Boris Duralija izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Nives Galić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području prirodnih znanosti, polje kemija

Daniel Kovač izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u umjetničkom području likovnih umjetnosti, polje kiparstvo

Zrinka Lukač izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Tomislav Malvić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području prirodnih znanosti, polje geologija

Zoltan Novak izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u umjetničkom području likovnih umjetnosti, polje slikarstvo

Goran Pristaš umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u umjetničkom području kazališne umjetnosti (scenske i medijske umjetnosti), polje dramaturgija i izvedbe

Sanda Rašić Jelavić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području društvenih znanosti, polje ekonomija

Željko Škvorc izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području biotehničkih znanosti, polje šumarstvo

Mario Šporčić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području biotehničkih znanosti, polje šumarstvo

Marijan Šušnjar izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području biotehničkih znanosti, polje šumarstvo

Mario Štorga izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Marina Vranić (rođ. Pavlak) izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području biotehničkih znanosti, polje poljoprivreda

Marko Badrić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje kineziologija

Gordana Bakić Vlahov izabrana je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovite profesorice u umjetničkom području likovnih umjetnosti, polje slikarstvo

Neven Bilić izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u umjetničkom području likovnih umjetnosti, polje kiparstvo

Marino Grozdek izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Zvonko Iljazović izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje matematika

Vedran Krčadinac izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje matematika

Nenad Malović izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području humanističkih znanosti, polje filozofija

Ivana Salopek Čubrić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području tehničkih znanosti, polje tekstilna tehnologija

Maja Strgar Kurečić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području tehničkih znanosti, polje grafička tehnologija

Deni Šesnić izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u umjetničkom području primijenjene umjetnosti, polje oblikovanje svjetla

Davor Švaić izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u umjetničkom području filmske umjetnosti, polje montaža

Igor Vidačak izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje politologija

MEĐUNARODNI DAN MLADIH

Otporni, snažni i pokretači promjena

Piše: **MILA PULJIZ**

S mladima kao protagonistima, plato Zgrade tri fakulteta splitskog Kampusa bio je 12. kolovoza zona slavlja postignuća mladih i podizanja svijesti o njihovoj ulozi u društvu kao glavno geslo 23. Međunarodnog dana mladih. Iako su prošla dva desetljeća od proglašavanja dana pokretačke snage društva, pitanje mladih je i dalje od goruće važnosti. Kako su optimizam, inovativna rješenja i spremnost za suočavanjem s nedaćama resursi kojima mladi ljudi mogu promijeniti svijet, prepoznali su predstavnici svih mladih Splitsko-dalmatinske županije, Grada Splita i Sveučilišta u Splitu. U ime poticanja vjere mladih u vlastite sposobnosti, vlastitu snagu i volju da budu promjena koju žele vidjeti, u humanitarnom tonu priređen je program informativno-zabavnog karaktera.

Mladi ljudi su prikladniji za nove projekte nego za ustaljene poslove, pa su u to ime predstavljene udruge pod patronatom mladih i njihovi projekti poput udruge za očuvanje mentalnog zdravlja “Feniks” s predstavnicom Marinom Visković, Klaster udruge “Mreža” s ciljem stvaranja održive civilne zajednice, razvojem ruralnih područja i poboljšanja kvalitete lokalnog stanovništva i udruge “Liberato” koja sustavno radi na izgradnji inkluzivnog društva, posvećena poticanju aktivnog sudjelovanja mladih i osoba s invaliditetom te konstantnom unaprjeđenju njihove kvalitete života na čijem se čelu nalaze Stipo Margić, Mijo Matijević i Martina Baceļ.

Zabavni segment programa večeri, popraćen besplatnom hranom i pićem, predvodio je bend “Pink Panther” dugo u noć nakon što je čak 20 ekipa mladih testiralo svoje znanje u općem kvizu, a svi prisutni ispitili svoju sretnu ruku u lutriji dobrotvornog karaktera, čiji su prihodi donirani splitskoj udruzi “Anđeli” koja skrbi za djecu s najtežim tjelesnim oštećenjima. Oni superiornog znanja i najsretnije ruke, 23. Međunarodni dan mladih imaju

Mladi ljudi su prikladniji za nove projekte nego za ustaljene poslove, pa su u to ime predstavljene udruge pod patronatom mladih i njihovi projekti

priliku proslaviti još jednom zahvaljujući poklon-paketima sponzora i pokrovitelja ovog hvalevrijednog događaja. Organizatori Studentski zbor Sveučilišta u Splitu, Sa-

vjet mladih grada Splita i Savjet mladih Splitsko-dalmatinske županije s čelnicima Jerkom Šarićem, Rafaelom Tomić i Ivanom Jagnićem poručuju svim mladima kako

bolji svijet nije negdje u dalekoj budućnosti nego se nalazi u vama i korijen je u vašim postupcima – Hvala i sretan vam Međunarodni dan mladih! – Veliko nam je zadovolj-

stvo što je Studentski zbor Sveučilišta u Splitu intenzivno uključen u aktivnosti za mlade, da smo uvijek tu, kako za njihove probleme, tako i za inovativne ideje. Ovo je

prvi put da je Međunarodni dan mladih i pod organizacijom zbora, vjerujemo kako nije zadnji put – kazao je predstavnik svih mladih sa Sveučilišta u Splitu Jerko Šarić.

Marko Vrdoljak
izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje matematika

Vlasta Žanić
izabrana je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovite profesorice u umjetničkom području likovnih umjetnosti, polje kiparstvo

universitas

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ redakcija

♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta

♦ Bruno Bogović ♦ Gordana Alfrević

♦ fotografije ♦ Cropix

♦ glavna urednica ♦ Mila Puljiz ♦

zamjenik glavne urednice ♦ Petar Bilobrk

♦ nakladnici ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu

♦ za nakladnike ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Stjepan Lakušić, rektori

♦ adresa redakcije ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split

♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/svecilisni-list-universitas;

www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

Na temelju odluke Stručnog vijeća (KLASA: 029-03/23-05/21; URBROJ: 2181-227-102/01-4) od 21. srpnja 2023.,

Sveučilišni odjel za forenzične znanosti Sveučilišta u Splitu donosi:

ODLUKU O PONIŠTENJU DIJELA JAVNOG NATJEČAJA

1. Poništava se dio natječaja objavljen u Narodnim novinama broj 90/2022, dana 3. kolovoza 2022. g., pod točkom 1. koja glasi: “Jednog izvršitelja (m/ž) u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta, iz znanstvenog područja društvenih znanosti, znanstvenog polja pravo, na Katedri za pravne znanosti u forenzici, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu”. Ostali dio natječaja ostaje nepromijenjen.

2. Ova odluka o poništenju dijela javnog natječaja stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Narodnim novinama te u svim medijima u kojima je natječaj objavljen. Sveučilište u Splitu Sveučilišni odjel za forenzične znanosti raspisuje

NATJEČAJ ZA IZBOR:

1. jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto docenta, iz znanstvenog područja društvenih znanosti, znanstvenog polja pravo, na Katedri za pravne znanosti u forenzici, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti: <http://forenzika.unist.hr>

«Javna služba»

Pokroviteljstvo

Ministarstvo pravosuđa i uprave Republike Hrvatske

Organizatori

Pravni Fakultet u Splitu
Sveučilište Panthéon Assas, Pariz 2
Sveučilište u Splitu

Državni savjet Republike Francuske
Ured za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske
Visoki upravni sud Republike Hrvatske

Centar za europsku dokumentaciju i istraživanja - «Robert Schuman» (Split)

Uz potporu

Ustavnog suda Republike Hrvatske
Veleposlanstva Republike Francuske u Hrvatskoj
Splitsko-dalmatinske županije
Grada Splita

Organizacijski odbor

prof. dr. sc. Bosiljka Britvić Vetma (predsjednica Organizacijskog odbora)
profesor emeritus Marc Gjidara dr. sc. Ivan Malenica
izv. prof. dr. sc. Ratko Brnabić Zdenka Pogarčić, dipl.iur. dr. sc. Neven Šimac

Tajništvo i kontakt:

E-mail: upravnopravnidani@pravst.hr
Web-adresa: <https://upravnopravnidani.pravst.unist.hr>

Radni jezici: hrvatski i francuski–simultano prevođenje

Održavanje:

Mediterranski institut za istraživanje života - Mediterranean Institute for Life Sciences (MEDILS)
Šetalište Ivana Meštrovića 45, 21000 Split, Hrvatska

ČETVRTAK, 21. RUJNA 2023.

8:30-9:00 Doček sudionika
9:00–10:00 Pozdravna riječ
Ratko BRNABIĆ, *Dekan Pravnog fakulteta u Splitu*
Dragan LJUTIĆ, *Rektor Sveučilišta u Splitu*
Quentin EPRON, *Docent, Prorektor Sveučilišta Panthéon-Assas, Pariz 2*
Gaël VEYSSIÈRE, *Veleposlanik Republike Francuske*
Yves GOUNIN, *Državni savjetnik, Predstavnik voditelja Državnog savjeta*
Inga VEZMAR BARLEK, *Predsjednica Visokog upravnog suda Republike Hrvatske*
Ivica PULJAK, *Gradonačelnik grada Splita*
Blaženko BOBAN, *Župan Splitsko-dalmatinske županije*
Mario JELUŠIĆ, *Predstavnik Ustavnog suda Republike Hrvatske*
Zdenka POGARČIĆ, *Ravnateljica Ureda za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske*
Ivan MALENICA, *Ministar pravosuđa i uprave Republike Hrvatske*

JUTARNJI DIO - 10.00 DO 13.00

Tema 1: «Javna služba, status ili zaposlenje: opći aspekti»

Predsjedateljica: Bosiljka BRITVIĆ VETMA, *Izvanredna profesorica Pravnog fakulteta u Splitu*

10:00–10:20 Zdenka POGARČIĆ, *Ravnateljica Ureda za zakonodavstvo Vlade Republike Hrvatske*: «Javna služba u funkciji boljih propisa»

10:20–10:40 Catherine de SALINS, *Državna savjetnica, predsjednica Odjela za upravu*: «Pravna poveznica (veza) između zaposlenika i javnih službenika: statut i ugovor, suprotni ili komplementarni»

10:40–11:00 Dario ĐERĐA, *Redoviti profesor u trajnom izboru Pravnog fakulteta u Rijeci* - Marko ŠIKIĆ, *Redoviti profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu*: «Načela obavljanja javne službe u hrvatskom pravu»

11:00-11:20 Carine SOULAY, *Državna savjetnica, izvijestiteljica u Odjelu za upravu*: «Javni poslovi, javne službe: različitosti i specifičnosti»

11:20–11:40 Pauza

Predsjedateljica: Boris LJUBANOVIĆ, *Redoviti profesor u trajnom izboru Pravnog fakulteta u Osijeku*

11:40-12:00 Quentin EPRON, *Docent, Prorektor Sveučilišta Panthéon-Assas, Pariz 2*: «Zapošljavanje u javnom sektoru - usporedni prikaz»

12:00–12:20 Jerome MICHEL, *Državni savjetnik, izvijestitelj u odjelu*: «Socijalni dijalog u javnoj službi»

12:20–12:40 Mario JELUŠIĆ, *Sudac Ustavnog suda Republike Hrvatske*: «Javna služba i sukob interesa»

12:40–13:00 Okrugli stol

Predsjedateljica/Presidence: Neven ŠIMAC, *Predsjednik Centra za europsku dokumentaciju i istraživanja « Robert Schuman » u Splitu*

POPODNEVNI DIO - 14:30 DO 16:30

Tema 2: «Deontologija: prava i obveze»

Predsjedateljica: Božidar HORVAT, *Sudac Županijskog suda u osijeku, privremeno raspoređen na mjesto savjetnika ministra pravosuđa i uprave*

14:30–14:50 Laurent CABRERA, *Državni savjetnik, izvijestitelj u Odjelu za upravu i u Odjelu za rješavanje sporova*: «Deontologija javnih službenika»

14:50–15:10 Charlotte DENIZEAU, *Docentica na Sveučilištu Panthéon-Assas, Pariz 2*: «Načelo neutralnosti javne službe»

15:10–15:30 Lana OFAK, *Redovita profesorica Pravnog fakulteta u Zagrebu* - Marko TURUDIĆ, *Izvanredni profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu*: «Odgovornost državnih službenika za štetu»

15:30–15:50 Ivica ŠUŠAK, *Državni tajnik, Ministarstvo znanosti i obrazovanja*: «Javna služba u visokom obrazovanju»

15:50–16:30 Okrugli stol

Predsjedateljica: Marc GJIDARA, *profesor emeritus Sveučilišta Panthéon-Assas, Pariz 2*

PETAK, 22. rujna 2023.

JUTARNJI DIO - 9:30 DO 13:30

Tema 3: «Javna služba : postupovni i sudski aspekti»

Predsjedateljica: Inga VEZMAR BARLEK, *Predsjednica Visokog upravnog suda Republike Hrvatske*

9:30–9:50 Ivan MALENICA, *Ministar pravosuđa i uprave* - Nataša ŽUNIĆ KOVAČEVIĆ, *Redovita profesorica u trajnom izboru Pravnog fakulteta u Rijeci*: «Važnost javnih službenika»

9:50–10:10 Bosiljka BRITVIĆ VETMA, *Redovita profesorica Pravnog fakulteta u Splitu* - Frane STANIČIĆ, *Redoviti profesor Pravnog fakulteta u Zagrebu*: «Pristup javnoj službi u hrvatskom pravu»

10:10–10:30 Blaža TURIĆ, *Sutkinja Visokog upravnog suda Republike Hrvatske*: «Upravnosudska zaštita prava i odgovornosti državnih službenika»

10:30–10:50 Pauza

Tema 4: «Pogled s Europskog suda za ljudska prava»

Predsjedateljica/President de seance: Yves GOUNIN, *Državni savjetnik*

10:50–11:10 Marko BOŠNJAK, *Sudac Europskog suda za ljudska prava (Slovenija), dopredsjedateljica*: «Status i neovisnost sudaca: njihovo imenovanje, premještanje i razrješenje»

11:10–11:30 Branko LUBARDA, *Sudac Europskog suda za ljudska prava (Srbija)*: «Zaštita zviždača u praksi Europskog suda za ljudska prava, dužnost lojalnosti, suzdržanost i njihovo diskrecijsko pravo u javnom sektoru prema poslodavcu»

11:30–11:50 Mattias GUYOMAR, *Sudac Europskog suda za ljudska prava (Francuska)*: «Stegovni postupak u javnoj službi»

11:50-12:10 Ioannis KTISTAKIS, *Sudac Europskog suda za ljudska prava (Grčka)*: «Hijerarhija poslušnosti (opseg i ograničenja»

12:10-12:30 Davor DERENČINOVIĆ, *Sudac Europskog suda za ljudska prava (Hrvatska)*: «Sloboda izražavanja i prevencija korupcije u javnoj službi»

12:30-12:50 Krešimir KAMBER, *Europski sud za ljudska prava, ured Jurisconsulta (Hrvatska)*: «Prekoračenje ovlasti u svjetlu članka 18.Konvencije»

12:50–13:20 Okrugli stol

Predsjedateljica/Presidence: Darko MILKOVIĆ, *Sudac u Građanskom odjelu Vrhovnog suda Republike Hrvatske , predsjednik Državnog sudbenog vijeća*

13:20–13:30 Zaključak

13:30-15:00 Ručak i kraj Simpozija

PRIJAVE ZA SUDJELOVANJE NA SIMPOZIJU

<https://upravnopravnidani.pravst.unist.hr/prijavnica/>

Informacije:

Pravni fakultet u Splitu, Domovinskog rata 8, UPRAVNOPRAVNI DANI, 21000 Split
e-mail: upravnopravnidani@pravst.hr,
web-adresa: <https://upravnopravnidani.pravst.unist.hr>,
tel: 00 385 (0) 21 393 502

Molimo pitanja po mogućnosti slati e-poštom

Kotizacija za sudjelovanje iznosi 200 eura po sudioniku, a uplaćuje se unaprijed na žiro račun broj: Zagrebačka banka HR2623600001102826949 poziv na broj 90031 PRAVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU, s naznakom “naknada za upravno-pravne dane Split 2023”.

Naknada uključuje: sudjelovanje na Simpoziju, zbornik s radovima autora (bit će dostavljen naknadno), napitak za vrijeme stanki, ručak u četvrtak i petak.